

2023/2854

22.12.2023.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2023/2854

(2023. gada 13. decembris)

par saskaņotiem noteikumiem par taisnīgu piekļuvi datiem un to lietošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2017/2394 un Direktīvu (ES) 2020/1828 (Datu akts)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Centrālās bankas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽³⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽⁴⁾,

tā kā:

- (1) Pēdējos gados datos balstītas tehnoloģijas ir pārveidojušas visas tautsaimniecības nozares. Internetā savienoto produktu izplatīšanās ir palielinājusi datu apjomu un potenciālo vērtību patērētājiem, uzņēmumiem un sabiedrībai. Kvalitatīvi un sadarbspējīgi dati no dažādām jomām uzlabo konkurētspēju un inovāciju un nodrošina ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. Vienus un tos pašus datus var izmantot un atkalizmantot dažādiem mērķiem un neierobežotā mērā, nezaudējot īpašības vai lielumu.
- (2) Šķēršļi datu kopīgošanai neļauj optimāli piešķirt datus sabiedrības labā. Starp minētajiem šķēršļiem ir stimulu trūkums datu turētājiem brīvprātīgi slēgt datu kopīgošanas līgumus, neskaidrība par tiesībām un pienākumiem saistībā ar datiem, līgumu slēgšanas un tehnisko saskarņu īstenošanas izmaksas, liela informācijas neviengabalainība datu apcirkņos, slikta metadatu pārvaldība, semantiskās un tehniskās sadarbspējas standartu trūkums, šaurās vietas, kas bremzē piekļuvi datiem, vienotas datu kopīgošanas prakses trūkums un ļaunprātīga līgumiskas nelīdzsvarotības izmantošana attiecībā uz piekļuvi datiem un to lietošanu.
- (3) Nozarēs, kurās darbojas mikrouzņēmumi, mazie uzņēmumi un vidējie uzņēmumi, kā definēts Komisijas Ieteikuma 2003/361/EK ⁽⁵⁾ pielikuma 2. pantā (MVU), mēdz trūkt datu vākšanai, analizēšanai un izmantošanai vajadzīgo digitālo jaudu un prasmju un piekļuve bieži tiek ierobežota tāpēc, ka tos sistēmā glabā viens aktors, vai tāpēc, ka trūkst sadarbspējas starp datiem, starp datu pakalpojumiem vai pāri robežām.
- (4) Lai apmierinātu digitālās ekonomikas vajadzības un novērstu šķēršļus labi funkcionējošam iekšējam datu tirgum, ir jāizveido saskaņots satvars, kur nosaka, kurš ir tiesīgs izmantot produktu datus vai ar tiem saistīto pakalpojumu datus, ar kādiem nosacījumiem un uz kāda pamata. Tādēļ dalībvalstīm nebūtu jāpieņem vai jāpatur spēkā papildu valsts prasības jautājumos, kuri ir šīs regulas darbības jomā, ja vien tas šajā regulā nav skaidri paredzēts, jo tas

⁽¹⁾ OV C 402, 19.10.2022., 5. lpp.

⁽²⁾ OV C 365, 23.9.2022., 18. lpp.

⁽³⁾ OV C 375, 30.9.2022., 112. lpp.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta 2023. gada 9. novembra nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2023. gada 27. novembra lēmums.

⁽⁵⁾ Komisijas Ieteikums 2003/361/EK (2003. gada 6. maijs) par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

ietekmētu tās tiešu un vienveidīgu piemērošanu. Turklāt rīcībai Savienības līmenī nebūtu jāskar Savienības noslēgtajos starptautiskajos tirdzniecības nolīgumos paredzētie pienākumi un saistības.

- (5) Šī regula nodrošina, ka savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietotāji Savienībā var laikus piekļūt datiem, kas ģenerēti, lietojot minēto savienoto produktu vai ar to saistītu pakalpojumu, un ka minētie lietotāji šos datus var lietot, cita starpā tos kopīgojot ar pašu izvēlētām trešām personām. Datu turētājiem tā uzliek pienākumu dažos apstākļos datus darīt pieejamus lietotājiem un lietotāju izvēlētām trešām personām. Tā arī nodrošina, ka datu turētāji datus dara pieejamus datu saņēmējiem Savienībā saskaņā ar taisnīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem noteikumiem un pārredzami. Vispārējā datu kopīgošanas sistēmā būtiska nozīme ir privāttiesību normām. Tāpēc šī regula pielāgo līgumtiesību noteikumus un novērš līgumiskās nelīdzsvarotības izmantošanu, kura kavē taisnīgu piekļuvi datiem un to izmantošanu. Šī regula arī nodrošina, ka datu turētāji publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām, ja ir ārkārtēja vajadzība, dara pieejamus datus, kas ir nepieciešami konkrēta sabiedrības interesēs veikta uzdevuma izpildei. Turklāt šīs regulas mērķis ir atvieglot datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja maiņu un uzlabot datu un datu kopīgošanas mehānismu un pakalpojumu sadarbību Savienībā. Šī regula nebūtu jāinterpretē kā tāda, kas atzīst vai kas piešķir datu turētājiem kādas jaunas tiesības lietot datus, kas ģenerēti, lietojot savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu.
- (6) Datu ģenerēšana ir vismaz divu aktoru darbību rezultāts, jo īpaši savienota produkta projektētāja vai ražotāja, kas daudzos gadījumos var būt arī ar to saistītu pakalpojumu sniedzējs, un savienotā produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietotāja, darbību rezultāts. Tas rada jautājumus par taisnīgumu digitālajā ekonomikā, jo savienoto produktu vai ar tiem saistītu pakalpojumu reģistrētie dati ir svarīgs elements pēcpārdošanas, papildpakalpojumu un citu pakalpojumu sniegšanā. Lai realizētu būtisko saimniecisko ieguvumu, ko sniedz dati, tostarp Savienības uzņēmumiem kopīgojot datus uz brīvprātīgu līgumu pamata un izvērsot uz datiem balstītu vērtības radīšanu, priekšroka dodama vispārējai datu piekļuves un lietošanas tiesību piešķiršanas pieejai, nevis ekskluzīvu piekļuves un lietošanas tiesību piešķiršanai. Šī regula paredz horizontālus noteikumus, kam varētu sekot Savienības vai valsts tiesību akti, kas risina attiecīgo nozaru konkrēto situāciju.
- (7) Pamattiesības uz personas datu aizsardzību garantē jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 ⁽⁶⁾ un (ES) 2018/1725 ⁽⁷⁾. Tām papildus Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK ⁽⁸⁾ aizsargā privāto dzīvi un saziņas konfidencialitāti, tostarp, izvirzot nosacījumus personas datu un nepersondatu glabāšanai galiekārtās un piekļuvei tiem no galiekārtām. Minētie Savienības tiesību akti nodrošina pamatu ilgtspējīgai un atbildīgai datu apstrādei, arī gadījumos, kad datu kopās ir gan personas dati, gan nepersondati. Šī regula neskar Savienības tiesību aktus par personas datu aizsardzību un privātumu, jo īpaši Regulas (ES) 2016/679 un (ES) 2018/1725 un Direktīvu 2002/58/EK, un papildina tos. Nekādi šīs regulas noteikumi nebūtu jāpiemēro un jāinterpretē tā, ka tie mazinātu vai ierobežotu tiesības uz personas datu aizsardzību vai tiesības uz privātumu un saziņas konfidencialitāti. Visai personas datu apstrādei saskaņā ar šo regulu būtu jāatbilst Savienības datu aizsardzības tiesību aktiem, tostarp prasībai, ka, kā paredzēts Regulas (ES) 2016/679 6. pantā, lai notiktu apstrāde, jābūt derīgam juridiskajam pamatam, un attiecīgā gadījumā minētās regulas 9. pantā un Direktīvas 2002/58/EK 5. panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Šī regula nav juridiskais pamats tādai personas datu vākšanai vai

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātas dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

ģenerēšanai, ko veic datu turētājs. Šī regula uzliek datu turētājiem pienākumu darīt personas datus pieejamus lietotājiem vai lietotāja izvēlētam trešām personām, atkarībā no minētā lietotāja pieprasījuma. Šāda piekļuve būtu jānodrošina personas datiem, kurus apstrādā datu turētājs, pamatojoties uz jebkuru no Regulas (ES) 2016/679 6. pantā minētajiem juridiskajiem pamatiem. Ja lietotājs nav datu subjekts, šī regula nerada juridisko pamatu nodrošināt piekļuvi personas datiem vai darīt personas datus pieejamus trešai personai, un nebūtu jāsaprot kā tāda, kas datu turētājam dod kādas jaunas tiesības izmantot personas datus, kuri ģenerēti, lietojot savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu. Minētajos gadījumos lietotāja interesēs varētu būt atvieglot Regulas (ES) 2016/679 6. pantā paredzēto prasību izpildi. Tā kā šai regulai nevajadzētu negatīvi ietekmēt datu subjektu datu aizsardzības tiesības, datu turētājs minētajos gadījumos var izpildīt pieprasījumus, cita starpā anonimizējot personas datus vai, ja uzreiz pieejamie dati satur vairāku datu subjektu personas datus – pārsūtīt tikai ar lietotāju saistītus personas datus.

- (8) Datu minimizēšanas un integrētas datu aizsardzības un datu aizsardzības pēc noklusējuma principi ir būtiski, ja apstrāde ir saistīta ar būtisku risku personu pamattiesībām. Ņemot vērā jaunākos sasniegumus, visām personām, kas ir iesaistītas datu kopīgošanā, tostarp datu kopīgošanā, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, būtu jāīsteno tehniski un organizatoriski pasākumi, lai aizsargātu minētās tiesības. Šādi pasākumi ietver ne tikai pseidonimizāciju un šifrēšanu, bet arī arvien labāk pieejamas tehnoloģijas izmantošanu, kas ļauj piemērot datiem algoritmus un dod iespēju gūt vērtīgus ieskatus, nepārsūtot starp personām un lieki nekopējot pašus neapstrādātos vai strukturētos datus.
- (9) Ja vien šajā regulā nav paredzēts citādi, tā neietekmē valstu līgumtiesības, tostarp noteikumus par līgumu sastādīšanu, spēkā esību vai sekām, vai līguma izbeigšanas sekas. Šī regula neskar Savienības tiesību aktus, kuru mērķis ir veicināt patērētāju intereses un nodrošināt patērētājiem augstu aizsardzību, aizsargāt viņu veselību, drošību un mantiskās intereses, un tos papildina, jo īpaši Padomes Direktīvu 93/13/EEK⁽⁹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK⁽¹⁰⁾ un 2011/83/ES⁽¹¹⁾.
- (10) Šī regula neskar Savienības un valsts tiesību aktus, kas paredz datu kopīgošanu, piekļuvi tiem un to izmantošanu nolūkā novērst, izmeklēt, atklāt noziedzīgus nodarījumus, saukt pie atbildības par tiem vai izpildīt kriminālsodus, vai muitas un nodokļu vajadzībām, neatkarīgi no Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) paredzētā juridiskā pamata, ar kādu šādi Savienības tiesību akti pieņemti, kā arī starptautiskā sadarbība šajā jomā, jo īpaši, pamatojoties uz Eiropas Padomes Konvenciju par kibernetiskajiem noziedzīgiem darījumiem (ETS Nr. 185), kas noslēgta Budapeštā 2001. gada 23. novembrī. Starp tādiem aktiem ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/784⁽¹²⁾, (ES) 2022/2065⁽¹³⁾ un (ES) 2023/1543⁽¹⁴⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva

⁽⁹⁾ Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 ("Negodīgas komercprakses direktīva") (OV L 149, 11.6.2005., 22. lpp.).

⁽¹¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV L 304, 22.11.2011., 64. lpp.).

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/784 (2021. gada 29. aprīlis) par vērsanos pret teroristiska satura izplatīšanu tiešsaistē (OV L 172, 17.5.2021., 79. lpp.).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts) (OV L 277, 27.10.2022., 1. lpp.).

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1543 (2023. gada 12. jūlijs) par Eiropas e-pierādījumu sniegšanas rīkojumiem un Eiropas e-pierādījumu saglabāšanas rīkojumiem e-pierādījumu gūšanai kriminālprocesā un brīvības atņemšanas sodu izpildei pēc kriminālprocesā (OV L 191, 28.7.2023., 118. lpp.).

(ES) 2023/1544 ⁽¹⁵⁾. Šo regulu nepiemēro datu vākšanai vai kopīgošanai, piekļuvei tiem un to izmantošanai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2015/847 ⁽¹⁶⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/849 ⁽¹⁷⁾. Šo regulu nepiemēro jomām, kuras nav Savienības tiesību aktu darbības jomā, un jebkurā gadījumā tā neietekmē dalībvalstu kompetences attiecībā uz sabiedrisko drošību, aizsardzību vai valsts drošību, muitas un nodokļu administrāciju vai iedzīvotāju veselību un drošumu, neatkarīgi no tā, kāda veida subjektam dalībvalstis ir uzticējušas veikt uzdevumus saistībā ar minētajām kompetencēm.

- (11) Ja vien tas nav konkrēti paredzēts, šai regulai nebūtu jāietekmē Savienības tiesību akti, kas nosaka fiziskās uzbūves un datu prasības produktiem, kurus paredzēts laist Savienības tirgū.
- (12) Šī regula neskar Savienības tiesību aktus, kuru mērķis ir noteikt prasības attiecībā uz piekļuvi dažiem produktiem un pakalpojumiem, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/882 ⁽¹⁸⁾, un papildina tos.
- (13) Šī regula neskar Savienības un valsts tiesību aktus, kuri paredz intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/29/EK ⁽¹⁹⁾, 2004/48/EK ⁽²⁰⁾ un (ES) 2019/790 ⁽²¹⁾.
- (14) Šīs regulas darbības jomā būtu jāiekļauj savienoti produkti, kas ar saviem komponentiem vai operētājsistēmām iegūst, ģenerē vai vāc datus par savu darbību, izmantošanu vai vidi un kas spēj minētos datus paziņot, izmantojot kādu elektronisko sakaru pakalpojumu, fizisku savienojumu vai piekļuvi ierīcē, kurus bieži dēvē par lietu internetu, taču tai nebūtu jāattiecas uz prototipiem. Šādu elektronisko sakaru pakalpojumu piemēri ietver, jo īpaši, zemes telefonijas tīklus, televīzijas kabeļtīklus, satelītsakaru tīklus un tuvlaika sakaru tīklus. Savienoti produkti ir atrodami visos ekonomikas un sabiedrības aspektos, arī privātajā, civilajā vai komerciālajā infrastruktūrā, transportlīdzekļos, veselības un sadzīves aprīkojumā, kuģos, gaisa kuģos, mājas ierīcēs un patēriņa precēs, medicīnas un veselības ierīcēs vai lauksaimniecības un rūpniecības iekārtās. Ražotāju projektēšanas izvēlē un attiecīgā gadījumā Savienības vai valsts tiesību aktos, kas risina specifiskas nozares vajadzības un mērķus vai attiecīgos kompetento iestāžu lēmumus, būtu jānosaka, kurus datus savienotais produkts spēj darīt pieejamus.
- (15) Šādi dati var būt lietotāju darbību un notikumu digitalizācija, un attiecīgi vajadzētu būt tā, ka lietotāji tiem var piekļūt. Šajā regulā paredzētie noteikumi par piekļuvi datiem no savienotiem produktiem un ar tiem saistītiem pakalpojumiem un to izmantošanu attiecas gan uz produktu datiem, gan ar tiem saistīto pakalpojumu datiem. Produktu dati attiecas uz datiem, kas tiek ģenerēti, lietojot savienotu produktu, ko ražotājs projektējis tā, lai lietotājs, datu turētājs vai trešā persona, tostarp, attiecīgā gadījumā, ražotājs, tos varētu izgūt no savienotā produkta. Saistīto pakalpojumu dati attiecas uz datiem, kas atspoguļo arī to lietotāju darbību vai notikumu digitalizāciju, kuri saistīti

⁽¹⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1544 (2023. gada 12. jūlijs), ar ko paredz saskaņotus noteikumus par izraudzīto struktūru izraudzīšanos un juridisko pārstāvju iecelšanu e-pierādījumu vākšanai kriminālprocesā (OV L 191, 28.7.2023., 181. lpp.).

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/847 (2015. gada 20. maijs) par līdzekļu pārvedumiem pievienoto informāciju un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1781/2006 (OV L 141, 5.6.2015., 1. lpp.).

⁽¹⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/849 (2015. gada 20. maijs) par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK un Komisijas Direktīvu 2006/70/EK (OV L 141, 5.6.2015., 73. lpp.).

⁽¹⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.).

⁽²⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV L 157, 30.4.2004., 45. lpp.).

⁽²¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/790 (2019. gada 17. aprīlis) par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK (OV L 130, 17.5.2019., 92. lpp.).

ar savienoto produktu un kurus ģenerē pakalpojumu sniedzējs, sniedzot saistītu pakalpojumu. Būtu jāsaprot, ka pie datiem, kas tiek ģenerēti, izmantojot savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu, pieder arī dati, kas tiek reģistrēti ar nolūku, vai dati, kas netieši izriet no lietotāja darbības, piemēram, dati par savienotā produkta vidi vai mijiedarbību. Te būtu jāietver dati par savienota produkta lietošanu, kurus ģenerē lietotāja saskarne vai kuri tiek ģenerēti ar saistīta pakalpojuma starpniecību, un tiem nebūtu jāaprobežojas ar informāciju, ka šāda lietošana ir notikusi, bet būtu jāaptver visi dati, kurus šādas lietošanas rezultātā ģenerē savienotais produkts, piemēram, dati, ko automatiski ģenerē sensori, un dati, kurus reģistrē iegultās lietotnes, tostarp lietojumprogrammas, kas norāda aparatūras statusu un darbības traucējumus. Te būtu jāietver arī dati, kurus savienotais produkts vai ar to saistīts pakalpojums ģenerē laikā, kad lietotājs nav aktīvs, piemēram, kad lietotājs izvēlas noteiktu laiku savienotu produktu nelietot un turēt to miega režīmā vai pat izslēgt, jo savienota produkta un tā komponentu, piemēram, bateriju, statuss var atšķirties atkarībā no tā, vai savienotais produkts ir miega režīmā vai izslēgts. Dati, kuri nav būtiski pārveidoti, proti, neapstrādāti dati, kas tiek dēvēti arī par sākumdatiem vai primārajiem datiem, kuri attiecas uz datu punktiem, kurus ģenerē automatiski bez jebkādas turpmākas apstrādes, kā arī dati, kuri ir iepriekš apstrādāti tā, lai padarītu tos saprotamus un izmantojamus pirms turpmākas apstrādes un analīzes, ietilpst šīs regulas darbības jomā. Pie šādiem datiem pieder dati, kas savākti no viena sensora vai savienotas sensoru grupas nolūkā darīt savāktos datus saprotamus plašākas lietošanas gadījumiem, nosakot fizisku lielumu vai īpašības vai izmaiņas kādā no fiziskajiem lielumiem, piemēram, temperatūru, spiedienu, caurplūdumu, audio, pH vērtību, šķidruma līmeni, pozīciju, paātrinājumu vai ātrumu. Termins "iepriekš apstrādāti dati" nebūtu jāinterpretē tā, lai datu turētājam uzliktu pienākumu veikt būtiskus ieguldījumus datu tīrīšanā un pārveidošanā. Datiem, kas jādara pieejami, būtu jāaptver attiecīgie metadati, tostarp to pamata konteksts un laika zīmogs, lai padarītu datus izmantojamus, savienojumā ar citiem datiem, piemēram, datiem, kas ir sašķiroti un klasificēti ar citiem datu punktiem, kas uz tiem attiecas, vai ir pārformatēti parasti izmantotā formātā. Šādi dati ir potenciāli vērtīgi lietotājam un atbalsta inovāciju un digitālu un citādu pakalpojumu izstrādi nolūkā aizsargāt vidi, veselību un aprites ekonomiku, tostarp veicinot attiecīgo savienoto produktu apkopi un remontu. Turpretī nebūtu jāuzskata, ka šīs regulas darbības jomā ietilpst informācija, kas ir secināta vai atvasināta no šādiem datiem un radusies no papildu ieguldījumiem vērtību piešķiršanā datiem vai ieskatu iegūšanā no datiem, ko jo īpaši panāk ar privātiem, sarežģītiem algoritmiem, tostarp algoritmiem, kas ir daļa no privātas programmatūras, un tāpēc uz to nebūtu jāattiecināta datu turētāja pienākums darīt to pieejamu lietotājam vai datu saņēmējam, ja vien lietotājs un datu turētājs nav vienojušies citādi. Pie šādiem datiem jo īpaši varētu piederēt informācija, kas iegūta sensoru apvienošanā, izsecinot vai atvasinot datus no vairākiem sensoriem, un kas savāktā savienotajā produktā, izmantojot privātus, sarežģītus algoritmus, un uz ko varētu attiekties intelektuālā īpašuma tiesības.

- (16) Šī regula dod savienotu produktu lietotājiem iespēju gūt labumu no pēcpārdošanas, papildpakalpojumiem un citiem pakalpojumiem, kuru pamatā ir šādos produktos iegulto sensoru savāktie dati, un minēto datu vākšanai ir potenciāla vērtība savienoto produktu veiktspējas uzlabošanā. Ir svarīgi nošķirt tirgus, no vienas puses, šādu ar sensoriem aprīkoto savienotu produktu un ar tiem saistītu pakalpojumu nodrošināšanai un, no otras puses, nesaistītas programmatūras un satura, piemēram, teksta, audio vai audiovizuāla satura, nodrošināšanai, uz ko bieži attiecas intelektuālā īpašuma tiesības. Tādējādi šai regulai nebūtu jāattiecas uz datiem, kurus šādi ar sensoriem aprīkoti savienoti produkti ģenerē, kad lietotājs ieraksta, pārsūta, rāda vai atskaņo saturu, kā arī uz pašu saturu, uz ko bieži attiecas intelektuālā īpašuma tiesības, cita starpā – izmantošanai tiešsaistes pakalpojumā. Šai regulai nebūtu jāattiecas arī uz datiem, kuri tika iegūti, ģenerēti vai kuriem piekļuva no savienotā produkta vai kuri tika pārsūtīti uz to nolūkā tos glabāt vai veikt citas apstrādes darbības citu personu vārdā, kuras nav lietotājs, kā, piemēram, tas var būt attiecībā uz serveriem vai mākoņdatošanas infrastruktūru, kuru to īpašnieki darbina pilnībā trešo personu vārdā, cita starpā – izmantošanai tiešsaistes pakalpojumā.
- (17) Ir jānosaka noteikumi attiecībā uz produktiem, kas pirkšanas, irēšanas vai nomāšanas brīdī ir savienoti ar saistītu pakalpojumu tā, ka tā neesamība liegtu savienotam produktam veikt vienu vai vairākas funkcijas, vai kuru pēc tam ražotājs vai trešā persona savieno ar pakalpojumu, lai papildinātu vai pielāgotu savienota produkta funkcionalitāti. Šādos saistītos pakalpojumos ir ietverta datu apmaiņa starp savienoto produktu un pakalpojuma sniedzēju un tie būtu jāsaprot kā eksplīcīti saistīti ar savienotā produkta funkciju darbību, piemēram, pakalpojumi, kas attiecīgā gadījumā pārsūta savienotajam produktam komandas, kuras spēj ietekmēt tā darbību vai uzvedību. Pakalpojumi, kuri neietekmē savienotā produkta darbību un kurus nav iesaistīta datu vai komandu pārsūtīšana savienotajam produktam, ko veic pakalpojuma sniedzējs, nebūtu uzskatāmi par saistītiem pakalpojumiem. Šādi pakalpojumi varētu būt, piemēram, palīgkonsultēšana, analītika vai finanšu pakalpojumi, vai regulārs remonts un apkope.

Saistītos pakalpojumus var piedāvāt kā daļu no pirkuma, īres vai nomas līguma. Saistītos pakalpojumus varētu arī paredzēt tāda paša veida produktiem, un lietotājiem varētu būt saprātīgs pamats gaidīt, ka tie tiks sniegti, ņemot vērā savienotā produkta raksturu un jebkādu publisku paziņojumu, ko sniedzis pārdevējs, izīrētājs, iznomātājs vai citas personas iepriekšējos darījumus ķēdes posmos, tostarp ražotāju, vai tas sniegts tādas personas vārdā. Minētie saistītie pakalpojumi paši var ģenerēt lietotājam nozīmīgus datus neatkarīgi no tā savienotā produkta datu vākšanas spējām, ar kuru tie ir savstarpēji savienoti. Šī regula būtu jāpiemēro arī saistītam pakalpojumam, ko nepiegādā pats pārdevējs, izīrētājs vai iznomātājs, bet ko sniedz trešā persona. Šī regula būtu jāpiemēro, ja ir šaubas par to, vai pakalpojums tiek sniegts kā daļa no pirkuma, īres vai nomas līguma. Ne elektropadeves, ne savienojamības nodrošināšana nav jāinterpretē kā šajā regulā paredzēti saistītie pakalpojumi.

- (18) Savienota produkta lietotājs būtu jāsaprot kā fiziska vai juridiska persona, piemēram, uzņēmums, patērētājs vai publiskā sektora struktūra, kas ir savienotā produkta īpašnieks, ir saņēmis dažas pagaidu tiesības, piemēram, ar īres vai nomas līgumu, piekļūt datiem, kas iegūti no savienotā produkta, vai tos izmantot, vai kas saņem saistītos pakalpojumus savienotajam produktam. Minētajām tiesībām nekādā veidā nebūtu jāveic izmaiņas vai jāiejaucas to datu subjektu tiesībās, kuri var mijiedarboties ar savienotu produktu vai saistītu pakalpojumu attiecībā uz personas datiem, kurus ģenerē savienots produkts vai kuri tiek ģenerēti saistīta pakalpojuma sniegšanas laikā. Lietotājs nes risku un gūst labumu no savienotā produkta izmantošanas, un viņam vajadzētu būt arī piekļuvei tā ģenerētajiem datiem. Tādēļ lietotājam vajadzētu būt tiesīgam gūt labumu no datiem, ko ģenerē minētais savienotais produkts un jebkāds ar to saistīts pakalpojums. Īpašnieks, īrnieks vai nomnieks arī būtu jāuzskata par lietotāju, arī tad, ja par lietotājiem var uzskatīt vairākus subjektus. Vairāku lietotāju kontekstā katrs lietotājs var citādā veidā piedalīties datu ģenerēšanā un var būt ieinteresēts vairākos lietošanas veidos, piemēram, nomas uzņēmuma autoparka pārvaldība vai mobilitātes risinājumi personām, kas izmanto automobiļu koplietošanas pakalpojumu.
- (19) Datpratība attiecas uz prasmēm, zināšanām un izpratni, kas ļauj lietotājiem, patērētājiem un uzņēmumiem, jo īpaši MVU, kuri ietilpst šīs regulas darbības jomā, gūt sapratni par savu ģenerēto, radīto un kopīgotu datu potenciālo vērtību un ka tie ir motivēti piedāvāt un sniegt piekļūvi saskaņā ar attiecīgajām tiesību normām. Datpratībai vajadzētu būt plašākai nekā rīku un tehnoloģiju apguvei un ar mērķi dot iedzīvotājiem un uzņēmumiem spēju gūt labumu no iekļaujoša un taisnīga datu tirgus. Datpratības pasākumu izvērsšana un pienācīgu turpmāko pasākumu ieviešana varētu palīdzēt uzlabot darba apstākļus un galu galā uzturēt datu ekonomikas konsolidāciju un inovāciju Savienībā. Kompetentajām iestādēm būtu jāsekmē rīki un jāpieņem pasākumi, lai lietotājiem un subjektiem, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, uzlabotu datpratību un izpratni par to, kādas tiesības un pienākumus tā viņiem paredz.
- (20) Praksē ne visi savienotu produktu vai ar tiem saistītu pakalpojumu ģenerētie dati ir viegli pieejami to lietotājiem, un ierobežotas mēdz būt iespējas attiecībā uz to datu pārvešanu, kurus rada ar internetu savienoti produkti. Lietotāji nespēj iegūt datus, kas nepieciešami remonta un citu pakalpojumu sniedzēju izmantošanai, un uzņēmumi nespēj ieviest novatoriskus, ērtus un efektīvākus pakalpojumus. Daudzās nozarēs ražotāji, pārzinādami savienotu produktu vai ar tiem saistītu pakalpojumu tehnisko uzbūvi, spēj noteikt, kādi dati tiek ģenerēti un kā tiem var piekļūt, neraugoties uz to, ka viņiem nav juridisku tiesību uz minētajiem datiem. Tādēļ jānodrošina, ka savienoti produkti tiek projektēti un ražoti un ar tiem saistītie pakalpojumi tiek izstrādāti un sniegti tā, ka produktu dati un ar tiem saistītu pakalpojumu dati, tostarp attiecīgie metadati, kas vajadzīgi minēto datu interpretēšanai un lietošanai, tostarp nolūkā tos izgūt, izmantot vai kopīgot, vienmēr ir viegli un droši pieejami lietotājam bez maksas visaptverošā, strukturētā, parasti lietotā un mašīnlasāmā formātā. Produkta datus un ar to saistīta pakalpojuma datus, kurus datu turētājs likumīgi iegūst vai var likumīgi iegūt no savienotā produkta vai ar to saistīta pakalpojuma, piemēram, izmantojot savienoto produktu uzbūvi, datu turētāja līgumu ar lietotāju par saistīto pakalpojumu sniegšanu un tā tehniskos līdzekļus piekļuvei datiem, bez nesamērīgas piepūles, dēvē par "uzreiz pieejamiem datiem". Pie uzreiz pieejamiem datiem nepieder dati, kas ir ģenerēti, lietojot savienoto produktu, ja savienotā produkta uzbūve neparedz, ka šādi dati tiks glabāti vai pārsūtīti ārpus attiecīgā komponenta, kurā tie ir ģenerēti, vai savienota produkta kopumā. Tādēļ nebūtu jāsaprot tā, ka šī regula uzliek pienākumu glabāt datus centrālajā savienota produkta datu vienībā. Šāda pienākuma neesamībai nebūtu jāliedz ražotājam vai datu turētājam brīvprātīgi vienoties ar lietotāju par šādu pielāgojumu veikšanu. Šajā regulā paredzētie projektēšanas pienākumi arī neskar datu

minimizēšanas principu, kas noteikts Regulas (ES) 2016/679 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā, un tie nebūtu jāsaprot kā tādi, kas uzliek pienākumu projektēt savienotus produktus un ar tiem saistītus pakalpojumus tā, ka tie glabātu vai citādi apstrādātu personas datus, kas nav personas dati, kuri vajadzīgi saistībā ar tiem mērķiem, kuros tie tiek apstrādāti. Varētu ieviest Savienības vai valsts tiesību aktus, lai izklāstītu vēl citas iezīmes, piemēram, produktu dati, kuriem vajadzētu varēt piekļūt no savienotiem produktiem vai saistītiem pakalpojumiem, ņemot vērā to, ka šādi dati var būt būtiski efektīvai minēto savienoto produktu vai ar tiem saistītu pakalpojumu darbībai, remontam vai apkopei. Ja savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma atjauninājumi vai izmaiņas, ko ražotājs vai kāda cita persona ir izdarījuši vēlāk, noved pie tā, ka var piekļūt vēl citiem datiem, vai ka tiek ierobežota sākotnējā piekļuve datiem, šādas izmaiņas atjauninājuma vai izmaiņu kontekstā būtu jāpaziņo lietotājam.

- (21) Ja par lietotājiem tiek uzskatītas vairākas personas vai vienības, piemēram, kopīpašuma gadījumā vai ja īpašnieks, izīrētājs vai iznomātājs daļa tiesības uz piekļuvi datiem vai to izmantošanu, savienotā produkta vai ar to saistīta pakalpojuma vai attiecīgās saskarnes uzbūvē katram lietotājam būtu jānodrošina iespēja piekļūt datiem, ko tās generē. Tādu savienotu produktu, kuri generē datus, lietošanai parasti ir jāizveido lietotāja konts. Šāds konts dod iespēju datu turētājam, kas var būt ražotājs, identificēt lietotāju. To var arī izmantot kā sakaru līdzekli un iesniegt un apstrādāt datu piekļuves pieprasījumus. Ja vairāki ražotāji vai saistītu pakalpojumu sniedzēji ir pārdevuši, izīrējuši vai iznomājuši kopīgi integrētus savienotus produktus vai snieguši saistītus pakalpojumus vienam un tam pašam lietotājam, šādam lietotājam būtu jāvērsas pie katras personas, ar kuru tam ir līgums. Tāda savienota produkta ražotājiem vai projektētājiem, ko parasti izmanto vairākas personas, būtu jāievieš nepieciešamie mehānismi, kas attiecīgā gadījumā ļauj atsevišķām personām izmantot atsevišķus lietotāju kontus, vai iespēja vairākām personām izmantot vienu lietotāja kontu. Kontu risinājumiem būtu jāļauj lietotājiem dzēst savus kontus un ar tiem saistītus datus un tie varētu ļaut lietotājiem izbeigt piekļuvi datiem, datu izmantošanu vai kopīgošanu, vai iesniegt izbeigšanas pieprasījumus, jo īpaši, ņemot vērā situācijas, kurās mainās savienotā produkta īpašumtiesības vai lietošana. Lietotājam piekļuve būtu jāpiesūta, pamatojoties uz vienkārša pieprasījuma mehānismu, kas nodrošina automātisku izpildi un neprasa pārbaudi vai saskaņojumu ar ražotāju vai datu turētāju. Tas nozīmē, ka dati būtu jādara pieejami tikai tad, kad lietotājs faktiski vēlas piekļuvi. Ja nav iespējams automātiski izpildīt pieprasījumu dot piekļuvi datiem, piemēram, no lietotāja konta vai savienotajam produktam vai ar to saistītam pakalpojumam pievienotas mobilās lietotnes, ražotājam būtu jāinformē lietotājs par to, kā var piekļūt datiem.
- (22) Savienotus produktus var projektēt tā, lai dažiem datiem ļautu tieši piekļūt no tā datu glabātavas vai no attāla servera, kuram dati tiek nosūtīti. Piekļuvi ierīces datu glabātavai var dot pa vadu vai lokāliem bezvadu tīkliem, kas savienoti ar publiski pieejamu elektronisko sakaru dienestu vai mobilo tīklu. Serveris var būt ražotāja paša vai trešās personas, vai mākoņpakalpojumu sniedzēja vietējā servera jauda. Apstrādātāji, kas definēti Regulas (ES) 2016/679 4. panta 8. punktā, netiek uzskatīti par datu turētājiem. Tomēr Regulas (ES) 2016/679 4. panta 7. punktā definētais pārzinis tos var konkrēti pilnvarot darīt datus pieejamus. Savienoti produkti var būt projektēti tā, ka ļauj lietotājam vai trešai personai apstrādāt datus, kas glabājas savienotajā produktā, ražotāja mākoņdatošanas mašīnā vai informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) vidē, kuru ir izvēlējis lietotājs vai trešā persona.
- (23) Virtuālajiem asistentiem ir arvien lielāka nozīme patērētāju un profesionālās vides digitalizācijā, un tie darbojas kā viegli lietojama saskarne, kas dod iespēju reproducēt saturu, iegūt informāciju vai aktivizēt produktus, kuri ir pieslēgti internetam. Virtuālie asistenti var darboties kā vienota vārteja, piemēram, mājas viedvidē, un ievērojamā daudzumā reģistrēt attiecīgus datus par to, kā lietotāji mijdarbojas ar internetam pieslēgtiem produktiem, tostarp tādiem, ko ražojušas citas personas, un var aizstāt ražotāja nodrošinātu saskaņņu, piemēram, skārienekrānu vai viedtālruna lietotņu, izmantošanu. Lietotājs var vēlēties tādus datus darīt pieejamus ražotājiem, kas ir trešās personas, un iespējot jaunus viedpakalpojumus. Uz virtuālajiem asistentiem būtu jāattiecinā šajā regulā paredzētās

tiesības piekļūt datiem. Tās būtu jāattiecinā arī uz datiem, kas tiek ģenerēti, kad lietotājs mijdarbojas ar savienotu produktu, izmantojot virtuālo asistentu, kuru nodrošina subjekts, kas nav savienotā produkta ražotājs. Tomēr šai regulai būtu jāattiecas tikai uz datiem, kas rodas lietotāja un savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma mijiedarbībā, kur izmanto virtuālo asistentu. Uz virtuālā asistenta radītiem datiem, kas nav saistīti ar savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma izmantošanu, šī regula neattiecas.

- (24) Pirms savienota produkta pirkuma, īres vai nomas līguma noslēgšanas pārdevējam, izīrētājam vai iznomātājam, kas var būt ražotājs, būtu skaidrā un visaptverošā veidā jāsniedz lietotājam informācija par produkta datiem, kurus savienotais produkts spēj ģenerēt, tostarp par šādu datu veidu, formātu un lēsto apjomu. Te varētu iekļaut informāciju par datu struktūrām, datu formātiem, vārdnīcām, klasifikācijas shēmām, taksonomijām un kodu sarakstiem, ja tādi ir pieejami, kā arī skaidru un pietiekamu informāciju, kas ir svarīga lietotāja tiesību īstenošanai, par to, kā datus var glabāt, izgūt vai tiem piekļūt, tostarp par lietojumprogrammu saskarņu lietošanas noteikumiem un pakalpojumu kvalitāti vai, attiecīgā gadījumā, programmatūras izstrādes komplektu nodrošināšanu. Minētais pienākums nodrošina ģenerēto produkta datu pārredzamību un sekmē vieglu lietotāja piekļuvi. Informācijas pienākumu varētu izpildīt, piemēram, uzturot tīmeklī stabilu vienoto resursu vietrādi (URL), ko var izplatīt kā tīmekļa saiti vai QR kodu un kas ved uz relevanto informāciju; to lietotājam varētu nodrošināt pārdevējs, izīrētājs vai iznomātājs, kas var būt ražotājs, pirms savienota produkta pirkuma, īres vai nomas līguma noslēgšanas. Jebkurā gadījumā lietotājs spēj uzglabāt informāciju tā, lai tai varētu piekļūt turpmākas atsaucis nolūkā un lai uzglabāto informāciju varētu reproducēt neizmainītā veidā. Nevar gaidīt, ka datu turētājs datus glabās nenoteiktu laiku, ņemot vērā savienotā produkta lietotāja vajadzības, bet tam attiecīgā gadījumā būtu jāīsteno saprātīga datu saglabāšanas politika atbilstīgi glabāšanas ierobežojuma principam, ievērojot Regulas (ES) 2016/679 5. panta 1. punkta e) apakšpunktu, kas ļauj efektīvi piemērot šajā regulā paredzētās tiesības piekļūt datiem. Pienākums sniegt informāciju neietekmē pārziņa pienākumu sniegt informāciju datu subjektam, ievērojot Regulas (ES) 2016/679 12., 13. un 14. pantu. Pienākums sniegt informāciju pirms saistīta pakalpojuma sniegšanas līguma noslēgšanas būtu jāuzliek potenciālajam datu turētājam neatkarīgi no tā, vai datu turētājs slēdz savienota produkta pirkuma, īres vai nomas līgumu. Ja savienotā produkta kalpošanas laikā vai saistīta pakalpojuma līguma darbības laikā mainās informācija, tostarp, ja, salīdzinājumā ar sākotnēji noteikto nolūku mainās nolūks, kādam minētie dati tiks izmantoti, arī šāda informācija būtu jāsniedz lietotājam.
- (25) Šī regula nebūtu jāinterpretē kā tāda, kas piešķir datu turētājiem kādas jaunas tiesības lietot produkta datus vai ar to saistīta pakalpojuma datus. Ja savienota produkta ražotājs ir datu turētājs, tas, ka ražotājs izmanto nepersondatus, būtu jābalsta uz ražotāja un lietotāja līgumu. Šāds līgums varētu būt daļa no līguma par saistīta pakalpojuma sniegšanu, ko varētu noslēgt kopā ar savienotā produkta pirkuma, īres vai nomas līgumu. Visiem līguma noteikumiem, kuri nosaka, ka datu turētājs var izmantot produkta datus vai ar to saistīta pakalpojuma datus, vajadzētu būt lietotājam pārredzamiem, tostarp attiecībā uz nolūkiem, kādos datu turētājs ir iecerējis izmantot datus. Pie šādiem nolūkiem varētu piederēt savienotā produkta vai ar to saistītu pakalpojumu darbības uzlabošana, jaunu produktu vai pakalpojumu izstrāde vai datu agregēšana ar nolūku tā rezultātā atvasinātos datus darīt pieejamus trešām personām, ar noteikumu, ka šādi atvasinātie dati nedod iespēju identificēt konkrētus datus, kas datu turētājam nosūtīti no savienotā produkta, vai nedod iespēju trešai personai atvasināt minētos datus no datu kopas. Jebkādam izmaiņām līgumā vajadzētu būt atkarīgām no informētas lietotāja piekrišanas. Šī regula neliedz pusēm vienoties par līgumiskiem noteikumiem, kuru sekas ir liegt vai ierobežot datu turētājam nepersondatu vai dažu nepersondatu kategoriju izmantošanu. Tā arī neliedz pusēm vienoties trešām pusēm darīt pieejamus produkta datus vai saistīta pakalpojuma datus tieši vai netieši, tostarp, attiecīgā gadījumā, ar cita datu turētāja starpniecību. Turklāt šī regula neliedz Savienības tiesību aktos vai valsts tiesību aktos, kas ir saderīgi ar Savienības tiesību aktiem,

noteikt nozarei specifiskas regulatīvas prasības, kuras, pamatojoties uz skaidri noteiktiem sabiedriskās kārtības apsvērumiem, datu turētājam liegtu vai ierobežotu dažu šādu datu izmantošanu. Šī regula neliedz lietotājiem uzņēmumu savstarpējo attiecību gadījumā darīt datus pieejamus trešām personām vai datu turētājiem saskaņā ar jebkuru likumīgu noteikumu, tostarp, vienojoties ierobežot vai samazināt turpmāku šādu datu kopīgošanu, vai saņemt samērīgu atlīdzību, piemēram, apmaiņā pret atteikšanos no savām tiesībām lietot vai kopīgot šādus datus. Lai gan jēdziens “datu turētājs” parasti neietver publiskā sektora struktūras, tas var ietvert publiskus uzņēmumus.

- (26) Lai veicinātu likvīdu, taisnīgu un efektīvu nepersondatu tirgu izveidošanos, savienoto produktu lietotājiem būtu jāspēj datus kopīgot ar citiem, arī komerciāliem mērķiem, ar minimālām juridiskām un tehniskām pūlēm. Pašlaik uzņēmumiem bieži ir grūti pamatot personāla vai datošanas izmaksas, kas nepieciešamas nepersondatu kopu vai datu produktu sagatavošanai, un piedāvāt tās potenciālajiem darījumu partneriem ar datu starpniecības pakalpojumiem, tostarp datu tirdzniecības vietām. Tādēļ būtisks šķērslis tam, lai uzņēmumi kopīgotu nepersondatus, ir tas, ka nevar prognozēt, kāda būs ekonomiskā atdeve investīcijām datu kopu vai datu produktu pārvaldībā un pieejamības nodrošināšanā. Lai Savienībā varētu izveidoties likvīdi, taisnīgi un efektīvi nepersondatu tirgi, ir jāprecizē puse, kurai ir tiesības šādus datus piedāvāt tirgū. Tāpēc lietotājam vajadzētu būt tiesībām komerciālos un nekomerciālos nolūkos kopīgot nepersondatus ar datu saņēmējiem. Šādus datus varētu kopīgot pats lietotājs, pēc lietotāja pieprasījuma datu turētājs vai izmantojot datu starpniecības pakalpojumus. Datu starpniecības pakalpojumi, ko reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/868⁽²²⁾, varētu veicināt datu ekonomiku, veidojot komerciālas attiecības starp lietotājiem, datu saņēmējiem un trešām personām, un var palīdzēt lietotājiem īstenot savas tiesības izmantot datus, piemēram, nodrošināt personas datu anonimizāciju vai agregēt piekļuvi vairāku individuālu lietotāju datiem. Ja dati ir izslēgti no datu turētāja pienākuma tos darīt pieejamus lietotājiem vai trešām personām, šādu datu tvērumu varētu precizēt lietotāja un datu turētāja līgumā par saistīta pakalpojuma sniegšanu tā, lai lietotāji varētu viegli noteikt, kuri dati ir pieejami kopīgošanai ar datu saņēmējiem vai trešām personām. Datu turētājiem produkta nepersondati nebūtu jādara pieejami komerciālos vai nekomerciālos nolūkos, kas nav to līguma ar lietotāju pildīšana, neskarot juridiskās prasības atbilstīgi Savienības vai valsts tiesību aktiem, datu turētājam nodrošināt datu pieejamību. Attiecīgā gadījumā datu turētājiem būtu līgumiski jāuzliek trešām personām pienākums no tiem saņemtos datus nekopīgot tālāk.
- (27) Nozarēs, kurām ir raksturīga neliela tādu ražotāju skaita koncentrācija, kuri piegādā savienotus produktus galalietotājiem, lietotājiem var būt pieejamas tikai ierobežotas iespējas piekļūt datiem un tos lietot un kopīgot. Šādos apstākļos līgumi var nebūt pietiekami, lai sasniegtu mērķi dot lietotājam pilnvērtīgas iespējas, jo lietotājiem ir grūti iegūt vērtību no datiem, ko ģenerē savienoti produkti, kurus tie pērk, irē vai nomā. Līdz ar to ir ierobežots potenciāls novatoriskiem mazākiem uzņēmumiem konkurētspējīgā veidā piedāvāt datus balstītus risinājumus un daudzveidīgai datu ekonomikai Savienībā. Tāpēc šai regulai būtu jābalstās uz jaunākajām norisēm konkrētās nozarēs, piemēram, Rīcības kodeksu par lauksaimniecības datu kopīgošanu pēc līguma. Var pieņemt Savienības vai valsts tiesību aktus, lai risinātu nozaru specifiskās vajadzības un mērķus. Turklāt datu turētājiem nebūtu jāizmanto nekādi uzreiz pieejami dati, kas ir nepersondati, lai gūtu ieskatu par lietotāja saimniecisko stāvokli vai tā aktīviem vai ražošanas metodēm, vai šādu lietotāja veiktu datu lietošanu kādā citā veidā, kas varētu apdraudēt lietotāja komerciālo stāvokli tirgos, kuros tas darbojas. Pie tā varētu piederēt zināšanas par uzņēmuma vai lauku saimniecības vispārējo darbību izmantošanu līgumsarunās ar lietotāju par lietotāja ražojumu vai lauksaimniecības

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/868 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas datu pārvaldību un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (Datu pārvaldības akts) (OV L 152, 3.6.2022., 1. lpp.).

produktu potenciālu iegādi, tā kaitējot lietotājam, vai šādas informācijas izmantošanu ievadīšanai lielākās datubāzēs par konkrētiem tirgiem kopumā, piemēram, ražības datubāzēs ražas novākšanas sezonai, jo tāda izmantošana netieši var negatīvi ietekmēt lietotāju. Būtu jānodrošina lietotājam atļauju pārvaldībai nepieciešamā tehniskā saskarne, vēlams, ar detalizētām atļauju iespējām, piemēram, "atļaut vienreiz" vai "atļaut lietotnes vai pakalpojuma izmantošanas laikā", tostarp iespēju šādas atļaujas atsaukt.

- (28) Līguma noteikumiem līgumos starp datu turētāju un patērētāju kā tāda savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietotāju, kurš ģenerē datus, piemēro Savienības patērētāju tiesības, jo īpaši Direktīvas 93/13/EEK un 2005/29/EK, lai nodrošinātu, ka patērētāju nepakļauj negodīgiem līguma noteikumiem. Šīs regulas nolūkos kādam uzņēmumam vienpusēji uzliktiem negodīgiem līguma noteikumiem nevajadzētu būt saistošiem minētajam uzņēmumam.
- (29) Datu turētāji var pieprasīt pienācīgu lietotāja identifikāciju, lai pārbaudītu lietotāja tiesības piekļūt datiem. Ja personas datus pārziņa vārdā apstrādā apstrādātājs, datu turētājiem būtu jānodrošina, ka apstrādātājs saņem un rīkojas ar piekļuves pieprasījumu.
- (30) Lietotājam vajadzētu būt iespējai brīvi izmantot datus ikkatram likumīgam nolūkam. Tas nozīmē arī nodot datus, kurus lietotājs ir saņēmis, izmantojot šīs regulas dotās tiesības, trešai personai, kas piedāvā pēcpārdošanas pakalpojumu, kurš var konkurēt ar datu turētāja sniegto pakalpojumu, vai norādījumus datu turētājam to darīt. Pieprasījums būtu jāiesniedz lietotājam vai pilnvarotai trešai personai, kas rīkojas lietotāja vārdā, tostarp datu starpniecības pakalpojumu sniedzējam. Datu turētājiem būtu jānodrošina, ka dati, kas darīti pieejami trešai personai, ir tikpat precīzi, pilnīgi, ticami, būtiski un atjaunināti, cik dati, kuriem datu turētājs pats var piekļūt vai kuriem tam var būt tiesības piekļūt, lietojot savienoto produktu vai ar to saistītu pakalpojumu. Rīkojoties ar datiem, būtu jāievēro visas intelektuālā īpašuma tiesības. Ir svarīgi saglabāt stimulus ieguldīt produktos ar funkcijām, kuru pamatā ir minētajos produktos iebūvēto sensoru datu izmantošana.
- (31) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/943 ⁽²³⁾ paredz, ka komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu vai izpaušanu uzskata par likumīgu, cita starpā, ja šādu iegūšanu, izmantošanu vai izpaušanu paredz vai atļauj Savienības vai valsts tiesību akti. Lai gan šī regula prasa datu turētājiem izpaust lietotājiem vai lietotāja izvēlētiem trešām personām dažus datus pat tad, ja šādi dati kvalificējas aizsardzībai kā komercnoslēpumi, tas būtu jāinterpretē tā, lai saglabātu aizsardzību, kas komercnoslēpumiem paredzēta Direktīvā (ES) 2016/943. Šādā kontekstā datu turētājiem būtu jāspēj pieprasīt lietotājiem vai lietotāja izvēlētiem trešām personām saglabāt to datu konfidencialitāti, kurus uzskata par komercnoslēpumiem. Minētajā nolūkā datu turētājiem būtu jāidentificē komercnoslēpumi pirms izpaušanas un viņiem vajadzētu būt iespējai vienoties ar lietotājiem vai lietotāja izvēlētiem trešām personām par vajadzīgiem pasākumiem konfidencialitātes saglabāšanai, tostarp, izmantojot līguma paraugnoteikumus, konfidencialitātes līgumus, stingrus piekļuves protokolus, tehnisko standartus un rīcības kodeksu piemērošanu. Papildus tādu līguma paraugnoteikumu izmantošanai, ko izstrādās un ieteiks Komisija, sasniegt šīs regulas mērķi varētu palīdzēt rīcības kodeksu un tehnisko standartu izveide saistībā ar komercnoslēpumu aizsardzību rīcībā ar datiem, un tā būtu jāveicina. Ja vienošanās par vajadzīgiem pasākumiem nav vai ja lietotājs vai lietotāja izvēlētas trešās personas saskaņotos pasākumus neīsteno vai apdraud komercnoslēpumu konfidencialitāti, datu turētājam būtu jāspēj pārtraukt vai apturēt tādu datu kopīgošanu, kas identificēti kā komercnoslēpumi. Šādos gadījumos datu turētājam bez liekas kavēšanās būtu rakstiski jāsniedz lēmums lietotājam vai trešai personai un būtu jāpaziņo tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā datu turētājs ir iedibināts, ka tas ir pārtraucis vai apturējis datu kopīgošanu, un jānorāda, par kuriem pasākumiem nav panākta vienošanās vai kuri pasākumi nav īstenoti, un, attiecīgā gadījumā, kuru komercnoslēpumu konfidencialitāte ir bijusi apdraudēta. Datu turētāji principā nevar noraidīt šajā regulā paredzētu datu piekļuves pieprasījumu, pamatojoties vienīgi uz to, ka daži dati tiek uzskatīti par komercnoslēpumu, jo tas grautu šīs regulas paredzēto ietekmi. Tomēr izņēmuma apstākļos datu turētājam, kas ir

⁽²³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/943 (2016. gada 8. jūnijs) par zinātnības un darījumdarbības neizpaužamas informācijas (komercnoslēpumu) aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu (OV L 157, 15.6.2016., 1. lpp.).

komercnoslēpuma turētājs, būtu jāspēj katrā gadījumā atsevišķi noraidīt pieprasījumu pēc konkrētiem datiem, ja tas spēj pierādīt lietotājam vai trešai personai, ka, neraugoties uz lietotāja vai trešās personas veiktiem tehniskiem un organizatoriskiem pasākumiem, ir ļoti iespējams, ka komercnoslēpuma izpaušana radītu nopietnu ekonomisku kaitējumu. Nopietns ekonomisks kaitējums nozīmē nopietnus un neatgriezeniskus ekonomiskus zaudējumus. Datu turētājam būtu savs noraidījums bez liekas kavēšanās rakstveidā pienācīgi jāpamato lietotājam vai trešai personai un jāpaziņo kompetentajai iestādei. Šāds pamatojums būtu jābalsta uz objektīviem elementiem, pierādot konkrētu nopietna ekonomiska kaitējuma risku, kāds sagaidāms no konkrētas datu izpaušanas, un iemesliem, kāpēc pasākumi, kas veikti, lai aizsargātu pieprasītos datus, netiek uzskatīti par pietiekamiem. Šajā kontekstā var ņemt vērā iespējamo negatīvo ietekmi uz kiberdrošību. Neskarot tiesības meklēt tiesību aizsardzību tās dalībvalsts tiesā, kurā lietotājs vai trešā persona vēlas apstrīdēt datu turētāja lēmumu atteikt vai pārtraukt vai apturēt datu kopīgošanu, lietotājs vai trešā persona var iesniegt sūdzību kompetentajai iestādei, kurai būtu bez liekas kavēšanās jālemj, vai un ar kādiem nosacījumiem būtu jāsaņem vai jāatstāk datu kopīgošana, vai var vienoties ar datu turētāju nodot lietu strīdu izšķiršanas struktūrai. Šajā regulā paredzētajiem izņēmumiem no datu piekļuves tiesībām nekādā gadījumā nebūtu jāierobežo Regulā (ES) 2016/679 paredzētās datu subjektu tiesības uz piekļuvi un tiesības uz datu pārnesamību.

- (32) Šīs regulas mērķis ir ne vien veicināt jaunu, novatorisku savienotu produktu vai ar tiem saistītu pakalpojumu izstrādi, stimulēt inovāciju sekundārajos tirgos, bet arī stimulēt pilnīgi jaunu pakalpojumu izstrādi, kurā izmanto attiecīgos datus, tostarp, balstoties uz datiem par dažādiem savienotiem produktiem vai ar tiem saistītiem pakalpojumiem. Tajā pašā laikā šīs regulas mērķis ir vairīties mazināt stimulus ieguldīt tādā savienotu produktu veidā, no kura dati tiek iegūti, piemēram, izmantojot datus, lai izstrādātu konkurējošu savienotu produktu, kuru lietotāji uzskata par savstarpēji apmaināmu vai aizstājamu, jo īpaši saistītā produkta raksturlielumu, cenas un paredzētā lietojuma dēļ. Šī regula paredz, ka netiek aizliegts izstrādāt saistītu pakalpojumu, izmantojot datus, kas iegūti, kā paredzēts šajā regulā, citādi tam būtu nevēlama atturoša ietekme uz inovāciju. Aizliegums izmantot datus, kuriem piekļūst šajā regulā paredzētajā kārtībā, lai izstrādātu konkurējošu savienotu produktu, aizsargā datu turētāju centienus inovācijas jomā. Tas, vai savienots produkts konkurē ar to savienoto produktu, no kura iegūti dati, ir atkarīgs no tā, vai abi savienotie produkti konkurē vienā un tajā pašā produktu tirgū. Tas ir jānosaka, pamatojoties uz iedibinātajiem Savienības konkurences tiesību principiem konkrētā produktu tirgus definēšanai. Tomēr pie likumīgiem datu izmantošanas nolūkiem varētu piederēt reversā inženierija ar noteikumu, ka tā atbilst prasībām, kas noteiktas šajā regulā un Savienības vai valsts tiesību aktos. Tā tas var būt savienota produkta remonta vai kalpošanas laika pagarināšanas vai pēcpārdošanas pakalpojumu sniegšanas nolūkā savienotiem produktiem.
- (33) Trešā persona, kurai dati tiek darīti pieejami, var būt fiziska vai juridiska persona, piemēram, patērētājs, uzņēmums, pētniecības organizācija vai bezpeļņas organizācija vai subjekts, kas darbojas profesionālā statusā. Darot datus pieejamus trešai personai, datu turētājam nebūtu jāunprātīgi jāizmanto savs stāvoklis, lai meklētu konkurences priekšrocības tirgos, kuros datu turētājs un trešā persona var tieši konkurēt. Tādēļ datu turētājam uzreiz pieejamie dati nebūtu jāizmanto, lai gūtu ieskatu par trešās personas saimniecisko stāvokli, tās aktīviem vai ražošanas metodēm, vai izmantošanu citādā veidā, potenciāli apdraudot trešās personas komerciālo stāvokli tirgos, kuros tā darbojas. Lietotājam būtu jāspēj komerciālos nolūkos kopīgot nepersondatus ar trešām personām. Pēc vienošanās ar lietotāju un ievērojot šīs regulas noteikumus, trešām personām būt jāspēj lietotāja piešķirtās tiesības piekļūt datiem nodot citām trešām personām, arī apmaiņā pret atlīdzību. Starpuņēmumu datu starpnieki un personiskās informācijas pārvaldības sistēmas (PIPS), kas Regulā (ES) 2022/868 tiek dēvēti par datu starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, var sniegt atbalstu lietotājiem vai trešām personām komerciālu attiecību izveidošanā ar nenoteiktu skaitu potenciālu darījumu partneru jebkādā likumīgā nolūkā, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā. Tie varētu pildīt svarīgu lomu, agregējami piekļuvi datiem, lai varētu atvieglot lielo datu analīzi vai mašīnmācīšanos, ar noteikumu, ka lietotāji saglabā pilnīgu kontroli pār to, vai sniegt savus datus šādai agregēšanai, un komerciālajiem noteikumiem, saskaņā ar kuriem viņu datus paredzēts lietot.

- (34) Savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma izmantošana, jo īpaši, ja lietotājs ir fiziska persona, var ģenerēt datus, kas attiecas uz datu subjektu. Uz tādu datu apstrādi attiecas Regulas (ES) 2016/679 iedibinātie noteikumi, arī gadījumos, kad personas dati un nepersondati datu kopā ir nesaraujami saistīti. Datu subjekts var būt lietotājs vai cita fiziska persona. Personas datus var pieprasīt tikai pārzinis vai datu subjekts. Lietotājs, kas ir datu subjekts, dažos apstākļos saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 ir tiesīgs piekļūt personas datiem, kas attiecas uz minēto lietotāju, un šī regula neietekmē šīs tiesības. Šī regula paredz, ka lietotājam, kas ir fiziska persona, ir arī tiesības piekļūt visiem datiem, kas ģenerēti, lietojot savienotu produktu, – gan personas datiem un nepersondatiem. Ja lietotājs nav datu subjekts, bet ir uzņēmums, tostarp individuāls tirgotājs, taču ne gadījumos, kad savienots produkts tiek lietots kopīgā māsaiņniecībā, lietotājs ir uzskatāms par pārzini. Līdz ar to tādām lietotājam, kurš kā pārzinis ir iecerējis pieprasīt personas datus, kas ģenerēti, lietojot savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu, ir jābūt juridiskajam pamatam datu apstrādei, kā prasīts Regulas (ES) 2016/679 6. panta 1. punktā, piemēram datu subjekta piekrišanai vai tā līguma izpildei, kura līgumslēdzēja puse ir datu subjekts. Šādam lietotājam būtu jānodrošina, ka datu subjekts tiek pienācīgi informēts par konkrētiem, skaidriem un lēģitīmiem minēto datu apstrādes nolūkiem un par to, kā datu subjekts var faktiski izmantot savas tiesības. Ja datu turētājs un lietotājs ir kopīgi pārzini Regulas (ES) 2016/679 26. panta nozīmē, tiem pārredzamā veidā, savstarpēji vienojoties, ir jānosaka savi attiecīgie pienākumi, lai panāktu atbilstību minētajai regulai. Būtu jāsaprot, ka tāds lietotājs pēc tam, kad dati ir darīti pieejami, var savukārt kļūt par datu turētāju, ja minētais lietotājs atbilst šajā regulā noteiktajiem kritērijiem, un tādējādi viņš tiek pakļauts pienākumiem datus darīt pieejamus, kā paredzēts šajā regulā.
- (35) Produkta dati vai saistīta pakalpojuma dati būtu jādara pieejami trešai personai tikai pēc lietotāja pieprasījuma. Šī regula attiecīgi papildina Regulas (ES) 2016/679 20. pantā paredzētās datu subjekta tiesības saņemt personas datus attiecībā uz sevi strukturētā, plaši izmantotā un mašīnlasāmā formātā, kā arī pārnest šos datus citam pārzinim, ja minētos datus apstrādā ar automatizētiem līdzekļiem, pamatojoties uz 6. panta 1. punkta a) apakšpunktu vai 9. panta 2. punkta a) apakšpunktu, vai uz līgumu, ievērojot minētās regulas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Datu subjektiem ir arī tiesības uz personas datu pārsūtīšanu tieši no pārzina pārzinim, taču tikai tad, ja tas ir tehniski realizējams. Regulas (ES) 2016/679 20. pantā ir noteikts, ka tas attiecas uz datu subjekta sniegtajiem datiem, bet nav precizēts, vai tas prasa aktīvu datu subjekta rīcību vai attiecas arī uz situācijām, kad savienots produkts vai ar to saistīts pakalpojums pēc uzbūves ir tāds, ka tas pasīvā veidā novēro datu subjekta uzvedību vai iegūst citādu informāciju par datu subjektu. Šīs regulas dotās tiesības vairākos veidos papildina tiesības saņemt un pārnest personas datus, kā paredzēts Regulas (ES) 2016/679 20. pantā. Šī regula piešķir lietotājiem tiesības piekļūt un darīt pieejamus trešai personai jebkurus produkta datus vai ar to saistīta pakalpojuma datus, neatkarīgi no to personas datu rakstura, nošķiruma starp aktīvi sniegtiem vai pasīvi novērotiem datiem un neatkarīgi no apstrādes juridiskā pamata. Atšķirībā no Regulas (ES) 2016/679 20. panta šī regula prasa un nodrošina tehnisko realizējamību trešo personu piekļuvei visu veidu datiem, kas ietilpst tās darbības jomā, vai tie būtu personas dati vai nepersondati, tādējādi nodrošinot, ka tehniski šķēršļi vairs netraucē un neliedz piekļuvei šādiem datiem. Tā arī ļauj datu turētājiem noteikt pienācīgu atbildību, kas jāsedz trešām personām, nevis lietotājam, par izmaksām, kas radušās, nodrošinot tiešu piekļuvei lietotāja savienotā produkta ģenerētajiem datiem. Ja datu turētājs un trešā persona nespēj vienojties par šādas tiešas piekļuves noteikumiem, nekādā ziņā nebūtu jāliedz datu subjektam izmantot Regulā (ES) 2016/679 noteiktās tiesības, ieskaitot tiesības uz datu pārnēsāmību, meklējot tiesību aizsardzību saskaņā ar minēto regulu. Šajā kontekstā ir jāsaprot, ka saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 līgums neļauj datu turētājam vai trešai personai apstrādāt īpašu kategoriju personas datus.
- (36) Uz piekļuvei visiem datiem, kas glabājas galiekārtā un kam piekļūst no galiekārtas, attiecas Direktīva 2002/58/EK, un tam ir vajadzīga abonenta vai lietotāja piekrišana minētās direktīvas nozīmē, ja vien tas nav noteikti nepieciešams, lai sniegtu informācijas sabiedrības pakalpojumu, ko skaidri pieprasījis lietotājs vai abonents, vai tikai paziņojuma pārsūtīšanas nolūkā. Direktīva 2002/58/EK aizsargā lietotāja galiekārtu neskartību attiecībā uz apstrādes un glabāšanas spēju izmantošanu un informācijas vākšanu. Lietu interneta iekārtas uzskata par galiekārtām, ja tās ir tieši vai netieši savienotas ar publisku sakaru tīklu.

- (37) Lai novērstu lietotāju izmantošanu, trešām personām, kurām dati ir darīti pieejami pēc lietotāja pieprasījuma, minētie dati būtu jāapstrādā tikai tiem mērķiem, par kuriem ir panākta vienošanās ar lietotāju, un jākopīgo ar citu trešu personu tikai tad, ja lietotājs piekrīt šādai datu kopīgošanai.
- (38) Saskaņā ar datu minimizēšanas principu trešām personām vajadzētu būt piekļuvei tikai tādai informācijai, kas ir nepieciešama lietotāja pieprasītā pakalpojuma sniegšanai. Kad trešā persona ir saņēmusi piekļuvei datiem, tai tie būtu jāapstrādā tiem mērķiem, par kuriem ir vienošanās ar lietotāju, bez datu turētāja iejaukšanās. Lietotājam vajadzētu būt tikpat viegli atteikt vai pārtraukt trešās personas piekļuvei datiem, cik lietotājam viegli ir atļaut piekļuvei. Ne trešās personas, ne datu turētāji nepamatoti neapgrūtina lietotāja izvēli vai tiesību īstenošanu, tostarp, piedāvājot lietotājam izvēli neneitrālā veidā, vai piespiežot vai maldinot lietotāju vai manipulējot ar viņu, vai iedragājot vai vājinot lietotāja patstāvību, lēmumu pieņemšanu vai izvēli, tostarp ar lietotāja digitālo saskarni vai tā daļu. Šajā ziņā trešām personām vai datu turētājiem, projektējot digitālās saskarnes, nebūtu jāizmanto maldinošas saskarnes – tā dēvētie “tumšie modeļi”. Tumšie modeļi ir projektēšanas paņēmieni, kas pamudina vai vilina patērētājus pieņemt lēmumus, kuriem ir negatīva ietekme uz viņiem. Minētie manipulatīvie paņēmieni var tikt izmantoti, lai pārliecinātu lietotājus, jo īpaši mazaizsargātus patērētājus, iesaistīties nevēlamā rīcībā un maldinātu lietotājus, skubinot pieņemt lēmumus par datu izpaušanas transakcijām, vai nepamatoti ievirzītu pakalpojuma lietotāju lēmumu pieņemšanu tādā veidā, kas iedragā vai izkropļo viņu patstāvību, lēmumu pieņemšanu un izvēli. Vispārpieņemta un leģitīma komercprakse, kas atbilst Savienības tiesību aktiem, pati par sevi nebūtu jāuzskata par “tumšo modeli”. Trešām personām un datu turētājiem būtu jāievēro attiecīgajos Savienības tiesību aktos noteiktie pienākumi, jo īpaši prasības, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 98/6/EK⁽²⁴⁾ un 2000/31/EK⁽²⁵⁾ un Direktīvās 2005/29/EK un 2011/83/ES.
- (39) Trešām personām arī būtu jāatturas no šīs regulas darbības jomā ietilpstošo datu izmantošanas personu profilēšanai, ja vien šādas apstrādes darbības nav noteikti nepieciešamas lietotāja pieprasīto pakalpojumu sniegšanai, tostarp automatizētas lēmumu pieņemšanas kontekstā. Prasība dzēst datus, kad tie vairs nav vajadzīgi mērķim, par kuru ir panākta vienošanās ar lietotāju, ja vien nav citādas vienošanās attiecībā uz nepersondatiem, papildina datu subjekta tiesības uz dzēšanu, ievērojot Regulas (ES) 2016/679 17. pantu. Ja trešā persona ir datu starpniecības pakalpojuma sniedzējs, uz datu subjektu attiecas Regulā (ES) 2022/868 noteiktie aizsardzības pasākumi. Trešā persona var datus izmantot, lai izstrādātu jaunu un novatorisku savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu, bet ne konkurējošu savienotu produktu.
- (40) Jaunuzņēmumiem, maziem uzņēmumiem, uzņēmumiem, kas kvalificējas kā vidējie uzņēmumi saskaņā ar lēmuma 2003/361/EK pielikuma 2. pantu, un tradicionālo nozaru uzņēmumiem ar mazāk attīstītām digitālajām spējām grūti nākas iegūt piekļuvei attiecīgajiem datiem. Šīs regulas mērķis ir atvieglot minēto subjektu piekļūšanu datiem, vienlaikus nodrošinot, ka attiecīgie pienākumi ir pēc iespējas samērīgi, lai izvairītos no pārmērības. Tomēr ir parādījušies nedaudzi ļoti lieli uzņēmumi ar ievērojamu ekonomisku ietekmi digitālajā ekonomikā, kas uzkrāj un agregē lielus datu apjomus un kam ir tehnoloģiska infrastruktūra to monetizēšanai. Pie minētajiem ļoti lieliem uzņēmumiem pieder uzņēmumi, kuri sniedz platformas pamatpakalpojumus, kuru pārziņā ir veselas platformu ekosistēmas digitālajā ekonomikā un ar kuriem nespēj konkurēt un sacensties pastāvošie vai jaunie tirgus dalībnieki. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2022/1925⁽²⁶⁾ mērķis ir izlabot šo neefektivitāti un nelīdzsvarotību, dodot Komisijai iespēju izraudzīties uzņēmumu par “vārtzini” un uzlikt šādiem vārtziņiem vairākus pienākumus, to vidū aizliegumu dažus datus apvienot, neprasot piekrišanu, un pienākumu nodrošināt reālas tiesības uz datu pārnesamību saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 20. pantu. Saskaņā ar Regulu (ES) 2022/1925 un ņemot vērā minēto uzņēmumu nepārspējamo spēju iegūt datus, tas nav nepieciešams šīs regulas mērķa sasniegšanai, un tādējādi attiecībā uz datu turētājiem, kurus pakļauj tādiem pienākumiem, būtu nesamērīgi vārtzini pieskaitīt pie tiem, kam dodamas tiesības piekļūt datiem. Šāda iekļaušana, šķiet, arī ierobežotu šīs regulas sniegtos ieguvumus MVU, kas saistīti ar taisnīgu datu vērtības sadalījumu starp tirgus dalībniekiem. Tas nozīmē, ka uzņēmums, kurš sniedz

⁽²⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/6/EK (1998. gada 16. februāris) par patērētāju aizsardzību, norādot patērētājiem piedāvāto produktu cenas (OV L 80, 18.3.1998., 27. lpp.).

⁽²⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

⁽²⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1925 (2022. gada 14. septembris) par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē un ar ko groza Direktīvas (ES) 2019/1937 un (ES) 2020/1828 (Digitālo tirgu akts) (OV L 265, 12.10.2022., 1. lpp.).

platformas pamatpakalpojumus un ir izraudzīts par vārtzini, nevar pieprasīt vai saņemt piekļuvi lietotāju datiem, kas ģenerēti, izmantojot savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu, vai virtuālo asistentu, ievērojot šo regulu. Bez tam trešās personas, kurām dati tiek darīti pieejami pēc lietotāja pieprasījuma, nevar datus darīt pieejamus vārtzinim. Piemēram, trešā persona nevar ar vārtzini slēgt apakšlīgumu par pakalpojumu sniegšanu. Tomēr tas neliedz trešām personām izmantot vārtziņa piedāvātus datu apstrādes pakalpojumus. Tas arī neliedz minētajiem uzņēmumiem ar citiem likumīgiem līdzekļiem iegūt un izmantot tos pašus datus. Piekļuves tiesības, kas paredzētas šajā regulā, sekmē plašāku pakalpojumu izvēli patērētājiem. Tā kā brīvprātīgas vienošanās starp vārtziņiem un datu turētājiem paliek neskartas, ierobežojums attiecībā uz piekļuves piešķiršanu vārtziņiem neizslēgtu viņus no tirgus un neliegtu viņiem piedāvāt savus pakalpojumus.

- (41) Ņemot vērā tagadējo tehnoloģijas attīstību, būtu pārmērīgi apgrūtināši mikrouzņēmumiem un maziem uzņēmumiem noteikt vēl citus projektēšanas pienākumus attiecībā uz to ražotiem vai projektētiem savienotiem produktiem vai sniegtajiem ar tiem saistītiem pakalpojumiem. Tomēr citādi ir gadījumā, kad mikrouzņēmumam vai mazam uzņēmumam ir partneruzņēmums vai saistīts uzņēmums Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 3. panta nozīmē, kas nekvalificējas kā mikrouzņēmums vai mazs uzņēmums, un ja ar to ir noslēgts apakšuzņēmuma līgums par savienota produkta ražošanu vai tā projektēšanu vai ar to saistīta pakalpojuma sniegšanu. Tādās situācijās uzņēmums, kas noslēdzis ražošanas vai projektēšanas apakšuzņēmuma līgumu ar mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu, spēj pienācīgi atlidzināt apakšuzņēmējam. Tomēr uz mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kā datu turētāju var attiecināt šajā regulā noteiktās prasības, ja tas nav savienotā produkta ražotājs vai ar to saistīto pakalpojumu sniedzējs. Pārejas periods būtu jāpiemēro uzņēmumam, kas ir kvalificēts par vidēju uzņēmumu mazāk nekā vienu gadu, un savienotiem produktiem vienu gadu pēc dienas, kad vidējais uzņēmums tos ir laidis tirgū. Šāds viena gada laikposms ļauj šādam vidējam uzņēmumam pielāgoties un sagatavoties, pirms tas tiek pakļauts konkurencei pakalpojumu tirgū attiecībā uz tā ražotajiem savienotiem produktiem, pamatojoties uz šajā regulā paredzētajām piekļuves tiesībām. Šādu pārejas periodu nepiemēro, ja šādam vidējam uzņēmumam ir partneruzņēmums vai saistīts uzņēmums, kas nekvalificējas kā mikrouzņēmums vai mazs uzņēmums, vai ja šādam vidējam uzņēmumam ir noslēgts apakšlīgums par savienotā produkta ražošanu vai projektēšanu vai ar to saistīta pakalpojuma sniegšanu.
- (42) Ņemot vērā dažādos savienotos produktus, kas rada dažāda rakstura, apjoma un biežuma datus, kam piemīt dažāda līmeņa datu un kibernetikas riski un kas sniedz ekonomiskās iespējas dažādā vērtībā un lai nodrošinātu datu kopīgošanas prakses konsekvenci iekšējā tirgū, arī starp nozarēm, un lai rosinātu un sekmētu taisnīgu datu kopīgošanas praksi arī jomās, kurās tādas tiesības piekļūt datiem netiek sniegtas, šī regula paredz horizontālus noteikumus par kārtību, kādā piekļūst datiem tad, kad datu turētājam saskaņā ar Savienības tiesību aktiem vai saskaņā ar tiem pieņemtiem valsts tiesību aktiem ir pienākums datus darīt pieejamus datu saņēmējam. Tādas piekļuves pamatā vajadzētu būt taisnīgiem, saprātīgiem, nediskriminējošiem un pārredzamiem noteikumiem. Minētie vispārīgie piekļuves noteikumi neattiecas uz pienākumiem darīt datus pieejamus saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679. Minētie noteikumi neskar brīvprātīgu datu kopīgošanu. Nesaistoši uzņēmumu savstarpējas datu kopīgošanas līguma paraugnoteikumi, kas jāizstrādā un jāiesaka Komisijai, var palīdzēt pusēm noslēgt līgumus, kas ietver taisnīgus, saprātīgus un nediskriminējošus noteikumus un ko jāīsteno pārredzamā veidā. Tādu līgumu noslēgšanai, kuri var ietvert nesaistošus līguma paraugnoteikumus, nebūtu jānozīmē, ka šāda līguma esība kaut kādā veidā būtu nosacījums tiesībām kopīgot datus ar trešām personām. Ja puses nespēj noslēgt līgumu par datu kopīgošanu, tostarp ar strīdu izšķiršanas struktūras atbalstu, tiesības kopīgot datus ar trešām personām ir izpildāmas valstu tiesās.

- (43) Pamatojoties uz līgumslēgšanas brīvības principu, pusēm būtu jāsaglabā rīcības brīvība līgumos vienoties par precīziem nosacījumiem, ar kuriem datus dara pieejamus saskaņā ar vispārīgiem piekļuves noteikumiem datu pieejamības nodrošināšanai. Šādu līgumu noteikumi varētu aptvert tehniskus un organizatoriskus pasākumus, tostarp attiecībā uz datu drošību.
- (44) Lai nodrošinātu, ka nosacījumi obligātai piekļuvei datiem ir taisnīgi abām līguma pusēm, vispārīgajos noteikumos par tiesībām piekļūt datiem būtu jānorāda uz noteikumu par izvairīšanos no negodīgiem līguma noteikumiem.
- (45) Visiem līgumiem, kas uzņēmumu savstarpējās attiecībās noslēgti par datu pieejamības nodrošināšanu, vajadzētu būt nediskriminējošiem attiecībā uz salīdzināmām datu saņēmēju kategorijām neatkarīgi no tā, vai puses ir lieli uzņēmumi vai MVU. Lai kompensētu trūkstošo informāciju par dažādu līgumu nosacījumiem, kas apgrūtina datu saņēmēja spēju novērtēt, vai datu pieejamības nodrošināšanas noteikumi nav diskriminējoši, datu turētājiem vajadzētu būt pienākumam pierādīt, ka līguma noteikums nav diskriminējošs. Nelikumīgas diskriminācijas nav, ja datu turētājs datu pieejamības nodrošināšanai izmanto atšķirīgus līguma noteikumus un šīm atšķirībām ir objektīvi iemesli. Minētie pienākumi neskar Regulu (ES) 2016/679.
- (46) Lai sekmētu pastāvīgu ieguldīšanu vērtīgu datu ģenerēšanā un piekļuves tiem nodrošināšanā, ieskaitot ieguldīšanu attiecīgos tehniskos rīkos, vienlaikus nepieļaujot pārmērīgu slogu saistībā ar piekļuvi datiem un to izmantošanu, kā dēļ datu kopīgošana vairs nebūtu komerciāli izdevīga, šajā regulā ir ietverts princips, ka uzņēmumu savstarpējās attiecībās datu turētāji var pieprasīt samērīgu atlīdzību, ja viņiem, ievērojot Savienības tiesību aktus vai saskaņā ar tiem pieņemtus valsts tiesību aktus, ir pienākums datus darīt pieejamus kādam datu saņēmējam. Šāda atlīdzība nebūtu jāsaprot kā maksājums par pašiem datiem. Komisijai būtu jāpieņem pamatnostādnes par saprātīgas atlīdzības aprēķināšanu datu ekonomikā.
- (47) Pirmkārt, saprātīga atlīdzība par to, ka tiek ievērots pienākums, ievērojot Savienības tiesību aktus vai saskaņā ar tiem pieņemtus valsts tiesību aktus, izpildīt datu pieejamības nodrošināšanas pieprasījumu, var ietvert atlīdzību par izmaksām, kas radušās, darot datus pieejamus. Minētās izmaksas var būt tehniskas izmaksas, piemēram, datu reproducēšanai, izplatīšanai ar elektroniskiem līdzekļiem un glabāšanai, bet ne datu vākšanai vai sagatavošanai. Pie šādām tehniskām izmaksām var piederēt arī tādas apstrādes izmaksas, kas vajadzīga, lai nodrošinātu datu pieejamību, tostarp izmaksas, kas saistītas ar datu formatēšanu. Pie izmaksām, kas saistītas ar datu pieejamības nodrošināšanu, var piederēt arī konkrētu datu kopīgošanas pieprasījumu atvieglošanas izmaksas. Tās var arī atšķirties atkarībā no datu apjoma, kā arī pasākumiem, kas veikti, lai datus darītu pieejamus. Ilgtermiņa vienošanās starp datu turētājiem un datu saņēmējiem, piemēram, abonēšanas modelis vai viedlīgumu izmantošana, var samazināt regulāru vai vairākkārtīgu transakciju izmaksas komercattiecībās. Izmaksas, kas saistītas ar datu pieejamības nodrošināšanu, ir vai nu specifiskas konkrētam pieprasījumam, vai arī kopīgas ar citiem pieprasījumiem. Pēdējā gadījumā vienam datu saņēmējam nebūtu jāsedz visas izmaksas, kas saistītas ar datu pieejamības nodrošināšanu. Otrkārt, saprātīgā atlīdzībā var būt ietverts arī uzcenojums, izņemot attiecībā uz MVU un nevalstisko pētniecības organizācijām. Uzcenojums var atšķirties atkarībā no faktoriem, kas saistīti ar pašiem datiem, piemēram, datu apjoma, formāta vai rakstura. Var ņemt vērā arī datu vākšanas izmaksas. Tādējādi uzcenojums var būt mazāks, ja datu turētājs ir savācis datus savas uzņēmējdarbības vajadzībām, neveicot būtiskas investīcijas, vai lielāks, ja investīcijas datu vākšanā datu turētāja uzņēmējdarbības vajadzībām ir lielas. Tas var būt ierobežots vai pat nebūt paredzēts situācijās, kad datu saņēmēja veiktā datu izmantošana neietekmē paša datu turētāja darbības. Tas, ka datus koģenerē lietotājam piederošs, viņa īrēts vai nomāts savienotais produkts, arī varētu samazināt atlīdzības summu salīdzinājumā ar citām situācijām, kad datus ģenerē datu turētājs, piemēram, saistīta pakalpojuma sniegšanas laikā.
- (48) Nav nepieciešams iejaukties, ja dati tiek kopīgoti starp lieliem uzņēmumiem un gadījumos, kad datu turētājs ir mazs uzņēmums vai vidējs uzņēmums, bet datu saņēmējs ir liels uzņēmums. Šādos gadījumos tiek uzskatīts, ka uzņēmumi spēj risināt sarunas par atlīdzību, kas nepārsniedz to, kas ir saprātīgi un nediskriminējoši.

- (49) Lai aizsargātu MVU no pārmērīga ekonomiska sloga, kas tiem komerciāli apgrūtinātu novatorisku uzņēmējdarbības modeļu izstrādi un izmantošanu, saprātīgai atlīdzībai par datu pieejamības nodrošināšanu, ko tie maksā, nebūtu jāpārsniedz izmaksas, kas tieši saistītas ar datu pieejamības nodrošināšanu. Tieši saistītās izmaksas ir tās izmaksas, kas ir attiecināmas uz atsevišķiem pieprasījumiem, ņemot vērā, ka datu turētājam būs jāizveido paliekošas nepieciešamās tehniskās saskarnes vai attiecīgā programmatūra un savienojamība. Tāds pats režīms būtu jāattiecina uz nevalstiskajām pētniecības organizācijām.
- (50) Pienācīgi pamatotos gadījumos, arī tad, ja ir vajadzīgs aizsargāt patērētāju dalību un konkurenci vai veicināt inovāciju dažos tirgos, Savienības tiesību aktos vai valsts tiesību aktos, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, var paredzēt regulētu atlīdzību par konkrētu datu veidu pieejamības nodrošināšanu.
- (51) Pārredzamība ir svarīgs princips, lai nodrošinātu, ka datu turētāja pieprasītā atlīdzība ir saprātīga vai, ja datu saņēmējs ir MVU vai nevalstiska pētniecības organizācija, ka atlīdzība nepārsniedz izmaksas, kas tieši saistītas ar datu pieejamību datu saņēmējam, un ir attiecināmas uz attiecīgo individuālo pieprasījumu. Lai datu saņēmēji varētu novērtēt un pārbaudīt, vai atlīdzība atbilst šīs regulas prasībām, datu turētājam būtu jāsniedz datu saņēmējam pietiekami detalizēta informācija atlīdzības aprēķināšanai.
- (52) Nodrošinot piekļuvi alternatīviem veidiem, kā risināt iekšzemes un pārrobežu strīdus, kas rodas datu pieejamības nodrošināšanā, labums jāgūst datu turētājiem un datu saņēmējiem un tādējādi jāstiprina uzticēšanās datu kopīgošanai. Ja puses nevar vienoties par taisnīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem datu pieejamības nodrošināšanas noteikumiem, strīdu izšķiršanas struktūrām būtu jāpieāv pusēm vienkāršs, ātrs un lēts risinājums. Šī regula paredz vienīgi nosacījumus, kuri strīdu izšķiršanas struktūrām jāizpilda, lai tās tiktu sertificētas, bet dalībvalstīm ir rīcības brīvība pieņemt jebkādus konkrētus sertifikācijas procedūras noteikumus, tostarp par sertifikāta termiņa beigām vai tā atsaukšanu. Šīs regulas noteikumos par strīdu izšķiršanu nebūtu jāprasa no dalībvalstīm izveidot strīdu izšķiršanas struktūras.
- (53) Šajā regulā paredzētā strīdu izšķiršanas procedūra ir brīvprātīga procedūra, kas lietotājiem, datu turētājiem un datu saņēmējiem dod iespēju vienoties par sava strīda nodošanu strīdu izšķiršanas struktūrām. Tādēļ pusēm vajadzētu būt rīcības brīvībai vērsties pie pašu izvēlētas strīdu izšķiršanas struktūras tajās dalībvalstīs, kurās minētās puses ir iedibinātas, vai arī ārpus tām.
- (54) Lai izvairītos no gadījumiem, kad vienā un tajā pašā strīdā, jo īpaši pārrobežu situācijās, strīds tiek nodots divām vai vairākām strīdu izšķiršanas struktūrām, strīdu izšķiršanas struktūrai būtu jāspēj atteikties izskatīt pieprasījumu izšķirt strīdu, kas jau ir iesniegts citai strīdu izšķiršanas struktūrai vai dalībvalsts tiesai.
- (55) Lai nodrošinātu vienādu šīs regulas piemērošanu, strīdu izšķiršanas struktūrām būtu jāņem vērā nesaistoši līguma paraugnoteikumi, ko izstrādās un ieteiks Komisija, kā arī Savienības vai valsts tiesību akti, kuros norādīti datu kopīgošanas pienākumi, vai pamatnostādnes, ko nozaru iestādes izveidojis šādu tiesību aktu piemērošanai.
- (56) Nebūtu jāliedz strīdu izšķiršanā iesaistītajām pusēm īstenot pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu. Tāpēc lēmumam strīdu nodot strīdu izšķiršanas struktūrai nav jālaupa šīm pusēm tiesības meklēt tiesību aizsardzību kādas dalībvalsts tiesā. Strīdu izšķiršanas struktūrām būtu jādarbojas publiski pieejami gada darbības pārskati.

- (57) Datu turētāji var piemērot piemērotus tehniskus aizsardzības pasākumus, lai nepieļautu nelikumīgu datu izpaušanu vai piekļuvi tiem. Tomēr minētajiem pasākumiem nevajadzētu diskriminēt datu saņēmējus, nedz arī kavēt lietotāju vai datu saņēmēju piekļuvi datiem vai to izmantošanu. Gadījumā, ja datu saņēmējs īsteno ļaunprātīgu praksi, piemēram, maldina datu turētāju, sniedzot nepatiesu informāciju ar nolūku izmantot datus nelikumīgiem mērķiem, tostarp konkurējoša savienota produkta izstrādei uz datu pamata, datu turētājs un attiecīgā gadījumā un ja tā nav viena un tā pati persona, komercnoslēpuma turētājs vai lietotājs var pieprasīt trešai personai vai datu saņēmējam bez liekas kavēšanas veikt koriģējošus vai kaitējuma novēršanas pasākumus. Visi šādi pieprasījumi un jo īpaši pieprasījumi izbeigt preču, atvasināto datu vai pakalpojumu ražošanu, piedāvāšanu vai laišanu tirgū, kā arī pieprasījumi izbeigt pārkāpuma preču importēšanu, eksportu, glabāšanu vai tās iznīcināt būtu jāvērtē, ņemot vērā to samērīgumu attiecībā pret datu turētāja, komercnoslēpuma turētāja vai lietotāja interesēm.
- (58) Ja kāds no līgumslēdzējiem līgumsarunās ir izdevīgākā stāvoklī, pastāv risks, ka tas var savu stāvokli izmantot par sliktu otram līgumslēdzējam sarunās par piekļuvi datiem, kā rezultātā piekļuve datiem ir komerciāli mazāk izdevīga un dažkārt ekonomiski nepieņemama. Tāda līgumiska nelīdzsvarotība kaitē visiem uzņēmumiem, kuriem nav jēgpilnas spējas vienoties par nosacījumiem piekļuvei datiem un varbūt nav citas izvēles, kā vien pieņemt līguma noteikumus "kā ir". Tāpēc negodīgiem līguma noteikumiem, kas reglamentē piekļuvi datiem un to izmantošanu vai atbildību un tiesiskās aizsardzības līdzekļus ar datiem saistītu pienākumu pārkāpuma vai izbeigšanas gadījumā, nevajadzētu būt saistošiem uzņēmumiem, ja minētie noteikumi minētajiem uzņēmumiem ir uzlikti vienpusēji.
- (59) Normās par līguma noteikumiem jāņem vērā līgumslēgšanas brīvības princips, kas uzņēmumu savstarpējās attiecībās ir būtisks jēdziens. Tāpēc godīguma pārbaude nebūtu jāpiemēro visiem līguma noteikumiem, bet tikai tiem, kuri uzlikti vienpusēji. Tas attiecas uz situācijām, kad viena puse izvērza kādu līguma noteikumu un otrs uzņēmums nespēj ietekmēt minētā noteikuma saturu par spīti mēģinājumam to apspriest. Par vienpusēji uzliktu nebūtu uzskatāms līguma noteikums, kuru vienkārši piedāvā viena puse un akceptē otrs uzņēmums, vai noteikums, kuru līgumslēdzējas puses apspriež un par kuru grozītā formā pēc tam vienojas.
- (60) Turklāt noteikumi par negodīgiem līguma noteikumiem būtu jāpiemēro tikai tiem līguma elementiem, kas ir saistīti ar datu pieejamības nodrošināšanu, t. i., līguma noteikumiem par piekļuvi datiem un to izmantošanu, kā arī par atbildību vai tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ar datiem saistītu pienākumu neizpildes un izbeigšanas gadījumā. Citām tā paša līguma daļām, kas nav saistītas ar datu pieejamības nodrošināšanu, šajā regulā noteiktā negodīguma pārbaude nebūtu jāpiemēro.
- (61) Negodīgu līguma noteikumu konstatēšanas kritēriji būtu jāpiemēro tikai pārmērīgiem līguma noteikumiem, ja ir ļaunprātīgi izmantots izdevīgāks stāvoklis sarunās. Lielum liela daļa līguma noteikumu, kas vienai pusei ir komerciāli izdevīgāki nekā otrai, ieskaitot tādus, kas ir parasti uzņēmumu savstarpējos līgumos, ir parasta līgumslēgšanas brīvības principa izpausme, un tos turpina piemērot. Šīs regulas nolūkos smaga novirze no labas komercprakses cita starpā būtu objektīvi mazināt puses, kurai šis noteikums ir vienpusēji noteikts, spēju aizsargāt savas leģitīmās komerciālās intereses attiecībā uz konkrētajiem datiem.
- (62) Lai nodrošinātu juridisko noteiktību, šajā regulā izveido to klauzulu sarakstu, kuras vienmēr uzskata par negodīgām, un to klauzulu sarakstu, par kurām tiek pieņemts, ka tās ir negodīgas. Pēdējā gadījumā uzņēmumam, kas nosaka līguma noteikumu, būtu jāspēj atspēkot pieņemumu par negodīgumu, pierādot, ka šajā regulā sarakstā iekļautais līguma noteikums konkrētajā gadījumā nav negodīgs. Ja līguma noteikums nav iekļauts to noteikumu sarakstā, kurus vienmēr uzskata par negodīgiem vai par kuriem tiek pieņemts, ka tie ir negodīgi, piemēro vispārīgo negodīguma noteikumu. Šajā sakarā šīs regulas noteikumi, kas uzskaitīti pie negodīgiem līguma noteikumiem, būtu jāizmanto par vispārīgā negodīguma noteikuma interpretācijas mērauklu. Visbeidzot, komercpartneru līgumsarunās var noderēt arī nesaistoši uzņēmumu savstarpējas datu kopīgošanas līguma paraugnoteikumi, kas Komisijai jāizstrādā un jāiesaka. Ja kāds līguma noteikums tiek atzīts par negodīgu, attiecīgo līgumu būtu jāturpina piemērot bez minētā noteikuma, ja vien negodīgais līguma noteikums nav nendalāms no citiem līguma noteikumiem.

- (63) Ārkārtējas vajadzības gadījumā publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām var būt nepieciešams, pildot savus tiesību aktos noteiktos pienākumus sabiedrības interesēs, izmantot esošus datus, tostarp, attiecīgā gadījumā, pievienotos metadatus, lai reaģētu uz sabiedrības ārkārtas situāciju vai citos ārkārtējos gadījumos. Ārkārtēja vajadzība ir apstākļi, kas nav paredzami un ir ierobežoti laikā pretēji citiem apstākļiem, kuri varētu būt paredzēti, plānoti, periodiski vai bieži. Jēdziens "datu turētājs" parasti neietver publiskā sektora struktūras, tomēr tas var ietvert publiskus uzņēmumus. Arī pētniecības organizācijas un pētniecības finansēšanas organizācijas var būt veidotas kā publiskā sektora struktūras vai publisko tiesību subjekti. Lai uzņēmumiem ierobežotu slogu, mikrouzņēmumiem un maziem uzņēmumiem vajadzētu būt tikai pienākumam datus publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām sniegt ārkārtējas vajadzības apstākļos, ja šādi dati ir vajadzīgi, lai reaģētu uz sabiedrības ārkārtas situāciju un publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra šādus datus nespēj ar alternatīviem līdzekļiem iegūt laikus un efektīvi, un ar līdzvērtīgiem nosacījumiem.
- (64) Sabiedrības ārkārtas situācijās, piemēram, sabiedrības veselības ārkārtas situācijās, avārijās, ko izraisa dabas katastrofas, arī tādas, ko saasina klimata pārmaiņas un vides degradācija, kā arī cilvēka izraisītās lielās katastrofās, piemēram, lielos kibernetikas incidentos, sabiedrības intereses, kas izriet no datu izmantošanas, ir pārākas par datu turētāju interesēm brīvi rīkoties ar viņu turētiem datiem. Šādā gadījumā datu turētājiem būtu jāuzliek pienākums datus pēc pieprasījuma darīt pieejamus publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām. Sabiedrības ārkārtas situācijas pastāvēšana būtu jānosaka vai jāizsludina saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem un pamatojoties uz attiecīgajām procedūrām, tostarp attiecīgo starptautisko organizāciju procedūrām. Šādos gadījumos publiskā sektora struktūrai būtu jāpierāda, ka pieprasījuma tvērumā esošos datus nevarēja citādi iegūt laikus un efektīvi, un ar līdzvērtīgiem nosacījumiem, piemēram, tā, ka tos brīvprātīgi sniedz cits uzņēmums vai tiek aplūkota publiska datubāze.
- (65) Ārkārtēja vajadzība var izrietēt arī no situācijām, kas nav ārkārtas situācijas. Šādos gadījumos publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai vajadzētu būt atļautam pieprasīt vienīgi nepersondatus. Publiskā sektora struktūrai būtu jāpierāda, ka dati ir vajadzīgi tāda konkrēta sabiedrības interesēs veicama uzdevuma izpildei, kurš ir skaidri noteikts tiesību aktos, piemēram, oficiālās statistikas sagatavošana vai sabiedrības ārkārtas situācijas mazināšana vai atgūšanās no tās. Turklāt šādu pieprasījumu drīkst paust tikai tad, ja publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra ir identificējusi konkrētus datus, kurus citādi nevarētu iegūt laikus un efektīvi, un ar līdzvērtīgiem nosacījumiem, un tikai tad, ja tā ir izmēlusi visus citus līdzekļus, kas ir tās rīcībā, lai iegūtu šādus datus, piemēram, datu iegūšana uz brīvprātīgu līgumu pamata, tostarp nepersondatu pirkšana tirgū, piedāvājot tirgus cenas vai paļaujoties uz esošiem pienākumiem darīt datus pieejamus, vai jaunu leģislatīvu pasākumu pieņemšana, kuri garantētu savlaicīgu datu pieejamību. Būtu jāpiemēro arī nosacījumi un principi, kas reglamentē pieprasījumus, piemēram, tie, kas ir saistīti ar mērķa ierobežojumu, samērīgumu, pārredzamību un laika ierobežojumu. Gadījumos, kad tiek pieprasīti dati, kas vajadzīgi oficiālās statistikas sagatavošanai, pieprasījuma iesniedzējai publiskā sektora struktūrai būtu arī jāpierāda, vai piemērojamie valsts tiesību akti tai ļauj pirkt nepersondatus tirgū.
- (66) Šī regula nebūtu jāpiemēro un tai nevajadzētu būt par šķērslī brīvprātīgai datu apmaiņas kārtībai starp privātiem un publiskiem subjektiem, arī tam, ka datus sniedz MVU, un tā neskar Savienības tiesību aktus, kas paredz obligātus publisko subjektu informācijas pieprasījumus privātiem subjektiem. Šai regulai nebūtu jāietekmē tādi datu turētājiem uzliktie pienākumi sniegt datus, kuri ir motivēti ar vajadzībām, kas nav ārkārtējas, jo īpaši, ja datu un datu turētāju loks ir zināms vai ja datu lietošana var notikt regulāri, kā ziņošanas pienākumu un iekšējā tirgū pildāmo pienākumu gadījumā. Šai regulai nebūtu jāietekmē arī prasības piekļūt datiem, lai pārbaudītu atbilstību piemērojamajiem noteikumiem, tostarp tad, ja publiskā sektora struktūras uztic atbilstības pārbaudi subjektiem, kuri nav publiskā sektora struktūras.

- (67) Šī regula papildina un neskar Savienības un valsts tiesību aktus, kas paredz piekļuvi datiem un to izmantošanu statistikas vajadzībām, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 223/2009 ⁽²⁷⁾, kā arī valsts tiesību aktus, kas attiecas uz oficiālo statistiku.
- (68) Pildot uzdevumus noziedzīgu nodarījumu vai administratīvu pārkāpumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas vai kriminālvajāšanas jomā vai kriminālsodu un administratīvo sodu izpildē, kā arī datu vākšanā nodokļu vai muitas vajadzībām, publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām būtu jābalstās uz pilnvarām, kas noteiktas Savienības vai valsts tiesību aktos. Līdz ar to šī regula neietekmē leģislatīvus aktus par datu kopīgošanu, piekļuvi tiem un to izmantošanu minētajās jomās.
- (69) Saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 6. panta 1. un 3. punktu, paredzot juridisko pamatu tam, lai datu turētāji ārkārtējas vajadzības gadījumā datus darītu pieejamus publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām, ir vajadzīgs samērīgs, ierobežots un prognozējams regulējums Savienības līmenī, gan tādēļ, lai nodrošinātu juridisko noteiktību, gan tādēļ, lai līdz minimumam samazinātu uzņēmumiem uzlikto administratīvo slogu. Tālāc publiskā sektora struktūru, Komisijas, Eiropas Centrālās bankas vai Savienības struktūru datu pieprasījumiem datu turētājiem vajadzētu būt konkrētiem, pārredzamiem un samērīgiem satura un detalizētības ziņā. Pieprasījuma mērķim un paredzētajam pieprasīto datu izmantojumam vajadzētu būt konkrētam un labi izskaidrotam, vienlaikus pieprasījuma iesniedzējam subjektam būtu jānodrošina pienācīga elastība, lai tas spētu veikt tā konkrētos uzdevumus sabiedrības interesēs. Pieprasījumā arī būtu jārespektē tā datu turētāja leģitīmās intereses, kurām tiek iesniegts pieprasījums. Slogs datu turētājiem būtu jāsamazina līdz minimumam, uzliekot pieprasījuma iesniedzējiem subjektiem pienākumu ievērot vienreizējas iesniegšanas principu, kas neļauj vienus un tos pašus datus pieprasīt vairāk kā vienu reizi vairāk kā vienai publiskā sektora struktūrai vai Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām. Lai nodrošinātu pārredzamību, subjektam, kurš pieprasa datus, bez liekas kavēšanās būtu jāpublisko Komisijas, Eiropas Centrālās bankas vai Savienības struktūru iesniegtie datu pieprasījumi. Eiropas Centrālajai bankai un Savienības struktūrām būtu jāinformē Komisija par saviem pieprasījumiem. Ja datu pieprasījumu iesniedz publiskā sektora struktūra, minētajai struktūrai būtu arī jāpaziņo tās dalībvalsts datu koordinātoram, kurā publiskā sektora struktūra ir iedibināta. Būtu jānodrošina, ka visi pieprasījumi ir publiski pieejami tiešsaistē. Pēc datu pieprasījuma paziņojuma saņemšanas kompetentā iestāde var nolemt izvērtēt pieprasījuma likumīgumu un īstenot savas funkcijas attiecībā uz šīs regulas izpildi un piemērošanu. Visu publiskā sektora struktūru iesniegto pieprasījumu publiska pieejamība tiešsaistē būtu jānodrošina datu koordinātoram.
- (70) Datu sniegšanas pienākuma mērķis ir nodrošināt, ka publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām ir nepieciešamās zināšanas, kā reaģēt uz sabiedrības ārkārtas situāciju, to novērst vai atgūties no tās, vai saglabāt spēju pildīt konkrētus uzdevumus, kas eksplīcīti noteikti tiesību aktos. Minēto subjektu iegūtie dati var būt komerciāli sensitīvi. Tāpēc ne Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/868, ne Direktīva (ES) 2019/1024 ⁽²⁸⁾ nebūtu jāpiemēro datiem, kas darīti pieejami saskaņā ar šo regulu, un tie nebūtu jāuzskata par atvērtiem datiem, kas trešām personām pieejami atkalizmantošanai. Tam gan nebūtu jāietekmē Direktīvas (ES) 2019/1024 piemērojamība oficiālas statistikas atkalizmantošanai, kuras sagatavošanai izmantoti dati, kas iegūti, ievērojot šo regulu, ar noteikumu, ka atkalizmantošana neaptver pamatā esošos datus. Turklāt, – ar noteikumu, ka tiek izpildīti šajā regulā paredzētie nosacījumi, – nebūtu jāietekmē iespēja kopīgot datus, lai varētu veikt pētījumus vai izstrādāt, sagatavot un izplatīt oficiālu statistiku. Vajadzētu arī būt atļautam publiskā sektora struktūrām apmainīties datiem, kas iegūti, ievērojot šo regulu, ar citām publiskā sektora struktūrām, Komisiju, Eiropas Centrālo banku vai Savienības struktūrām, lai apmierinātu ārkārtējas vajadzības, kuru dēļ dati ir pieprasīti.

⁽²⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 223/2009 (2009. gada 11. marts) par Eiropas statistiku un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 1101/2008 par tādas statistikas informācijas nosūtīšanu Eiropas Kopienas Statistikas birojam, uz kuru attiecas konfidencialitāte, Padomes Regulu (EK) Nr. 322/97 par Kopienas statistiku un Padomes Lēmumu 89/382/EEK, *Euratom*, ar ko nodibina Eiropas Kopienas Statistikas programmu komiteju (OV L 87, 31.3.2009., 164. lpp.).

⁽²⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 172, 26.6.2019., 56. lpp.).

- (71) Datu turētājiem vajadzētu būt iespējai vai nu noraidīt publiskā sektora struktūras, Komisijas, Eiropas Centrālās bankas vai Savienības struktūras pieprasījumu vai lūgt to grozīt bez nepamatotas kavēšanās un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā piecu vai 30 darba dienu laikā atkarībā no pieprasījumā minētās ārkārtējās vajadzības veida. Attiecīgā gadījumā datu turētājam vajadzētu būt šai iespējai, ja viņš nekontrolē pieprasītos datus, proti, ja viņam nav tūlītējas piekļuves datiem un viņš nevar noteikt to pieejamību. Būtu jāpastāv pamatotam iemeslam datus nedarīt pieejamus, ja var pierādīt, ka pieprasījums ir līdzīgs pieprasījumam, kuru agrāk šajā pašā nolūkā iesniegusi cita publiskā sektora struktūra vai Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra, un datu turētājam netika paziņots par datu dzēšanu, ievērojot šo regulu. Datu turētājam, kurš noraida pieprasījumu vai lūdz to grozīt, tā pamatojums būtu jādara zināms publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai, kura datus pieprasa. Ja uz pieprasītajām datu kopām attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 96/9/EK ⁽²⁹⁾ *sui generis* datubāzes tiesības, datu turētājiem savas tiesības būtu jāizmanto tā, ka publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai netiek liegts iegūt datus un tos kopīgot saskaņā ar šo regulu.
- (72) Ārkārtējās vajadzības gadījumā, kas saistīta ar reaģēšanu sabiedrības ārkārtas situācijā, publiskā sektora struktūrām, kad vien iespējams, būtu jāizmanto nepersondati. Ja pieprasījumu pamatā ir ārkārtēja vajadzība, kas nav saistīta ar sabiedrības ārkārtas situāciju, personas datus pieprasīt nevar. Ja pieprasījuma tvērumā ietilpst personas dati, datu turētājam dati būtu jāanonimizē. Ja ir absolūti nepieciešams personas datus iekļaut datos, kas jādara pieejami publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai, vai ja anonimizācija izrādās neiespējama, vienībai, kura pieprasa datus, būtu jāpierāda absolūtā nepieciešamība un apstrādes nolūku specifika un ierobežojumi. Būtu jāievēro piemērojamie noteikumi par personas datu aizsardzību. Datu pieejamības nodrošināšana un to turpmāka izmantošana būtu jāpapildina ar to personu tiesību un interešu aizsardzības pasākumiem, uz kurām attiecas minētie dati.
- (73) Dati, kas publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām darīti pieejami, pamatojoties uz ārkārtēju vajadzību, būtu jāizmanto tikai mērķiem, kuriem tie pieprasīti, ja vien datu turētājs, kas datus darījis pieejamus, nav skaidri piekritis datu izmantošanai citiem mērķiem. Dati būtu jādzēš, tiklīdz tie vairs nav vajadzīgi pieprasījumā norādītajiem mērķiem, ja vien nav panākta citāda vienošanās, un par to būtu jāinformē datu turētājs. Šī direktīva balstās uz Savienībā un dalībvalstīs esošajiem piekļuves režīmiem un nemaina valsts tiesību aktus par publisku piekļuvi dokumentiem saistībā ar pārredzamības pienākumiem. Dati būtu jādzēš, tiklīdz tie vairs nav vajadzīgi šādu pārredzamības pienākumu izpildei.
- (74) Atkalizmantojot datus, ko snieguši datu turētāji, publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām būtu jāievēro gan spēkā esošie piemērojamie Savienības vai valsts tiesību akti, gan līgumsaistības, kurām pakļauts datu turētājs. Tām būtu jāatturas no tāda savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma izstrādes vai uzlabošanas, kas konkurē ar datu turētāja savienoto produktu vai ar to saistītu pakalpojumu, kā arī no datu kopīgošanas ar trešo personu minētajos nolūkos. Tāpat tām būtu jānodrošina datu turētājiem publiska atzišana pēc to pieprasījuma, un tām vajadzētu būt atbildīgām par saņemto datu drošības uzturēšanu. Ja datu turētāja komercnoslēpumu izpaušana publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām ir absolūti nepieciešama, lai sasniegtu mērķi, kura dēļ dati ir pieprasīti, pirms datu izpaušanas būtu jāgarantē šādas izpaušanas konfidencialitāte.
- (75) Ja runa ir par nozīmīga sabiedriskā labuma aizsardzību, piemēram, reaģēšanu uz sabiedrības ārkārtas situācijām, nevajadzētu gaidīt, ka publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai attiecīgā Savienības struktūra atliedzinās uzņēmumiem par iegūtajiem datiem. Sabiedrības ārkārtas situācijas atgadās reti, un ne katrā ārkārtas situācijā ir jāizmanto uzņēmumu rīcībā esošie dati. Tajā pašā laikā pienākums sniegt datus varētu radīt ievērojamu slogu mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem. Tādēļ tiem būtu jāļauj pieprasīt atliedzību pat saistībā ar reaģēšanu sabiedrības ārkārtas situācijās. Līdz ar to ir maz ticams, ka datu turētāju uzņēmējdarbību negatīvi

⁽²⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 96/9/EK (1996. gada 11. marts) par datubāzu tiesisko aizsardzību (OV L 77, 27.3.1996., 20. lpp.).

ietekmēs tas, ka publiskā sektora struktūras, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības iestādes izmantos šo regulu. Tomēr, tā kā ārkārtas vajadzības gadījumi, izņemot gadījumus, kad jāreaģē uz sabiedrības ārkārtas situācijām, var būt biežāki, datu turētājiem šādos gadījumos vajadzētu būt tiesīgiem saņemt pienācīgu atbildību, kuram nebūtu jāpārsniedz tehniskās un organizatoriskās izmaksas, kuras radušās, izpildot pieprasījumu, un pienācīgu piemaksu par datu pieejamības nodrošināšanu publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai. Atbildība nebūtu jāsaprot kā maksa par pašiem datiem vai kā obligāta. Datu turētājiem nevajadzētu būt iespējai pieprasīt atbildību, ja valsts tiesību akti liedz valsts statistikas iestādēm vai citām valsts iestādēm, kas atbildīgas par statistikas sagatavošanu, atļūdzināt datu turētājiem par datu pieejamības nodrošināšanu. Publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai attiecīgajai Savienības struktūrai būtu jāspēj apstrīdēt datu turētāja pieprasītās atbildības apmēru, vēršoties tās dalībvalsts kompetentajā iestādē, kurā iedibināts datu turētājs.

- (76) Publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai vajadzētu būt pilnvarotām kopīgot ar citām vienībām vai personām datus, ko tā ieguvusi saskaņā ar pieprasījumu, ja tas ir vajadzīgs, lai veiktu zinātniskās pētniecības darbības vai analītiskas darbības, ko tā pati veikt nevar, ar nosacījumu, ka minētās darbības ir saderīgas ar mērķi, kuram dati pieprasīti. Tai par šādu kopīgošanu būtu laikus jāinformē datu turētājs. Šādus datus tādos pašos apstākļos var kopīgot arī ar valsts statistikas iestādēm un Eurostat, lai izstrādātu, sagatavotu un izplatītu oficiālo statistiku. Tomēr šādām pētniecības darbībām vajadzētu būt saderīgām ar mērķi, kuram dati pieprasīti, un datu turētājs būtu jāinformē par viņa sniegto datu tālāku kopīgošanu. Personām, kuras veic pētījumus, vai pētniecības organizācijām, ar kurām minētos datus var kopīgot, būtu jārīkojas vai nu bezpeļņas nolūkā, vai valsts atzītā sabiedriskas nozīmes uzdevumā. Par pētniecības organizācijām šīs regulas nozīmē nebūtu jāuzskata organizācijas, kurās komercuzņēmumiem ir būtiska ietekme, kas šādiem uzņēmumiem ļauj īstenot kontroli strukturāla izkārtojuma dēļ, kurš var dot preferenciālu piekļuvi pētījumu rezultātiem.
- (77) Lai risinātu pārrobežu sabiedrības ārkārtas situāciju vai citu ārkārtēju vajadzību, datu pieprasījumus var adresēt datu turētājiem dalībvalstīs, kas nav pieprasījuma iesniedzējas publiskā sektora struktūras dalībvalsts. Šādā gadījumā pieprasījuma iesniedzējai publiskā sektora struktūrai būtu jāpaziņo tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā iedibināts datu turētājs, lai tā varētu izskatīt pieprasījumu saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem kritērijiem. Tas pats būtu jāattiecinā uz Komisijas, Eiropas Centrālās bankas vai Savienības struktūras pieprasījumiem. Ja tiek pieprasīti personas dati, publiskā sektora struktūrai būtu jāziņo tai uzraudzības iestādei, kura ir atbildīga par Regulas (ES) 2016/679 piemērošanas uzraudzību tajā dalībvalstī, kurā publiskā sektora struktūra ir iedibināta. Attiecīgajai kompetentajai iestādei būtu vajadzētu būt tiesībām ieteikt publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai sadarboties ar tās dalībvalsts publiskā sektora struktūrām, kurā ir iedibināts datu turētājs, attiecībā uz nepieciešamību nodrošināt pēc iespējas mazāku administratīvo slogu datu turētājam. Ja kompetentajai iestādei ir pamatoti iebildumi attiecībā uz pieprasījuma atbilstību šai regulai, tai būtu jānoraida publiskā sektora struktūras, Komisijas, Eiropas Centrālās bankas vai Savienības struktūras pieprasījums, kurām, pirms veikt jebkādu citu rīcību, piemēram, pieprasījuma atkārtotu iesniegšanu, būtu jāņem vērā minētie iebildumi.
- (78) Datu apstrādes pakalpojumu, tostarp mākoņpakalpojumu un perifēro pakalpojumu, klientu spēja pāriet no viena datu apstrādes pakalpojuma uz citu, vienlaikus saglabājot pakalpojuma funkcionalitātes minimumu un izvairoties no dīkstāves, vai spēja vienlaicīgi izmantot vairāku pakalpojumu sniedzēju pakalpojumus bez liekiem šķēršļiem un datu nosūtīšanas izmaksām ir būtisks nosacījums konkurētspējīgākam tirgum ar mazāk šķēršļiem jaunu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju ienākšanai tirgū un šo turpmākas pakalpojumu lietotāju noturības nodrošināšanai. Klientiem, kuri gūst labumu no bezmaksas piedāvājumiem, būtu arī jāgūst labums no šajā regulā paredzētajiem noteikumiem attiecībā uz maiņu, lai minētie piedāvājumi neradītu klientu atkarību no viena pakalpojumu sniedzēja.

- (79) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1807⁽³⁰⁾ datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji tiek mudināti izstrādāt un efektīvi īstenot pašregulācijas rīcības kodeksus, kas aptver paraugprakses, lai cita starpā atvieglinātu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju maiņu un datu pārvešanu. Ņemot vērā to, ka pašregulācijas sistēmas, kuras izstrādātas kā reakcija, ir ieviestas ierobežoti, un to, ka kopumā nav pieejami atvērtie standarti un saskarnes, ir jāpieņem minimāls regulatīvu pienākumu kopums datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem, lai novērstu pirmskomerciālus, komerciālus, tehniskus, līgumiskus un organizatoriskus šķēršļus, kas nav tikai datu nosūtīšanas ātruma samazināšanās, klientam atsakoties no pakalpojuma, un kas kavē efektīvu datu apstrādes pakalpojumu maiņu.
- (80) Datu apstrādes pakalpojumos būtu jāiekļauj pakalpojumi, kas nodrošina visuresošu un pēc pieprasījuma pieejamu tīkla piekļuvi konfigurējamam, mērogojamam un elastīgam kopīgātam izklaidu datu resursu pūlam. Pie minētajiem datu resursiem pieder tādi resursi kā tīkli, serveri vai cita virtuālā vai fiziskā infrastruktūra, programmatūra, ieskaitot programmatūras izstrādes rīkus, glabāšana, lietotnes un pakalpojumi. Datu apstrādes pakalpojuma klienta spēju sev vienpusēji nodrošināt datu pārraides jaudas, piemēram, servera laiku vai glabāšanu tīklā, bez jebkādas cilvēka veiktas mijdarbības no datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja puses varētu raksturot kā tādu, kam nepieciešams minimāls pārvaldības darbs un kas paredz minimālu mijdarbību starp pakalpojumu sniedzēju un klientu. Jēdziens “visuresošs” tiek izmantots, lai raksturotu datu pārraides jaudas, kas tiek nodrošinātas visā tīklā un kurām piekļūst ar mehānismiem, kas veicina neviendabīgu vienkāršotu vai daudzfunkcionālo klientu platformu (tostarp tīmekļa pārlūkprogrammu, mobilo ierīču un darbstaciju) izmantošanu. Jēdziens “mērogojams” attiecas uz datu pārraides resursiem, kurus datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs elastīgi piešķir neatkarīgi no resursu ģeogrāfiskās atrašanās vietas, lai risinātu pieprasījuma svārstības. Jēdziens “elastīgs” tiek izmantots, lai aprakstītu tos datu pārraides resursus, kas tiek nodrošināti un atbrīvoti saskaņā ar pieprasījumu, lai pieejamos resursus ātri palielinātu vai samazinātu atkarībā no noslodzes. Jēdziens “kopīgs pūls” tiek izmantots, lai aprakstītu tos datu pārraides resursus, kas tiek nodrošināti vairākiem lietotājiem, kuriem ir kopīga piekļuve pakalpojumam, bet kur apstrāde tiek veikta katram lietotājam atsevišķi, kaut arī pakalpojums tiek sniegts no vienas un tās pašas elektroniskās iekārtas. Jēdziens “izklaidis” tiek izmantots, lai aprakstītu tos datu pārraides resursus, kas atrodas dažādos satīklotos datoros vai ierīcēs un kas īsteno savstarpēju saziņu un koordināciju, izmantojot ziņojumu sūtīšanu. Jēdziens “ļoti izklaidis” tiek izmantots, lai aprakstītu datu apstrādes pakalpojumus, kas ir saistīti ar datu apstrādi tuvāk vietai, kur dati tiek ģenerēti vai vākti, piemēram, savienotā datu apstrādes ierīcē. Paredzams, ka perifērdatošana, kas ir viens no šādas ļoti izklaidas datu apstrādes veidiem, radīs jaunus uzņēmējdarbības modeļus un mākoņdatošanas pakalpojumu sniegšanas modeļus, kuriem vajadzētu būt atvērtiem un sadarbspējīgiem no paša sākuma.
- (81) Vispārīgais jēdziens “datu apstrādes pakalpojumi” aptver ievērojamu skaitu pakalpojumu ar ļoti plašu dažādu nolūku, funkciju un tehnisko struktūru klāstu. Saskaņā ar pakalpojumu sniedzēju un lietotāju vispārpieņemto izpratni un plaši izmantotajiem standartiem datu apstrādes pakalpojumi pieder pie viena vai vairākiem šādiem trim datu apstrādes pakalpojumu sniegšanas modeļiem, proti, infrastruktūra kā pakalpojums (*IaaS*), platforma kā pakalpojums (*PaaS*) un programmatūra kā pakalpojums (*SaaS*). Minētie pakalpojumu sniegšanas modeļi ir konkrēta un iepriekš sakomplektēta IKT resursu kombinācija, ko piedāvā datu apstrādes pakalpojuma sniedzējs. Minētos trīs galvenos datu apstrādes pakalpojumu sniegšanas modeļus papildina jaunas variācijas, un katru šādu variāciju veido atšķirīga IKT resursu kombinācija, piemēram, glabāšana kā pakalpojums un datubāze kā pakalpojums. Datu apstrādes pakalpojumus var iedalīt sīkāk un neizsmelošā tādu datu apstrādes pakalpojumu kopu uzskaitījumā, kam ir tāds pats primārais mērķis un galvenās funkcijas, kā arī tāda paša veida datu apstrādes modeļi, kas nav saistīti ar pakalpojumu darbības īpatnībām (tāda paša pakalpojuma veids). Pie tā paša pakalpojuma veida piederošajiem pakalpojumiem var būt tāds pats datu apstrādes pakalpojumu sniegšanas modelis, tomēr: divām datubāzēm var būt šķietami tāds pats primārais mērķis, bet pēc tam, kad ir aplūkots to datu apstrādes modelis, sadales modelis un izmantošanas gadījumi, uz kuriem tās vērstas, šādas datubāzes var tikt iedalītas kādā no sīkākām tā paša pakalpojuma veida apakškategoriņām. Pie tā paša pakalpojuma veida piederošajiem pakalpojumiem var būt atšķirīgas un konkurējošas pazīmes, piemēram, pakalpojuma veiktspēja, drošība, noturība un kvalitāte.

⁽³⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1807 (2018. gada 14. novembris) par satvaru nepersondatu brīvai aprītei Eiropas Savienībā (OV L 303, 28.11.2018., 59. lpp.).

- (82) Klientam piederošo eksportējamo datu izgūšana no sākotnējā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja var kavēt pakalpojumu funkciju atjaunošanu jaunā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja infrastruktūrā. Lai atvieglotu klienta atteikšanās stratēģiju, izvairītos no nevajadzīgiem un apgrūtināšiem uzdevumiem un nodrošinātu to, ka klients maiņas procesa dēļ nezaudē savus datus, sākotnējam datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam klients līgumā būtu iepriekš jāinformē par to datu apjomu, kurus var eksportēt, līdzko minētais klients izlemj pāriet uz citu pakalpojumu, ko sniedz cits datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs, vai pāriet uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas. Eksportējamo datu tvērumā būtu jāiekļauj vismaz ievaddati un izvaddati, tostarp metadati, kas tieši vai netieši ģenerēti vai koģenerēti, klientam lietojot datu apstrādes pakalpojumu, izņēmums ir jebkādi datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja vai trešās personas aktīvi vai dati. No eksportējamiem datiem būtu jāizslēdz jebkādi datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja vai trešās personas aktīvi vai dati, kas ir aizsargāti ar intelektuālā īpašuma tiesībām vai kas ir minētā pakalpojumu sniedzēja vai minētās trešās personas komercnoslēpumi, vai dati, kuri saistīti ar pakalpojuma integritāti un drošību un kuru eksports datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem radītu kiberdrošības ievainojamību. Minētajiem izņēmumiem nevajadzētu traucēt vai kavēt maiņas procesu.
- (83) Digitālie aktīvi attiecas uz elementiem digitālā formā, kurus klientam ir tiesības lietot, tostarp lietojumprogrammas un metadatus, kas saistīti ar iestatījumu konfigurāciju, drošību un piekļuves un kontroles tiesību pārvaldību, un citiem elementiem, piemēram, virtualizācijas tehnoloģiju izpausmēm, tostarp virtuālajām mašīnām un konteineriem. Digitālos aktīvus var pārvest, ja klientam ir lietošanas tiesības neatkarīgi no līgumattiecībām ar datu apstrādes pakalpojumu, no kura tas plāno pāriet. Minētie citi elementi ir būtiski efektīvai klienta datu un lietojumprogrammu izmantošanai jaunā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja vidē.
- (84) Šīs regulas mērķis ir atvieglot datu apstrādes pakalpojumu maiņu, kas ietver nosacījumus un darbības, kas nepieciešamas, lai klients izbeigtu līgumu par datu apstrādes pakalpojumu, noslēgtu vienu vai vairākus jaunus līgumus ar dažādiem datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem, pārnestu savus eksportējamus datus un digitālos aktīvus un attiecīgā gadījumā gūtu labumu no funkcionālās līdzvērtības.
- (85) Maiņa ir klienta virzīta darbība, ko veido vairāki posmi, tostarp datu izgūšana, kas attiecas uz datu lejupielādi no datu apstrādes pakalpojumu sākotnējā pakalpojuma sniedzēja ekosistēmas; pārveide, ja dati ir strukturēti tā, ka tie neatbilst galamērķa vietas shēmai; un datu augšupielāde jaunajā galamērķa vietā. Kādā konkrētā šajā regulā izklāstītajā situācijā noteikta pakalpojuma nošķiršana no līguma un tā pārcelšana pie cita pakalpojumu sniedzēja arī būtu uzskatāma par maiņu. Dažreiz maiņas procesu klienta vārdā pārvalda trešās personas struktūra. Attiecīgi būtu jāsaprot, ka minētajos apstākļos šādai trešās personas struktūrai piemēro visas klienta tiesības un pienākumus, ko nosaka šī regula, tostarp pienākumu godprātīgi sadarboties. Datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem un klientiem ir dažādi atbildības līmeņi atkarībā no minētajiem procesa posmiem. Piemēram, sākotnējais datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs ir atbildīgs par datu izgūšanu mašīnlasāmā formātā, bet jaunajā vidē dati it jāaugšupielādē klientam un datu apstrādes pakalpojumu jaunajam pakalpojumu sniedzējam, ja vien netiek izmantots konkrēts profesionāls pārejas pakalpojums. Klientam, kurš plāno izmantot ar maiņu saistītās tiesības, kas paredzētas šajā regulā, būtu jāinformē sākotnējais datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs par lēmumu vai nu pāriet pie cita datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja, pāriet uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas, vai dzēst minētā klienta aktīvus un tā eksportējamus datus.
- (86) Funkcionālā līdzvērtība nozīmē atkārtoti ieviest minimālo tā paša pakalpojuma veida funkcionalitātes līmeni, pamatojoties uz klienta eksportējamiem datiem un digitālajiem aktīviem, jauna datu apstrādes pakalpojuma vidē pēc pakalpojumu sniedzēja maiņas, kur jaunais datu apstrādes pakalpojums ar tiem pašiem ievaddatiem nodrošina pēc būtības salīdzināmu iznākumu to kopīgo iezīmju ziņā, kuras klientam tiek nodrošinātas saskaņā ar līgumu. No datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem var gaidīt tikai to, ka tie veicinās funkcionālo līdzvērtību to iezīmju ziņā, kuras savstarpēji neatkarīgi ir gan sākotnējiem, gan jaunajiem datu apstrādes pakalpojumiem. Šī regula neuzliek pienākumu sekmēt funkcionālo līdzvērtību tiem datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem, kas nav *laaS* pakalpojumu sniegšanas modeļa pakalpojumu sniedzēji.

- (87) Datu apstrādes pakalpojumi tiek izmantoti dažādās nozarēs, un tie atšķiras pēc sarežģītības un pakalpojumu veida. To ir svarīgi ņemt vērā attiecībā uz pārņemšanas procesu un termiņiem. Tomēr pārejas perioda pagarinājumu, pamatojoties uz tehnisku neiespējamību, lai maiņas procesu varētu pabeigt noteiktajā termiņā, būtu jāizmanto tikai pienācīgi pamatotos gadījumos. Pierādīšanas pienākums šajā ziņā būtu pilnībā jāuzņemas attiecīgajam datu apstrādes pakalpojuma sniedzējam. Tas neskar klienta ekskluzīvās tiesības vienu reizi pagarināt pārejas periodu uz laiku, ko klients uzskata par piemērotāku savām vajadzībām. Klients var izmantot minētās tiesības uz pagarinājumu pirms pārejas perioda vai tā laikā, ņemot vērā, ka līgums paliek spēkā pārejas perioda laikā.
- (88) Maiņas maksas ir maksas, ko datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji piemēro klientiem par maiņas procesu. Parasti šīs maksas ir paredzētas, lai izmaksas, kas sākotnējam datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam var rasties maiņas procesa dēļ, novirzītu uz klientu, kurš vēlas mainīt datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju. Izplatīti maiņas maksu piemēri ir izmaksas, kas saistītas ar datu nosūtīšanu no viena datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja citam vai uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas (datu pārneses maksas), vai izmaksas, kas radušās saistībā ar konkrētām maiņas procesā veiktām atbalsta darbībām. Nevajadzīgi augstas datu pārneses maksas vai citas nepamatotas maksas, kas nav saistītas ar faktiskajām maiņas izmaksām, kavē klientus veikt pakalpojumu sniedzēja maiņu, ierobežo brīvu datu plūsmu un var ierobežot konkurenci un novest pie klientu atkarības no viena pakalpojumu sniedzēja, mazinot stimulu izvēlēties citu vai papildu pakalpojumu sniedzēju. Tādēļ maiņas maksas būtu jāatceļ pēc tam, kad no šīs regulas spēkā stāšanās dienas ir pagājuši trīs gadi. Datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem līdz minētajam datumam būtu jāspēj noteikt samazinātas maiņas maksas.
- (89) Lai izpildītu šajā regulā paredzētos pienākumus, sākotnējam datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam būtu jāspēj uzticēt ārpalpojumu sniedzējiem konkrētus uzdevumus un maksāt atlīdzību trešo personu struktūrām. Klientam nebūtu jāsedz izmaksas, kas rodas tādēļ, ka sākotnējais datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs maiņas procesa laikā pakalpojumu izpildi uztic ārpalpojumu sniedzējam, un šādas izmaksas būtu jāuzskata par nepamatotām, ja vien tās neattiecas uz darbu, ko datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs veicis pēc klienta pieprasījuma, lai sniegtu papildu atbalstu maiņas procesā, kas pārsniedz pakalpojumu sniedzēja maiņas pienākumus, kā skaidri paredzēts šajā regulā. Nekas šajā regulā neliedz klientam maksāt atlīdzību trešo personu struktūrām par atbalstu migrācijas procesā vai pusēm vienoties par datu apstrādes pakalpojumu līgumiem ar noteiktu termiņu, tostarp par samērīgiem sodiem par šādu līgumu pirmstermiņa izbeigšanu saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem. Lai veicinātu konkurenci, ar datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju maiņu saistīto maksu pakāpeniskajā atcelšanā būtu jāīpaši jāiekļauj datu pārneses maksas, ko datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs uzliek klientam. Minētā standarta pakalpojumu maksa par datu apstrādes pakalpojumu sniegšanu pati par sevi nav maksa par maiņu. Minētās standarta pakalpojumu maksas nevar atsaukt, un tās ir piemērojamas līdz brīdim, kad līgums par attiecīgo pakalpojumu sniegšanu zaudē spēku. Šī regula ļauj klientam pieprasīt sniegt papildu pakalpojumus, kas pārsniedz šajā regulā noteiktos pakalpojumu sniedzēja maiņas pienākumus. Minētos papildu pakalpojumus pakalpojumu sniedzējs var sniegt un iekasēt par tiem maksu, ja tie tiek veikti pēc klienta pieprasījuma un ja klients iepriekš piekrīt šo pakalpojumu cenai.
- (90) Lai pārvarētu atkarību no viena pakalpojumu sniedzēja, kas apdraud konkurenci un jaunu pakalpojumu izstrādi, ir vajadzīga vērienīga un inovāciju veicinoša regulatīvā pieeja sadarbībai. Datu apstrādes pakalpojumu sadarbība ietver vairākas saskarnes un infrastruktūras un programmatūras slāņus, un tā reti aprobežojas ar bināro testēšanu, ko veic, lai noteiktu, vai sadarbība ir sasniedzama. Tā vietā šādas sadarbības izveide ir pakļauta izmaksu un ieguvumu analīzei, kas vajadzīga, lai noteiktu, vai centieni sasniegt pamatoti paredzamus rezultātus ir lietderīgi. Standarts ISO/IEC 19941:2017 ir svarīgs starptautiskais standarts, kas ir atsauces punkts šīs regulas mērķu sasniegšanai, jo tas satur tehniskus apsvērumus, kas izskaidro šāda procesa sarežģītību.

- (91) Ja datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji savukārt ir trešās personas pakalpojumu sniedzēja sniegto datu apstrādes pakalpojumu klienti, tie gūs labumu no efektīvākas maiņas, vienlaikus saglabājot šajā regulā noteiktos pienākumus attiecībā uz saviem pakalpojumu piedāvājumiem.
- (92) Datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu būt pienākumam savās iespēju robežās piedāvāt visu palīdzību un atbalstu, kas ir proporcionāls to attiecīgajiem pienākumiem un kas ir nepieciešams, lai pāreja uz citu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja pakalpojumu būtu veiksmīga, efektīva un droša. Šī regula no datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem neprasa izstrādāt jaunas datu apstrādes pakalpojumu kategorijas, tostarp dažādu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju IKT infrastruktūrā vai uz tās pamata, lai garantētu funkcionālo līdzvērtību vidē, kas nav pašu sistēmas. Sākotnējam datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam nav piekļuves jaunā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja videi un nav ieskata tajā. Funkcionālā līdzvērtība nebūtu jāsaprot kā sākotnējā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja pienākums atjaunot attiecīgo pakalpojumu jaunā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja infrastruktūrā. Tā vietā sākotnējam datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam savu iespēju robežās būtu jāveic visi saprātīgie pasākumi, lai sekmētu funkcionālās līdzvērtības panākšanas procesu, nodrošinot jaudas, adekvātu informāciju, dokumentāciju, tehnisko atbalstu un attiecīgā gadījumā nepieciešamos rīkus.
- (93) Datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem būtu arī jālikvidē pastāvošie šķēršļi, nevis jārada jauni šķēršļi, tostarp attiecībā uz klientiem, kuri vēlas pāriet uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas. Šķēršļi cita starpā var būt pirmskomerciāli, komerciāli, tehniski, līgumiski vai organizatoriski. Datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem būtu arī jālikvidē šķēršļi konkrēta atsevišķa pakalpojuma nošķiršanai no citiem datu apstrādes pakalpojumiem, kurus sniedz saskaņā ar līgumu, un jādara attiecīgais pakalpojums pieejams maiņai, ja nepastāv būtiski un pierādīti tehniski šķēršļi, kas kavē šādu nošķiršanu.
- (94) Visā maiņas procesā būtu jāsauglabā augsts drošības līmenis. Tas nozīmē, ka sākotnējam datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam būtu jāpaplašina drošības līmenis, ko tas ir apņēmis nodrošināt attiecībā uz pakalpojumu, attiecinot to uz visiem tehniskajiem pasākumiem, par kuriem šis pakalpojumu sniedzējs ir atbildīgs maiņas procesā, piemēram, tīkla savienojumiem vai fiziskām ierīcēm. Nebūtu jāietekmē spēkā esošās tiesības, kas attiecas uz līgumu izbeigšanu, tostarp tās, kas ieviestas ar Regulu (ES) 2016/679 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/770⁽³¹⁾. Šī regula nebūtu jāsaprot kā tāda, kas liedz datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam sniegt klientiem jaunus un uzlabotus pakalpojumus, elementus un funkcijas vai uz šāda pamata konkurēt ar citiem datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem.
- (95) Informācija, kas datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem jāsniedz klientam, varētu atbalstīt klienta atteikšanās stratēģiju. Minētajā informācijā būtu jāietver procedūras, ar kurām sāk datu apstrādes pakalpojuma maiņu; mašīnlasāmie datu formāti, kuros var eksportēt lietotāja datus; rīki, kas paredzēti datu eksportēšanai, tostarp atvērtas saskarnes, kā arī informācija par saderību ar saskaņotajiem standartiem vai kopējām specifikācijām, kuras balstītas uz atklātajām sadarbības specifikācijām; informācija par zināmajiem tehniskajiem ierobežojumiem un ierobežojumiem, kuri varētu ietekmēt maiņas procesu; un paredzamais laiks, kas nepieciešams maiņas procesa pabeigšanai.
- (96) Lai atvieglotu sadarbību un pāreju starp datu apstrādes pakalpojumiem, lietotājiem un datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem būtu jāapsver īstenošanas un atbilstības instrumentu izmantošana, sevišķi to rīku izmantošana, kurus Komisija publicējusi ES mākoņdatošanas noteikumu kopuma un Norāžu par datu apstrādes pakalpojumu publisko iepirkumu veidā. Konkrētāk, līguma standartklauzulas ir noderīgas, jo tās palīdz palielināt uzticēšanos datu

⁽³¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/770 (2019. gada 20. maijs) par dažiem digitālā saturs un digitālo pakalpojumu piegādes līgumu aspektiem (OV L 136, 22.5.2019., 1. lpp.).

apstrādes pakalpojumiem, veidot līdzsvarotākas attiecības starp lietotājiem un datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem un uzlabot juridisko noteiktību attiecībā uz nosacījumiem, ko piemēro pārejai uz citiem datu apstrādes pakalpojumiem. Šajā sakarā lietotājiem un datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem būtu jāapsver iespēja izmantot līguma standartklauzulas vai citus pašregulējošus atbilstības nodrošināšanas rīkus ar noteikumu, ka tie pilnībā atbilst šai regulai, kurus izstrādājušas attiecīgās struktūras vai ekspertu grupas, kas izveidotas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

- (97) Lai atvieglotu datu apstrādes pakalpojumu maiņu, visām iesaistītajām pusēm, tostarp gan sākotnējiem, gan jaunajiem datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem, būtu godprātīgi jāsadarbojas, lai maiņas process būtu efektīvs, lai nodrošinātu drošu un savlaicīgu nepieciešamo datu nosūtīšanu plaši izmantotā un mašīnlasāmā formātā, izmantojot atvērtas saskarnes, vienlaikus izvairoties no pakalpojuma darbības traucējumiem un saglabājot pakalpojumu nepārtrauktību.
- (98) Datu apstrādes pakalpojumi, kas attiecas uz pakalpojumiem, kuru lielākā daļa galveno iezīmju ir īpaši izstrādātas atbilstoši konkrētām kāda atsevišķa klienta prasībām vai kuriem visas sastāvdaļas ir izstrādātas pēc atsevišķa klienta vajadzībām, būtu jāatbrīvo no dažiem pienākumiem, kas piemērojami attiecībā uz datu apstrādes pakalpojumu maiņu. Tam nebūtu jāattiecas uz pakalpojumiem, kurus datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs piedāvā plašā komerciālā mērogā, izmantojot savu pakalpojumu katalogu. Viens no datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja pienākumiem ir pirms līguma noslēgšanas pienācīgi informēt potenciālos šādu pakalpojumu klientus par šajā regulā noteiktajiem pienākumiem, kas neattiecas uz attiecīgajiem pakalpojumiem. Nekas neliedz datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam beigu beigās izvērst šādus pakalpojumus plašā mērogā, un tādā gadījumā minētajam pakalpojumu sniedzējam būtu jāizpilda visi ar maiņu saistītie pienākumi, kas noteikti šajā regulā.
- (99) Atbilstoši minimālajai prasībai, ar kuru ļauj mainīt datu apstrādes pakalpojumu sniedzējus, šīs regulas mērķis ir arī uzlabot sadarbību, lai paralēli izmantotu vairākus datu apstrādes pakalpojumus ar savstarpēji papildinošām funkcijām. Tas attiecas uz situācijām, kad klienti neizbeidz līgumu, lai pārietu pie cita datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja, bet kad paralēli sadarbspējīgā veidā tiek izmantoti vairāki dažādu pakalpojumu sniedzēju pakalpojumi, lai gūtu labumu no papildinošām dažādu pakalpojumu funkcijām klienta sistēmas konfigurācijā. Tomēr ir atzīts, ka datu pārnesi no viena datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja pie otra, lai atvieglotu paralēlu pakalpojumu izmantošanu, var būt nepārtraukta darbība atšķirībā no vienreizējas pārneses, kas nepieciešama kā daļa no maiņas procesa. Tāpēc datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem arī turpmāk būtu jāspēj noteikt maksu, nepārsniedzot radušās izmaksas, par datu pārnesi paralēlas izmantošanas nolūkos pēc tam, kad no šīs regulas spēkā stāšanās dienas ir pagājuši trīs gadi. Tas ir būtiski, lai cita starpā sekmīgi ieviestu daudzmaķoņu stratēģijas, kas ļauj klientiem īstenot uz nākotni vērstas IKT stratēģijas un kas mazina atkarību no atsevišķiem datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem. Daudzmaķoņu pieejas veicināšana datu apstrādes pakalpojumu klientiem arī var palīdzēt palielināt to digitālās darbības noturību, kā attiecībā uz finanšu pakalpojumu iestādēm atzīts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2022/2554 ⁽³²⁾.
- (100) Paredzams, ka atklātās sadarbības specifikācijas un standarti, kas sadarbības un pārnesamības jomā izstrādāti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1025/2012 ⁽³³⁾ II pielikumu, ļaus izveidot daudzirtgotāju mākoņdatošanas vidi, kas ir būtiska prasība atklātai inovācijai Eiropas datu ekonomikā. Tā kā 2016. gadā pabeigtās mākoņdatošanas standartizācijas koordinēšanas (CSC) iniciatīvas ietvaros noteikto standartu pieņemšana ir bijusi ierobežota, ir arī vajadzīgs, ka Komisija ļauj uz tirgus dalībniekiem, lai izstrādātu attiecīgās atklātās sadarbības specifikācijas nolūkā neatpalikt no tehnoloģiju attīstības straujā tempa šajā nozarē. Šādas atklātās sadarbības specifikācijas Komisija var pieņemt kopēju specifikāciju veidā. Turklāt, ja tirgus virzīti procesi

⁽³²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2554 (2022. gada 14. decembris) par finanšu nozares digitālās darbības noturību un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1060/2009, (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 600/2014, (ES) Nr. 909/2014 un (ES) 2016/1011 (OV L 333, 27.12.2022., 1. lpp.).

⁽³³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1025/2012 (2012. gada 25. oktobris) par Eiropas standartizāciju, ar ko groza Padomes Direktīvas 89/686/EEK un 93/15/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/9/EK, 94/25/EK, 95/16/EK, 97/23/EK, 98/34/EK, 2004/22/EK, 2007/23/EK, 2009/23/EK un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 87/95/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1673/2006/EK (OV L 316, 14.11.2012., 12. lpp.).

nav pierādījuši spēju izstrādāt kopējas specifikācijas vai standartus, kas veicina efektīvu mākoņdatošanas sadarbību *PaaS* un *SaaS* līmenī, Komisijai vajadzētu būt iespējai, pamatojoties uz šo regulu un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1025/2012, pieprasīt Eiropas standartizācijas iestādēm izstrādāt šādus standartus konkrētiem pakalpojumu veidiem, ja šādi standarti vēl nav izstrādāti. Papildus Komisija mudinās tirgus dalībniekus izstrādāt attiecīgās atklātās sadarbības specifikācijas. Pēc apspriešanās ar ieinteresētajām personām Komisijai, izmantojot īstenošanas aktus, būtu jāspēj pilnvarot izmantot saskaņotus sadarbības standartus vai kopējas specifikācijas konkrētiem pakalpojumu veidiem, izmantojot atsauci Savienības centrālajā datu apstrādes pakalpojumu sadarbības standartu repozitorijā. Datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem būtu jānodrošina saderība ar minētajiem saskaņotajiem standartiem un kopējām specifikācijām, kuras balstītas uz atklātās sadarbības specifikācijām, kam nevajadzētu negatīvi ietekmēt datu drošību vai integritāti. Atsauces uz saskaņotajiem standartiem datu apstrādes pakalpojumu sadarbības jomā un kopējām specifikācijām, kuras balstītas uz atklātās sadarbības specifikācijām, tiks sniegtas tikai tad, ja tie atbilst šajā regulā noteiktajiem kritērijiem, kuriem ir tāda pati nozīme kā Regulas (ES) Nr. 1025/2012 II pielikuma prasībām un sadarbības aspektiem, kas definēti starptautiskajā standartā ISO/IEC 19941:2017. Turklāt standartizācijā būtu jāņem vērā MVU vajadzības.

- (101) Trešās valstis var pieņemt normatīvos aktus un citus tiesību aktus, kuru mērķis ir tieši nosūtīt vai nodrošināt valdības piekļuvi nepersondatiem, kas atrodas ārpus to robežām, tostarp Savienībā. Tiesu spriedumiem un citu tiesu iestāžu vai administratīvo iestāžu, tostarp tiesībaizsardzības iestāžu, lēmumiem trešās valstīs, ar ko pieprasa šādu nepersondatu nosūtīšanu vai piekļuvi tiem, vajadzētu būt izpildāmiem, ja tie ir balstīti uz starptautisku nolīgumu, piemēram, savstarpējas tiesiskās palīdzības līgumu, kas ir spēkā starp pieprasītāju trešo valsti un Savienību vai kādu dalībvalsti. Citos gadījumos var rasties situācijas, kad pieprasījums nosūtīt nepersondatus vai nodrošināt piekļuvi tiem, kas izriet no trešās valsts tiesību aktiem, ir pretrunā pienākumam šādus datus aizsargāt saskaņā ar Savienības tiesību aktiem vai attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz personas pamattiesību aizsardzību, piemēram, tiesībām uz drošību un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, vai dalībvalsts pamatinteresēm, kas saistītas ar valsts drošību vai aizsardzību, kā arī komerciāli sensitīvu datu aizsardzību, tostarp komercnoslēpumu aizsardzību, un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, arī attiecībā uz tās līgumsaistībām, kas attiecas uz konfidencialitāti saskaņā ar šādiem tiesību aktiem. Ja nav starptautisku nolīgumu, kas reglamentē šādus jautājumus, nepersondatu nosūtīšana vai piekļuve tiem būtu jāatļauj tikai tad, ja ir pārbaudīts, ka trešās valsts tiesību sistēmā ir prasība izklāstīt lēmuma iemeslus un samērīgumu, ka tiesas rīkojums vai nolēmums ir specifisks un ka adresāta pamatotais iebildums ir pārskatāms trešās valsts piekritīgajā tiesā, kurai ir pilnvaras pienācīgi ņemt vērā šādu datu sniedzēja attiecīgās tiesiskās intereses. Ja tas ir iespējams saskaņā ar trešās valsts iestādes datu piekļuves pieprasījuma noteikumiem, datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam vajadzētu būt iespējai informēt klientu, kura dati tiek pieprasīti, pirms tiek piešķirta piekļuve minētajiem datiem, lai pārbaudītu, vai šāda piekļuve nav pretrunā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem, piemēram, noteikumiem par komerciāli sensitīvu datu aizsardzību, tostarp komercnoslēpumu un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, un līgumiskām saistībām attiecībā uz konfidencialitāti.
- (102) Lai vēl vairāk veicinātu uzticēšanos datiem, ir svarīgi pēc iespējas vairāk īstenot aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu to, ka Savienības pilsoņiem, publiskā sektora struktūrām un uzņēmumiem ir kontrole pār viņu datiem. Turklāt būtu jāievēro Savienības tiesību akti, vērtības un standarti, kas cita starpā attiecas uz drošību, datu aizsardzību un privātumu, kā arī patērētāju tiesību aizsardzību. Lai nepieļautu, ka trešo valstu iestādes nelikumīgi īsteno valdības piekļuvi nepersondatiem, datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem, uz kuriem attiecas šī regula, piemēram, mākoņpakalpojumu un perifērijas pakalpojumu sniedzējiem, būtu jāveic visi saprātīgie pasākumi, lai novērstu piekļuvi sistēmām, kurās tiek glabāti nepersondati, tostarp, attiecīgā gadījumā šifrējot datus, bieži pakļaujot tos revīzijai, pārbaudot atbilstību attiecīgām drošības apliecinājuma sertifikācijas shēmām un mainot uzņēmuma politiku.

- (103) Standartizācijai un semantiskajai sadarbībai būtu jāpiešķir būtiska nozīme, lai rastu tehniskus risinājumus sadarbības nodrošināšanai tādās kopīgās Eiropas datu telpās un starp tām, kuras ir konkrētam mērķim vai nozarei specifiskas vai sadarbīgas starpnozaru kopējo standartu un prakses sistēmas ar mērķi apmainīties ar datiem vai tos kopīgi apstrādāt, cita starpā jaunu produktu un pakalpojumu izstrādes, zinātniskās pētniecības vai pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu vajadzībām. Šajā regulā ir noteiktas konkrētas sadarbības pamatprasības. To datu telpu dalībniekiem, kas piedāvā datus vai datu pakalpojumus citiem dalībniekiem, kuri ir struktūras, kas veicina datu kopīgošanu kopīgās Eiropas datu telpās vai iesaistās tajā, tostarp datu turētājiem, minētās prasības būtu jāievēro, ciktāl tas attiecas uz to kontrolē esošiem elementiem. Atbilstību minētajiem noteikumiem var panākt, ievērojot šajā regulā noteiktās pamatprasības, vai var pieņemt, ka tie atbilst saskaņotajiem standartiem vai kopējam specifikācijām, pamatojoties uz atbilstības prezumpciju. Lai veicinātu atbilstību sadarbības prasībām, ir jāparedz sadarbības risinājumu atbilstības prezumpcija, kas atbilst saskaņotajiem standartiem vai to daļām saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1025/2012, kuri pēc noklusējuma veido satvaru tādu standartu izstrādei, kas paredz šādus pieņemumus. Komisijai būtu jāizvērtē šķēršļi sadarbībai un jāpiešķir prioritāte standartizācijas vajadzībām, pamatojoties uz kurām tā var pieprasīt vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1025/2012 izstrādāt saskaņotus standartus, kuri atbilst šajā regulā noteiktajām pamatprasībām. Ja šādu pieprasījumu rezultātā netiek izstrādāti saskaņoti standarti vai ja šādi saskaņoti standarti ir nepietiekami, lai nodrošinātu atbilstību šīs regulas pamatprasībām, Komisijai būtu jāspēj pieņemt kopējas specifikācijas minētajās jomās ar noteikumu, ka, to darot, tā pienācīgi ievēro standartizācijas organizāciju lomu un funkcijas. Kopējas specifikācijas būtu jāpieņem tikai kā ārkārtēju alternatīvu risinājumu, lai sekmētu atbilstību šīs regulas pamatprasībām, vai ja standartizācijas process ir bloķēts, vai ja kavējas piemērotu saskaņoto standartu izstrāde. Ja šāda kavēšanās ir saistīta ar attiecīgā standarta tehnisko sarežģītību, Komisijai tas būtu jāņem vērā, pirms tiek apsvērta kopēju specifikāciju izstrāde. Kopējās specifikācijas būtu jāizstrādā atklātā un iekļaujošā veidā un attiecīgā gadījumā būtu jāņem vērā saskaņā ar Regulu (ES) 2022/868 izveidotās Eiropas Datu inovācijas kolēģijas (EDIB) ieteikums. Turklāt saskaņā ar Savienības vai valstu tiesību aktiem varētu pieņemt kopējas specifikācijas dažādās nozarēs, pamatojoties uz minēto nozaru īpašajām vajadzībām. Turklāt Komisijai vajadzētu būt iespējai uzdot izstrādāt saskaņotus standartus datu apstrādes pakalpojumu sadarbības vajadzībām.
- (104) Lai veicinātu sadarbību starp datu kopīgošanas līgumos paredzētiem automatizētas izpildes rīkiem, ir jānosaka pamatprasības viedlīgumiem, kurus profesionāli izstrādā citiem vai integrē lietojumprogrammās, kas atbalsta datu kopīgošanas līgumu īstenošanu. Lai veicinātu šādu viedlīgumu atbilstību minētajām pamatprasībām, ir jāparedz pieņemums par to viedlīgumu atbilstību, kuri atbilst saskaņotajiem standartiem vai to daļām saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1025/2012. Jēdziens “viedlīgums” šajā regulā ir tehnoloģiski neitrāls. Viedlīgumus var, piemēram, savienot ar elektronisko virsrāmātu. Pamatprasībām būtu jāattiecas tikai uz viedlīgumu pārdevējiem, bet ne gadījumos, kad tie izstrādā viedlīgumus tikai iekšējai lietošanai. Pamatprasība nodrošināt, ka viedlīgumus var pārtraukt un izbeigt, nozīmē, ka datu kopīgošanas līguma puses savstarpēji vienojas. Attiecīgo civiltiesību, līgumtiesību un patērētāju aizsardzības tiesību aktu noteikumu piemērojamību attiecībā uz datu kopīgošanas līgumiem joprojām neietekmē viedlīgumu izmantošana automatizētai šādu līgumu izpildei vai tai to nevajadzētu ietekmēt.
- (105) Lai pierādītu, ka ir izpildītas šīs regulas pamatprasības, viedlīguma pārdevējam vai, ja tāda nav, personai, kuras komercdarbība, darījumdarbība vai profesija ir saistīta ar viedlīgumu ieviešanu citu personu labā saistībā ar vienošanās – vai tās daļas – par datu pieejamības nodrošināšanu izpildi šīs regulas kontekstā, būtu jāveic atbilstības novērtēšana un jāizdod ES atbilstības deklarācija. Uz šādu atbilstības novērtēšanu būtu jāattiecinā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 765/2008⁽³⁴⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā (EK) Nr. 768/2008⁽³⁵⁾ izklāstītie vispārējie principi.

⁽³⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 765/2008 (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka prasības akreditācijai un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 (OV L 218, 13.8.2008., 30. lpp.).

⁽³⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 768/2008/EK (2008. gada 9. jūlijs) par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK (OV L 218, 13.8.2008., 82. lpp.).

- (106) Papildus profesionālajiem viedlīgumu izstrādātājiem uzliktajam pienākumam ievērot pamatprasības ir svarīgi arī mudināt, lai tie datu telpu dalībnieki, kuri citiem dalībniekiem piedāvā datus vai uz datiem balstītus pakalpojumus kopīgās Eiropas datu telpās un starp tām, atbalstītu datu kopīgošanas rīku, tostarp viedlīgumu, sadarbību.
- (107) Lai nodrošinātu šīs regulas piemērošanu un izpildi, dalībvalstīm būtu jānorīko viena vai vairākas kompetentās iestādes. Ja dalībvalsts norīko vairāk par vienu kompetento iestādi, tai no to vidus būtu jānorīko arī datu koordinators. Kompetentajām iestādēm būtu savstarpēji jāsadarbjas. Kad kompetentās iestādes īsteno savas izmeklēšanas pilnvaras saskaņā ar piemērojamām valsts procedūrām, tām būtu jānodrošina iespēja meklēt un iegūt informāciju, jo īpaši saistībā ar to kompetencē esošu vienību darbībām, un, tostarp saistībā ar kopīgu izmeklēšanu, pienācīgi ņemot vērā to, ka pārraudzības un izpildes pasākumi attiecībā uz citas dalībvalsts kompetencē esošu struktūru būtu jāpieņem minētās citas dalībvalsts kompetentajai iestādei attiecīgā gadījumā saskaņā ar procedūrām, kas attiecas uz pārrobežu sadarbību. Kompetentajām iestādēm būtu laikus jāpalīdz viena otrai, jo īpaši tad, ja kādas dalībvalsts kompetentās iestādes rīcībā ir būtiska informācija saistībā ar izmeklēšanu, ko veic kompetentās iestādes citās dalībvalstīs, vai ja tā spēj apkopot šādu informāciju, kas nav pieejama tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kurā attiecīgā struktūra veic uzņēmējdarbību. Kompetentās iestādes un datu koordinatori būtu jānorāda Komisijas uzturētajā publiskajā reģistrā. Datu koordinators varētu būt papildlīdzeklis sadarbības veicināšanai pārrobežu situācijās, piemēram, ja attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde nezina, kurā iestādē tai būtu jāvērsas datu koordinators dalībvalstī, piemēram, ja lieta ir saistīta ar vairāk nekā vienu kompetento iestādi vai nozari. Datu koordinators cita starpā būtu jādarbojas kā vienotam kontaktpunktam visos jautājumos, kas saistīti ar šīs regulas piemērošanu. Ja nav norīkots datu koordinators, kompetentajai iestādei būtu jāuzņemas uzdevumi, kas datu koordinators uzturētu saskaņā ar šo regulu. Iestādēm, kuras atbild par datu aizsardzības tiesību aktu ieviešanas uzraudzību, un kompetentajām iestādēm, kas norīkotas saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem, būtu jāatbild par šīs regulas piemērošanu savas kompetences jomās. Lai izvairītos no interešu konfliktiem, kompetentajām iestādēm, kas ir atbildīgas par šīs regulas piemērošanu un izpildi attiecībā uz datu pieejamības nodrošināšanu pēc pieprasījuma, kura pamatā ir ārkārtēja vajadzība, nevajadzētu izmantot tiesības iesniegt šādu pieprasījumu.
- (108) Lai īstenotu savas tiesības saskaņā ar šo regulu, fiziskām un juridiskām personām vajadzētu būt tiesīgām, iesniedzot sūdzības, vērsties pēc tiesiskās aizsardzības par šajā regulā noteikto tiesību pārkāpumiem. Datu koordinators pēc pieprasījuma būtu jāsniedz fiziskām un juridiskām personām visa nepieciešamā informācija, lai tās varētu iesniegt sūdzības attiecīgajā kompetentajā iestādē. Minētajām iestādēm vajadzētu būt pienākumam sadarboties, lai nodrošinātu, ka sūdzība tiek pienācīgi izskatīta un rezultātīvi atrisināta ātrā laikā. Lai izmantotu patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības tīkla mehānismu un dotu iespēju celt pārstāvības prasības, ar šo regulu tiek grozīti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/2394⁽³⁶⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2020/1828⁽³⁷⁾ pielikumi.
- (109) Kompetentajām iestādēm būtu jānodrošina, ka par šajā regulā noteikto pienākumu pārkāpumiem tiek piespriesti sodi. Šādi sodi varētu ietvert finansiālus sodus, brīdinājumus, rājienu vai rīkojumus nodrošināt uzņēmējdarbības prakses atbilstību šajā regulā noteiktajiem pienākumiem. Dalībvalstu noteiktajiem sodiem vajadzētu būt efektīviem, samērīgiem un atturošiem, un tajos būtu jāņem vērā *EDIB* ieteikumi, tādējādi palīdzot panākt pēc iespējas lielāku konsekvenci sodu noteikšanā un piemērošanā. Attiecīgā gadījumā kompetentajām iestādēm būtu jāizmanto pagaidu pasākumi, lai ierobežotu iespējamā pārkāpuma sekas, kamēr notiek minētā pārkāpuma izmeklēšana. To darot, tām cita starpā būtu jāņem vērā pārkāpuma būtība, smaguma pakāpe, apmērs un ilgums, ņemot vērā attiecīgās sabiedrības intereses, veikto darbību apjomu un veidu, kā arī pārkāpējas puses ekonomiskās spējas. Tām būtu jāņem

⁽³⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2394 (2017. gada 12. decembris) par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbild par tiesību aktu izpildi patērētāju tiesību aizsardzības jomā, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV L 345, 27.12.2017., 1. lpp.).

⁽³⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2020/1828 (2020. gada 25. novembris) par pārstāvības prasībām patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai un ar ko atceļ Direktīvu 2009/22/EK (OV L 409, 4.12.2020., 1. lpp.).

vērā arī tas, vai pārkāpēja puse sistemātiski vai atkārtoti neievēro šajā regulā noteiktos pienākumus. Lai nodrošinātu *ne bis in idem* principa ievērošanu un jo īpaši, lai izvairītos no situācijas, kad par vienu un to pašu šajā regulā noteiktu pienākumu pārkāpumu soda vairāk nekā vienu reizi, dalībvalstij, kas plāno īstenot savu kompetenci attiecībā uz pārkāpēju pusi, kas nav iedibināta Savienībā un kas tajā nav norīkojusi juridisko pārstāvi, bez nepamatotas kavēšanās būtu jāinformē visi datu koordinatori, kā arī Komisija.

- (110) *EDIB* būtu jāsniedz konsultācijas un palīdzība Komisijai koordinēt valstu praksi un politiku jautājumos, uz kuriem attiecas šī regula, kā arī sasniegt tās mērķus saistībā ar tehnisko standartizāciju, lai uzlabotu sadarbību. Tai būtu arī jāuzņemas nozīmīga loma visaptverošu diskusiju veicināšanā starp kompetentajām iestādēm par šīs regulas piemērošanu un izpildi. Minētā informācijas apmaiņa ir paredzēta, lai uzlabotu efektīvu tiesu iestāžu pieejamību, kā arī izpildi un tiesu iestāžu sadarbību visā Savienībā. Papildus citām funkcijām kompetentajām iestādēm būtu jāizmanto *EDIB* kā platforma, lai izvērtētu, koordinētu un pieņemtu ieteikumus par sodu noteikšanu saistībā ar šīs regulas pārkāpumiem. Tai būtu jāļauj kompetentajām iestādēm ar Komisijas palīdzību koordinēt optimālo pieeju šādu sodu noteikšanai un piemērošanai. Minētā pieeja novērš sadrumstalotību, vienlaikus nodrošinot dalībvalstīm elastību, un tās rezultātā būtu jāizstrādā efektīvi ieteikumi, kas atbalsta konsekventu šīs regulas piemērošanu. *EDIB* būtu arī jāuzņemas padomdevēja loma standartizācijas procesos un kopēju specifiku pieņemšanā ar īstenošanas aktiem, deleģēto aktu pieņemšanā, lai izveidotu uzraudzības mehānismu attiecībā uz datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju noteiktajām maiņas maksām un lai sīkāk precizētu datu sadarbības, datu kopīgošanas mehānismu un pakalpojumu, kā arī kopīgu Eiropas datu telpu pamatprasības. Tai būtu arī jāsniedz konsultācijas un jāpalīdz Komisijai pieņemt pamatnostādnes, ar ko nosaka sadarbības specifiku kopīgu Eiropas datu telpu darbībai.
- (111) Lai palīdzētu uzņēmumiem sastādīt un apspriest līgumus, Komisijai būtu jāizstrādā un jāiesaka fakultatīvi uzņēmumu savstarpējas datu kopīgošanas līguma paraugnoteikumi, vajadzības gadījumā ņemot vērā apstākļus specifiskās nozarēs un pastāvošo praksi datu brīvprātīgas kopīgošanas mehānismu jautājumos. Minētajiem līguma paraugnoteikumiem pirmām kārtām vajadzētu būt praktiskam rīkam, lai palīdzētu īpaši MVU noslēgt līgumu. Ja minētie līguma paraugnoteikumi tiek plaši un integrēti izmantoti, tiem būtu labvēlīgi jāietekmē arī līgumu par piekļuvi datiem un to lietošanu izstrāde, tādējādi plašākā mērogā veidojot taisnīgākas līgumattiecības attiecībā uz piekļuvi datiem un to kopīgošanu.
- (112) Lai novērstu risku, ka tie, kas datubāzēs tur datus, kuri iegūti vai ģenerēti, izmantojot savienota produkta un ar to saistīta pakalpojuma fiziskās sastāvdaļas, piemēram, sensorus, vai citus mašīnu ģenerētus datus, piesaka *sui generis* tiesības saskaņā ar Direktīvas 96/9/EK 7. pantu, un ar tādu rīcību jo īpaši neļauj lietotājiem efektīvi īstenot tiesības piekļūt datiem un tos izmantot un tiesības kopīgot datus ar trešām personām saskaņā ar šo regulu, būtu jāprecizē, ka *sui generis* tiesības šādām datu bāzēm nepiemēro. Tas neskar iespējamu Direktīvas 96/9/EK 7. pantā paredzēto *sui generis* tiesību piemērošanu datubāzēm, kurās ir dati, uz kuriem šī regula neattiecas, ar noteikumu, ka ir izpildītas aizsardzības prasības, ievērojot minētā panta 1. punktu.
- (113) Lai ņemtu vērā datu apstrādes pakalpojumu tehniskos aspektus, būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu attiecībā uz šīs regulas papildināšanu ar mērķi izveidot uzraudzības mehānismu attiecībā uz maiņas maksām, ko tirgū piemēro datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji, un lai sīkāk precizētu pamatprasības attiecībā uz sadarbību tādu datu telpu dalībniekiem, kas piedāvā datus vai datu pakalpojumus citiem dalībniekiem. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu pienācīgu apspriešanu, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa

Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ⁽³⁸⁾. Jo īpaši, lai nodrošinātu vienlīdzīgu līdzdalību deleģēto aktu sagatavošanā, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

- (114) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai attiecībā uz tādu kopēju specifikāciju pieņemšanu, ar kurām nodrošina datu, datu kopīgošanas mehānismu un pakalpojumu, kā arī kopīgu Eiropas datu telpu sadarbību, kopēju specifikāciju pieņemšanu par datu apstrādes pakalpojumu sadarbību un kopēju specifikāciju pieņemšanu par viedlīgumu sadarbību. Tāpat būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai nolūkā Savienības centrālajā datu apstrādes pakalpojumu sadarbības standartu repozitorijā publicēt atsauces uz datu apstrādes pakalpojumu sadarbības saskaņotajiem standartiem un kopējām specifikācijām. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011 ⁽³⁹⁾.
- (115) Šai regulai nebūtu jāskar noteikumi, kas pievēršas vajadzībām, kuras ir specifiskas atsevišķām nozarēm vai sabiedrības interešu jomām. Šādos noteikumos var ietvert papildu prasības attiecībā uz datu piekļuves tehniskajiem aspektiem, piemēram, saskarnēm, ko izmanto piekļuvē datiem, vai attiecībā uz to, kā varētu nodrošināt piekļuvi datiem, piemēram, tieši no produkta vai izmantojot datu starpniecības pakalpojumus. Šādos noteikumos var ietvert arī ierobežojumus datu turētāju tiesībām piekļūt lietotāju datiem vai tos izmantot, vai citus aspektus, kas nav saistīti tikai ar piekļuvi datiem un to izmantošanu, piemēram, pārvaldības aspektus vai drošības prasības, tostarp kiberdrošības prasības. Šai regulai nebūtu jāskar arī konkrētāki noteikumi saistībā ar kopīgu Eiropas datu telpu izveidi vai, ņemot vērā šajā regulā paredzētos izņēmumus, Savienības un valsts tiesību akti, kas paredz piekļuvi datiem un atļauju tos izmantot zinātniskās pētniecības nolūkos.
- (116) Šai regulai nebūtu jāietekmē konkurences tiesību normu – jo īpaši LESD 101. un 102. panta – piemērošana. Šajā regulā paredzētie pasākumi nebūtu jāizmanto, lai ierobežotu konkurenci tādā veidā, kas ir pretrunā LESD.
- (117) Lai dalībnieki, uz kuriem attiecas šīs regulas darbības joma, varētu pielāgoties tajā paredzētajiem jaunajiem noteikumiem, un lai veiktu nepieciešamos tehniskos pasākumus, minētie noteikumi būtu jāpiemēro no 2025. gada 12. septembra.
- (118) Saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1725 42. panta 1. un 2. punktu ir notikusi apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju un Eiropas Datu aizsardzības kolēģiju, kuri 2022. gada 4. maijā sniedza savu atzinumu.
- (119) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus, proti, nodrošināt taisnīgumu datu vērtības sadalē starp datu ekonomikas dalībniekiem un veicināt taisnīgu piekļuvi datiem un to lietošanu, lai sekmētu patiesa iekšēja datu tirgus radīšanu, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet rīcības mēroga vai ietekmes un datu pārrobežu lietošanas dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

⁽³⁸⁾ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

⁽³⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šajā regulā ir noteikti saskaņoti noteikumi cita starpā par to, kā:
 - a) produkta datus un ar to saistīta pakalpojuma datus darīt pieejamus savienotā produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietotājam;
 - b) datu turētāji datus dara pieejamus datu saņēmējiem;
 - c) ārkārtējas minēto datu vajadzības gadījumā datu turētāji datus dara pieejamus publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai un Savienības struktūrām konkrēta sabiedrības interesēs veicama uzdevuma izpildei;
 - d) atvieglot pāreju no viena datu apstrādes pakalpojuma uz otru;
 - e) veikt pasākumus, ar kuriem trešām personām liedz iespēju nelikumīgi piekļūt nepersondatiem; un
 - f) izstrādāt to datu sadarbības standartus, kuriem jāpiekļūst, kuri jānosūta un jāizmanto.
2. Šī regula attiecas uz personas datiem un nepersondatiem, tostarp šādu veidu datiem, šādos kontekstos:
 - a) II nodaļa attiecas uz datiem – izņemot saturu – par savienoto produktu un ar tiem saistītu pakalpojumu veikspēju, izmantošanu un vidi;
 - b) III nodaļa attiecas uz visiem privātā sektora datiem, uz kuriem attiecas likumā noteikti datu kopīgošanas pienākumi;
 - c) IV nodaļa attiecas uz visiem privātā sektora datiem, kuriem piekļūst un kurus izmanto, pamatojoties uz līgumu starp uzņēmumiem;
 - d) V nodaļa attiecas uz visiem privātā sektora datiem, galveno uzmanību pievēršot nepersondatiem;
 - e) VI nodaļa attiecas uz visiem datiem un pakalpojumiem, ko apstrādā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji;
 - f) VII nodaļa attiecas uz visiem nepersondatiem, ko Savienībā glabā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji.
3. Šo regulu piemēro:
 - a) Savienības tirgū laisto savienoto produktu ražotājiem un saistīto pakalpojumu sniedzējiem, neatkarīgi no minēto ražotāju un pakalpojumu sniedzēju uzņēmējdarbības veikšanas vietas;
 - b) šā punkta a) apakšpunktā minēto savienoto produktu vai ar tiem saistītu pakalpojumu lietotājiem Savienībā;
 - c) datu turētājiem, kas datus dara pieejamus datu saņēmējiem Savienībā, neatkarīgi no to uzņēmējdarbības veikšanas vietas;
 - d) datu saņēmējiem Savienībā, kuriem dati tiek darīti pieejami;

- e) publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai un Savienības struktūrām, kas datu turētājiem prasa darīt pieejamus datus ārkārtējas vajadzības gadījumā konkrēta sabiedrības interesēs veicama uzdevuma izpildei, un datu turētājiem, kuri minētos datus sniedz, atbildot uz šādu pieprasījumu;
- f) datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem, kas šādus pakalpojumus sniedz klientiem Savienībā, neatkarīgi no to uzņēmējdarbības veikšanas vietas;
- g) datu telpu dalībniekiem un lietotņu pārdevējiem, kas izmanto viedlīgumus, un personām, kuru komercdarbība, darījumdarbība vai profesija ir saistīta ar viedlīgumu ieviešanu citu personu vajadzībām saistībā ar līguma izpildi.

4. Ar šajā regulā lietotajām atsaucēm uz savienotiem produktiem vai ar tiem saistītiem pakalpojumiem saprot arī virtuālos palīgus, ciktāl tie mijiedarbojas ar savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu.

5. Šī regula neskar Savienības un valsts tiesību aktus par personas datu aizsardzību, privātumu un komunikācijas konfidencialitāti un galiekārtu integritāti, kas attiecas uz personas datiem, ko apstrādā saistībā ar šajā regulā noteiktajām tiesībām un pienākumiem, jo īpaši Regulas (ES) 2016/679 un (ES) 2018/1725 un Direktīvu 2002/58/EK, tostarp uzraudzības iestāžu pilnvaras un kompetenci un datu subjektu tiesības. Ciktāl lietotāji ir datu subjekti, šīs regulas II nodaļā noteiktās tiesības papildina Regulas (ES) 2016/679 15. un 20. pantā minētās datu subjektu piekļuves tiesības un datu pārnēsāšanas tiesības. Ja pastāv pretrunas starp šo regulu un Savienības tiesību aktiem par personas datu vai privātuma aizsardzību vai valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar šādiem Savienības tiesību aktiem, noteicošie ir attiecīgie Savienības vai valsts tiesību akti par personas datu vai privātuma aizsardzību.

6. Šo regulu nepiemēro un tā nav šķērslis brīvprātīgai datu apmaiņas kārtībai starp privātiem un publiskiem subjektiem, jo īpaši brīvprātīgai kārtībai attiecībā uz datu kopīgošanu.

Šī regula neietekmē Savienības vai valsts tiesību aktus, kas nosaka datu kopīgošanu, piekļuvi tiem un to izmantošanu noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas, saukšanas pie atbildības par tiem vai kriminālsodu izpildes nolūkā, vai muitas un nodokļu nolūkiem, jo īpaši Regulas (ES) 2021/784, (ES) 2022/2065 un (ES) 2023/1543 un Direktīvu (ES) 2023/1544, vai starptautisko sadarbību minētajā jomā. Šo regulu nepiemēro datu vākšanai vai kopīgošanai un piekļuvei tiem vai to izmantošanai saskaņā ar Regulu (ES) 2015/847 un Direktīvu (ES) 2015/849. Šo regulu nepiemēro jomām, kas neietilpst Savienības tiesību aktu darbības jomā, un jebkurā gadījumā tā neietekmē dalībvalstu kompetenci attiecībā uz sabiedrisko drošību, aizsardzību vai valsts drošību neatkarīgi no tā, kādai struktūrai dalībvalstis ir uzticējušas veikt uzdevumus saistībā ar minēto kompetenci, vai to pilnvaras aizsargāt citas būtiskas valsts funkcijas, tostarp nodrošināt valsts teritoriālo integritāti un uzturēt likumību un kārtību. Šī regula neietekmē dalībvalstu kompetenci attiecībā uz muitas un nodokļu administrāciju vai iedzīvotāju veselību un drošību.

7. Šī regula papildina Regulā (ES) 2018/1807 noteikto pašregulācijas pieeju, pievienojot vispārēji piemērojamus pienākumus attiecībā uz mākoņdatošanas pakalpojumu sniedzēju maiņu.

8. Šī regula neskar Savienības un valsts tiesību aktus, kuros ir paredzēta intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība, jo īpaši Direktīvas 2001/29/EK, 2004/48/EK un (ES) 2019/790.

9. Šī regula papildina un neskar tos Savienības tiesību aktus, kuru mērķis ir veicināt patērētāju intereses un nodrošināt augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību, un aizsargāt viņu veselību, drošību un ekonomiskās intereses, jo īpaši Direktīvas 93/13/EEK, 2005/29/EK un 2011/83/ES.

10. Šī regula neliedz brīvprātīgi noslēgt likumīgus datu apmaiņas līgumus, tostarp līgumus, kas noslēgti uz savstarpīguma pamata un kas atbilst šajā regulā noteiktajām prasībām.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “dati” ir digitāls aktu, faktu vai informācijas un šādu aktu, faktu vai informācijas apkopojuma atspoguļojums, arī skaņas, vizuāla vai audiovizuāla ieraksta veidā;
- 2) “metadati” ir strukturēts datu satura vai izmantošanas apraksts, kas vienkāršo minēto datu atrašanu un izmantošanu;
- 3) “personas dati” ir personas dati, kā definēts Regulas (ES) 2016/679 4. panta 1. punktā;
- 4) “nepersondati” ir dati, kas nav personas dati;
- 5) “savienots produkts” ir vienība, kura iegūst, ģenerē vai vāc datus par tās izmantošanu vai vidi un kura spēj paziņot produkta datus, izmantojot elektronisko sakaru pakalpojumu, fizisku savienojumu vai piekļuvi ierīcē, un kuras galvenā funkcija nav datu glabāšana, apstrāde vai nosūtīšana kādas citas puses vārdā, kas nav lietotājs;
- 6) “saistīts pakalpojums” ir digitāls pakalpojums, kas nav elektronisko sakaru pakalpojums, tostarp programmatūra, kas pirkšanas, īrēšanas vai nomāšanas brīdī ir savienots ar produktu tā, ka tā trūkums neļautu savienotam produktam veikt vienu vai vairākas no savām funkcijām, vai ko ražotājs vai trešā persona vēlāk pievieno produktam, lai papildinātu, atjauninātu vai pielāgotu savienota produkta funkcijas;
- 7) “apstrāde” ir jebkura operācija vai operāciju kopums, ko ar datiem vai datu kopām veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, piemēram, vākšana, reģistrācija, organizēšana, strukturēšana, glabāšana, pielāgošana vai pārveidošana, izguve, aplūkošana, izmantošana, atklāšana nosūtot, izplatot vai citādiem līdzekļiem darot datus pieejamus, saskaņošana vai kombinēšana, ierobežošana, dzēšana vai iznīcināšana;
- 8) “datu apstrādes pakalpojums” ir digitāls pakalpojums, ko sniedz klientam un kas nodrošina visuresošu un pēc pieprasījuma pieejamu tīkla piekļuvi kopīgām tādu centralizētu, izklaidu vai ļoti izklaidu konfigurējamu, mērogojamu un elastīgu datošanas resursu pūlam, kurus var ātri nodrošināt un atbrīvot ar minimālām pārvaldības darbībām vai minimālu pakalpojumu sniedzēja mijiedarbību;
- 9) “tas pats pakalpojuma veids” ir tādu datu apstrādes pakalpojumu kopums, kam ir viens un tas pats primārais mērķis, datu apstrādes pakalpojumu modelis un galvenās funkcionalitātes;
- 10) “datu starpniecības pakalpojums” ir datu starpniecības pakalpojums, kas definēts Regulas (ES) 2022/868 2. panta 11) punktā;
- 11) “datu subjekts” ir datu subjekts, kā minēts Regulas (ES) 2016/679 4. panta 1. punktā;
- 12) “lietotājs” ir fiziska vai juridiska persona, kurai pieder savienots produkts vai kurai ar līgumu ir nodotas pagaidu tiesības izmantot minēto savienoto produktu, vai kura saņem saistītos pakalpojumus;
- 13) “datu turētājs” ir fiziska vai juridiska persona, kurai saskaņā ar šo regulu, piemērojamiem Savienības tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, ir tiesības vai pienākums izmantot un darīt pieejamus datus, tostarp, ja par to panākta līgumiska vienošanās, – produkta datus vai ar to saistīta pakalpojuma datus, ko tā ir izguvusi vai ģenerējusi, sniedzot saistītu pakalpojumu;

- 14) "datu saņēmējs" ir fiziska vai juridiska persona, arī trešā persona, kura darbojas nolūkos, kas saistīti ar minētās personas komercdarbību, darījumdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju, bet nav savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietotājs, un kurai datu turētājs pēc lietotāja pieprasījuma vai saskaņā ar juridisku pienākumu, kas noteikts Savienības tiesību aktos vai valsts tiesību aktos, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, datus dara pieejamus;
- 15) "produkta dati" ir dati, kas ģenerēti, izmantojot savienotu produktu, un kurus ražotājs ir izstrādājis tā, lai lietotājs, datu turētājs vai trešā persona, tostarp attiecīgā gadījumā ražotājs, tos varētu iegūt, izmantojot kādu elektronisko sakaru pakalpojumu, fizisku savienojumu vai piekļuvi ierīcē;
- 16) "saistīto pakalpojumu dati" ir dati, kas atspoguļo ar savienoto produktu saistītu lietotāja darbību vai notikumu digitalizāciju, kurus lietotājs reģistrējis apzināti vai kuri ir ģenerēti kā lietotāja darbības blakusprodukts, pakalpojumu sniedzējam sniedzot saistīto pakalpojumu;
- 17) "uzreiz pieejami dati" ir produkta dati un saistīta pakalpojuma dati, kurus datu turētājs bez nesamērīgām pūlēm, kas pārsniedz vienkāršu darbību, likumīgi iegūst vai var likumīgi iegūt no savienotā produkta vai ar to saistīta pakalpojuma;
- 18) "komercnoslēpums" ir komercnoslēpums, kas definēts Direktīvas (ES) 2016/943 2. panta 1. punktā;
- 19) "komercnoslēpuma turētājs" ir komercnoslēpuma turētājs, kas definēts Regulas (ES) 2016/943 2. panta 2. punktā;
- 20) "profilēšana" ir profilēšana, kā definēts Regulas (ES) 2016/679 4. panta 4. punktā;
- 21) "darīt pieejamu tirgū" nozīmē komercdarbības gaitā par maksu vai bez maksas piegādāt savienotu produktu izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū;
- 22) "laist tirgū" nozīmē savienotu produktu pirmoreiz darīt pieejamu Savienības tirgū;
- 23) "patērētājs" ir jebkura fiziska persona, kas rīkojas nolūkos, kuri nav saistīti ar minētās personas komercdarbību, darījumdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju;
- 24) "uzņēmums" ir fiziska vai juridiska persona, kas saistībā ar līgumiem un praksi, uz ko attiecas šī regula, darbojas nolūkos, kas ir saistīti ar minētās personas komercdarbību, darījumdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju;
- 25) "mazais uzņēmums" ir mazais uzņēmums, kas definēts Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 2. panta 2. punktā;
- 26) "mikrouzņēmums" ir mikrouzņēmums, kas definēts Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 2. panta 3. punktā;
- 27) "Savienības struktūras" ir Savienības struktūras, biroji un aģentūras, kas izveidotas ar vai saskaņā ar aktiem, kuri pieņemti, pamatojoties uz Līgumu par Eiropas Savienību, LESD vai Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu;
- 28) "publiskā sektora struktūra" ir dalībvalstu valsts, reģiona vai vietējās iestādes un dalībvalstu publisko tiesību subjekti vai vienas vai vairāku šādu iestāžu vai viena vai vairāku šādu subjektu veidotas apvienības;
- 29) "sabiedrības ārkārtas situācija" ir laika ziņā ierobežoti ārkārtēji apstākļi, piemēram, sabiedrības veselības ārkārtas situācija, dabas katastrofas izraisīta ārkārtas situācija, cilvēka izraisīta liela katastrofa, tostarp liels kibernetikas incidents, kas negatīvi ietekmē Savienības vai visas dalībvalsts vai tās daļas iedzīvotājus un var būtiski un ilgstoši ietekmēt dzīves apstākļus vai ekonomisko stabilitāti, finanšu stabilitāti vai būtiski un tūlītēji iedragāt ekonomiskos aktīvus Savienībā vai attiecīgajā dalībvalstī un kas ir noteikts vai oficiāli izsludināts saskaņā ar attiecīgajām procedūrām, kuras paredz Savienības vai valsts tiesību akti;

- 30) "klients" ir fiziska vai juridiska persona, kas ir stājies līgumattiecībās ar datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju nolūkā izmantot vienu vai vairākus datu apstrādes pakalpojumus;
- 31) "virtuālie palīgi" ir programmatūra, kas var apstrādāt pieprasījumus, uzdevumus vai jautājumus, tai skaitā tos, kuri balstās uz skaņas vai rakstiskiem ievaddatiem, žestiem vai kustībām, un kuri, pamatojoties uz šiem pieprasījumiem, uzdevumiem vai jautājumiem, nodrošina piekļuvi citiem pakalpojumiem vai kontrolē savienoto produktu funkcijas;
- 32) "digitāli aktīvi" ir elementi digitālā formā, tostarp lietojumprogrammas, kurus klientam ir tiesības lietot neatkarīgi no līgumattiecībām ar datu apstrādes pakalpojumu, kuru tas plāno mainīt;
- 33) "IKT infrastruktūra, kas atrodas uz vietas" ir klientam piederoša, tā irēta vai nomāta IKT infrastruktūra un datošanas resursi, kas atrodas paša klienta datu centrā un ko darbina klients vai trešā persona;
- 34) "maiņa" ir process, kurā iesaistīts sākotnējais datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs, datu apstrādes pakalpojuma klients un attiecīgā gadījumā jaunais datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs un kurā datu apstrādes pakalpojuma klients pāriet no viena datu apstrādes pakalpojuma izmantošanas uz cita tāda paša pakalpojuma veida datu apstrādes pakalpojuma izmantošanu vai cita pakalpojuma, ko sniedz cits datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs, vai uz IKT infrastruktūras, kas atrodas uz vietas, izmantošanu, tostarp izgūstot, pārveidojot un augšupielādējot datus;
- 35) "datu pārnese maksas" ir datu pārsūtīšanas maksas, ko iekasē no klientiem par to datu izgūšanu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja IKT infrastruktūras tīklā uz cita pakalpojumu sniedzēja sistēmu vai uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas;
- 36) "maiņas maksas" ir maksas, kas nav standarta pakalpojumu maksa vai sodi par līguma pirmstermiņa izbeigšanu, ko datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs piemēro klientam par darbībām, kuras paredzētas šajā regulā, saistībā ar nomaiņu uz cita pakalpojumu sniedzēja sistēmu vai uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas, tostarp datu pārnese maksas;
- 37) "funkcionāla līdzvērtība" ir pakalpojuma minimālā funkcionalitātes līmeņa atkārtota ieviešana, pamatojoties uz klienta eksportējamajiem datiem un digitālajiem aktīviem, tāda paša pakalpojumu veida jauna datu apstrādes pakalpojuma vidē pēc pakalpojumu sniedzēja maiņas procesa, kur jaunais datu apstrādes pakalpojums ar vieniem un tiem pašiem ievaddatiem nodrošina pēc būtības salīdzināmu iznākumu attiecībā uz kopīgām raksturpazīmēm, kas klientam tiek nodrošinātas saskaņā ar līgumu;
- 38) "eksportējami dati" 23. līdz 31. panta un 35. panta nolūkā ir ievaddati un izvaddati, tostarp metadati, kas tieši vai netieši ģenerēti vai koģenerēti, klientam lietojot datu apstrādes pakalpojumu, izņemot jebkādu datu apstrādes pakalpojuma sniedzēja vai trešo personu aktīvus vai datus, kas ir aizsargāti ar intelektuālā īpašuma tiesībām vai kas ir komercnoslēpums;
- 39) "viedlīgums" ir datorprogramma, ko izmanto līguma vai tā daļas automatizētai izpildei, izmantojot elektronisko datu ierakstu virkni un nodrošinot to integritāti un hronoloģiskās secības precizitāti;
- 40) "sadarbspēja" ir divu vai vairāku datu telpu vai sakaru tīklu, sistēmu, savienotu produktu, lietotņu, datu apstrādes pakalpojumu vai komponentu spēja apmainīties ar datiem un izmantot tos, lai veiktu savas funkcijas;
- 41) "atklātās sadarbības specifikācija" ir tehniskā specifikācija informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomā, kas ir vērsta uz veikspēju un datu apstrādes pakalpojumu sadarbības panākšanu;

- 42) "kopējas specifikācijas" ir dokuments, kas nav standarts, bet satur tehniskus risinājumus, kuri nodrošina līdzekļus kādu šajā regulā noteiktu prasību un pienākumu izpildei;
- 43) "saskaņots standarts" ir saskaņots standarts, kas definēts Regulas (ES) Nr. 1025/2012 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā.

II NODAĻA

DATU KOPĪGOŠANA STARP UZŅĒMUMU UN PATĒRĒTĀJU UN STARP UZŅĒMUMIEM

3. pants

Pienākums nodrošināt lietotājam piekļuvi produkta datiem un ar to saistīta pakalpojuma datiem

1. Savienotus produktus projektē un ražo un ar tiem saistītos pakalpojumus projektē un sniedz tā, lai produkta dati un ar to saistīta pakalpojuma dati, tostarp attiecīgie metadati, kas nepieciešami minēto datu interpretēšanai un izmantošanai, pēc noklusējuma, būtu viegli, droši, bez maksas, visaptverošā, strukturētā, plaši izmantotā un mašīnlasāmā formātā un – attiecīgā gadījumā un, ja tas ir tehniski realizējams – tieši pieejami lietotājam.
2. Pirms savienota produkta pirkuma, īres vai nomas līguma noslēgšanas pārdevējs, izīrētājs vai iznomātājs, kas var būt ražotājs, skaidrā un saprotamā veidā sniedz vismaz šādu informāciju:
 - a) produkta datu veids, formāts un lēstais apjoms, ko savienotais produkts spēj ģenerēt;
 - b) informācija par to, vai savienotais produkts datus spēj ģenerēt pastāvīgi un reāllaikā;
 - c) informācija par to, vai savienotais produkts spēj uzglabāt datus datu glabātavā vai attālā serverī, tostarp attiecīgā gadījumā, informācija par plānoto saglabāšanas ilgumu;
 - d) informācija par to, kā lietotājs var piekļūt datiem, tos izgūt vai attiecīgā gadījumā dzēst, tostarp informācija par tehniskajiem līdzekļiem, lai to paveiktu, kā arī to izmantošanas noteikumiem un pakalpojuma kvalitāti.
3. Pirms slēdz līgumu par saistīta pakalpojuma sniegšanu, šāda saistīta pakalpojuma sniedzējs skaidrā un saprotamā veidā lietotājam sniedz vismaz šādu informāciju:
 - a) to produkta datu raksturs, lēstais apjoms un vākšanas biežums, kurus potenciālajam datu turētājam ir paredzēts iegūt, un attiecīgā gadījumā kārtība, kādā lietotājs var piekļūt šādiem datiem vai izgūt tos, tostarp potenciālā datu turētāja datu glabāšanas kārtība un saglabāšanas ilgums;
 - b) to saistīta pakalpojuma datu raksturs un lēstais apjoms, kas tiks ģenerēti, kā arī kārtība, kādā lietotājs var piekļūt šādiem datiem vai izgūt tos, tostarp potenciālā datu turētāja datu glabāšanas kārtība un saglabāšanas ilgums;
 - c) informācija par to, vai potenciālais datu turētājs pats plāno izmantot uzreiz pieejamos datus un kādos nolūkos minētie dati tiks izmantoti, un vai tas plāno ļaut vienai vai vairākām trešām personām izmantot datus nolūkos, par kuriem panākta vienošanās ar lietotāju;
 - d) potenciālā datu turētāja identitāte, piemēram, uzņēmuma nosaukums un ģeogrāfiskā adrese, kurā tas ir iedibināts, un attiecīgā gadījumā citu datu apstrādes pušu identitāte;
 - e) informācija par saziņas līdzekļiem, kas nodrošina iespēju ātri sazināties ar potenciālo datu turētāju un sazināties ar to efektīvi;
 - f) informācija par to, kā lietotājs var pieprasīt, lai dati tiktu kopīgoti ar trešo personu, un attiecīgā gadījumā izbeigt datu kopīgošanu;

- g) informācija par lietotāja tiesībām saskaņā ar 37. pantu izraudzītai kompetentajai iestādei iesniegt sūdzību par jebkādu šīs nodaļas noteikumu pārkāpumu;
- h) informācija par to, vai potenciālais datu turētājs ir tādu komercnoslēpumu turētājs, kas ietverti datos, kuriem var piekļūt no savienotā produkta vai kuri ir ģenerēti saistīta pakalpojuma sniegšanas laikā, un, ja potenciālais datu turētājs nav komercnoslēpuma turētājs, komercnoslēpuma turētāja identitāte;
- i) starp lietotāju un potenciālo datu turētāju noslēgtā līguma ilgums, kā arī kārtība šāda līguma izbeigšanai.

4. pants

Lietotāju un datu turētāju tiesības un pienākumi attiecībā uz piekļuvi produkta datiem un ar to saistīta pakalpojuma datiem, to izmantošanu un to pieejamības nodrošināšanu

1. Ja lietotājs nevar datiem piekļūt tieši no savienotā produkta vai ar to saistīta pakalpojuma, datu turētāji bez liekas kavēšanās, tādas pašas kvalitātes, kāda pieejama datu turētājam, viegli, droši, bez maksas, visaptverošā, strukturētā, plaši izmantotā un mašīnlasāmā formātā un – attiecīgā gadījumā un, ja tas ir tehniski realizējams – pastāvīgi un reāllaikā – dara lietotājam pieejamus uzreiz pieejamus datus, kā arī attiecīgos metadatus, kas nepieciešami minēto datu interpretēšanai un izmantošanai. To dara, pamatojoties uz vienkāršu pieprasījumu, kas iesniegts, izmantojot elektroniskus līdzekļus, ja tas ir tehniski realizējams.

2. Lietotāji un datu turētāji var ar līgumu ierobežot vai aizliegt piekļuvi datiem, to izmantošanu vai turpmāku kopīgošanu, ja šāda apstrāde varētu apdraudēt savienota produkta drošības prasības, kas noteiktas Savienības vai valsts tiesību aktos, tādējādi nopietni nelabvēlīgi ietekmējot fizisku personu veselību, drošumu vai drošību. Šajā sakarā nozaru iestādes var sniegt lietotājiem un datu turētājiem tehniskas speciālās zināšanas. Ja datu turētājs atsakās kopīgot datus, ievērojot šo pantu, tas par to paziņo saskaņā ar 37. pantu izraudzītajai kompetentajai iestādei.

3. Neskarot lietotāja tiesības jebkurā posmā meklēt tiesību aizsardzību dalībvalsts tiesā, lietotājs attiecībā uz jebkuru strīdu ar datu turētāju par 2. punktā minētajiem līgumiskajiem ierobežojumiem vai aizliegumiem var:

- a) saskaņā ar 37. panta 5. punkta b) apakšpunktu iesniegt sūdzību kompetentajai iestādei; vai
- b) vienoties ar datu turētāju par lietas nodošanu strīdu izšķiršanas struktūrai saskaņā ar 10. panta 1. punktu.

4. Datu turētāji lieki neapgrūtinā šajā pantā lietotājiem paredzēto izvēles iespēju vai tiesību īstenošanu, tostarp – nepiedāvā lietotājam izvēles neneitrālā veidā, neiedragā un nepavājina lietotāja autonomiju, lēmumu pieņemšanu vai izvēles brīvību, izmantojot lietotāja digitālās saskarnes vai tās daļas struktūru, uzbūvi, funkciju vai darbības veidu.

5. Lai pārbaudītu, vai fiziska vai juridiska persona kvalificējas kā lietotājs 1. punkta nolūkā, datu turētājs nepieprasa minētajai personai sniegt nekādu informāciju, kas pārsniedz to, kas ir nepieciešama. Datu turētāji neuzglabā informāciju, jo īpaši reģistrācijas datus, par lietotāja piekļuvi pieprasītajiem datiem, kura pārsniedz to, kas vajadzīga lietotāja piekļuves pieprasījuma pareizai izpildei un datu infrastruktūras drošībai un uzturēšanai.

6. Komercnoslēpumus glabā un tos izpauž tikai tad, ja datu turētājs un lietotājs pirms izpaušanas ir veikuši visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai saglabātu komercnoslēpumu konfidencialitāti, jo īpaši attiecībā uz trešām personām. Datu turētājs vai, ja tā nav viena un tā pati persona, komercnoslēpuma turētājs identificē datus, kas ir aizsargāti kā komercnoslēpums, tostarp attiecīgajos metadatos, un vienojas ar lietotāju par samērīgiem tehniskiem un organizatoriskiem pasākumiem, kas vajadzīgi kopīgotu datu konfidencialitātes saglabāšanai, jo īpaši attiecībā uz trešām personām, piemēram, līguma paraugnoteikumiem, konfidencialitātes nolīgumiem, stingriem piekļuves protokoliem, tehniskajiem standartiem un rīcības kodeksu piemērošanu.

7. Ja nepastāv vienošanās par 6. punktā minētajiem vajadzīgajiem pasākumiem vai ja lietotājs neīsteno pasākumus, par kuriem panākta vienošanās saskaņā ar 6. punktu vai apdraud komercnoslēpumu konfidencialitāti, datu turētājs var pārtraukt vai attiecīgā gadījumā apturēt tādu datu kopīgošanu, kas identificēti kā komercnoslēpumi. Datu turētāja lēmumu pienācīgi pamato un bez liekas kavēšanās rakstiski sniedz lietotājam. Šādos gadījumos datu turētājs paziņo kompetentajai iestādei, kas izraudzīta saskaņā ar 37. pantu, ka tas ir pārtraucis vai apturējis datu kopīgošanu, un norāda, par kuriem pasākumiem nav panākta vienošanās vai kuri pasākumi nav īstenoti, un, attiecīgā gadījumā, kuru komercnoslēpumu konfidencialitāte ir bijusi apdraudēta.

8. Izņēmuma apstākļos, ja datu turētājs, kurš ir komercnoslēpuma turētājs, spēj pierādīt, ka, neraugoties uz lietotāja saskaņā ar šā panta 6. punktu veiktajiem tehniskajiem un organizatoriskajiem pasākumiem, komercnoslēpumu izpaušana tam, visticamāk, nodarīs nopietnu ekonomisku kaitējumu, minētais datu turētājs katrā atsevišķā gadījumā var noraidīt pieprasījumu piekļūt konkrētajiem datiem. Minētos pierādījumus pienācīgi pamato, pamatojoties uz objektīviem elementiem, jo īpaši komercnoslēpumu aizsardzības izpildāmību trešās valstīs, pieprasīto datu raksturu un konfidencialitātes līmeni, kā arī savienotā produkta unikalitāti un novitāti, un tos sniedz lietotājam rakstiski bez liekas kavēšanās. Ja datu turētājs atsakās kopīgot datus, ievērojot šo punktu, tas par to paziņo saskaņā ar 37. pantu izraudzītajai kompetentajai iestādei.

9. Neskarot lietotāja tiesības jebkurā posmā meklēt tiesību aizsardzību dalībvalsts tiesā, lietotājs, kas vēlas apstrīdēt datu turētāja lēmumu atteikt vai pārtraukt, vai apturēt datu kopīgošanu saskaņā ar 7. un 8. punktu, var:

- a) saskaņā ar 37. panta 5. punkta b) apakšpunktu iesniegt sūdzību kompetentajai iestādei, kura bez liekas kavēšanās izlemj, vai un ar kādiem nosacījumiem datu kopīgošanu sāk vai atsāk; vai
- b) vienoties ar datu turētāju par lietas nodošanu strīdu izšķiršanas struktūrai saskaņā ar 10. panta 1. punktu.

10. Datus, kas iegūti uz 1. punktā minētā pieprasījuma pamata, lietotājs neizmanto tāda savienota produkta izstrādei, kas konkurē ar savienotu produktu, no kura dati nāk, nekopīgo šādus datus ar trešo personu minētajā nolūkā un šādus datus neizmanto, lai gūtu ieskatu par ražotāja vai attiecīgā gadījumā datu turētāja ekonomisko situāciju, aktīviem un ražošanas metodēm.

11. Lietotājs neizmanto piespiedu līdzekļus vai ļaunprātīgi neizmanto trūkumus datu aizsardzībai paredzētajā datu turētāja tehniskajā infrastruktūrā, lai iegūtu piekļuvi datiem.

12. Ja lietotājs nav tas datu subjekts, kura personas dati tiek pieprasīti, visus personas datus, kas ģenerēti savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietošanā, datu turētājs lietotājam dara pieejamus tikai tad, ja ir spēkā juridisks pamats apstrādei, kas paredzēts Regulas (ES) 2016/679 6. pantā, un – attiecīgā gadījumā – ir izpildīti minētās regulas 9. panta un Direktīvas 2002/58/EK 5. panta 3. punkta nosacījumi.

13. Uzreiz pieejamus datus, kas ir nepersondati, datu turētājs izmanto, tikai pamatojoties uz līgumu ar lietotāju. Šādus datus datu turētājs neizmanto, lai gūtu tādu ieskatu par lietotāja saimniecisko stāvokli, aktīviem un ražošanas metodēm vai lietotāja veiktu produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietošanu jebkādā citā veidā, kas varētu apdraudēt minētā lietotāja komerciālo stāvokli tirgos, kuros lietotājs darbojas.

14. Datu turētāji produkta nepersondatus nedara pieejamus trešām personām komerciālos vai nekomerciālos nolūkos, kas nav to līguma ar lietotāju pildīšana. Attiecīgā gadījumā datu turētāji līgumiski uzliek trešām personām pienākumu no tiem saņemtos datus tālāk nekopīgot.

5. pants

Lietotāja tiesības kopīgot datus ar trešām personām

1. Pēc lietotāja vai personas, kas rīkojas lietotāja vārdā, pieprasījuma datu turētājs bez liekas kavēšanās tādā pašā kvalitātē, kāda ir pieejama datu turētājam, viegli, droši, bez maksas lietotājam, visaptverošā, strukturētā, plaši izmantotā un mašīnlasāmā formātā un, ja tas ir lietderīgi un tehniski izpildāms – pastāvīgi un reāllaikā – dara pieejamus trešai personai uzreiz pieejamus datus, kā arī attiecīgos metadatus, kas vajadzīgi minēto datu interpretēšanai un izmantošanai. Datu turētājs datus dara pieejamus trešai personai saskaņā ar 8. un 9. pantu.
2. Šā panta 1. punkts neattiecas uz uzreiz pieejamiem datiem saistībā ar tādu jaunu savienotu produktu, vielu vai procesu testēšanu, kuri vēl nav laisti tirgū, ja vien saskaņā ar līgumu to izmantošana trešai personai ir atļauta.
3. Uzņēmums, kas izraudzīts par vērtzini, ievērojot Regulas (ES) 2022/1925 3. pantu, nav šajā pantā paredzēta trešā persona un tāpēc tas:
 - a) nelūdz vai jebkādā veidā komerciāli nestimulē lietotāju, t. sk. sniedzot monetāru vai citādu atlīdzību, kādam no uzņēmuma pakalpojumiem darīt pieejamus datus, ko lietotājs ieguvis uz 4. panta 1. punktā minētā pieprasījuma pamata;
 - b) nelūdz vai komerciāli nestimulē lietotāju prasīt datu turētājam kādam no uzņēmuma pakalpojumiem darīt pieejamus datus, ievērojot šā panta 1. punktu;
 - c) nesāņem no lietotāja datus, ko lietotājs ir ieguvis uz 4. panta 1. punktā minētā pieprasījuma pamata.
4. Pārbaudes nolūkā, vai fiziska vai juridiska persona kvalificējas kā lietotājs vai kā trešā persona 1. punkta nolūkā, lietotājam vai trešai personai nav pienākuma sniegt vairāk informācijas, nekā tas ir nepieciešams. Datu turētāji glabā tikai tādu informāciju par trešās personas piekļuvi pieprasītajiem datiem, kas vajadzīga trešās personas piekļuves pieprasījuma pareizai izpildei un datu infrastruktūras drošībai un uzturēšanai.
5. Trešā persona neizmanto piespiedu līdzekļus un ļaunprātīgi neizmanto trūkumus datu aizsardzībai paredzētajā datu turētāja tehniskajā infrastruktūrā, lai iegūtu piekļuvi datiem.
6. Uzreiz pieejamus datus datu turētājs neizmanto, lai iegūtu tādu informāciju par trešās personas saimniecisko stāvokli, aktīviem un ražošanas metodēm vai trešās personas veiktu produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietošanu jebkādā citā veidā, kas varētu apdraudēt trešās personas komerciālo stāvokli tirgos, kuros tā darbojas, ja vien trešā persona nav devusi atļauju šādi izmantošanai un tai nav tehniskas iespējas minēto atļauju jebkurā laikā viegli atsaukt.
7. Ja lietotājs nav datu subjekts, kura personas dati tiek pieprasīti, visus personas datus, kas ģenerēti savienota produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietošanā, datu turētājs dara pieejamus trešai personai tikai tad, ja spēkā ir juridisks pamats apstrādei saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 6. pantu un – attiecīgā gadījumā – ir izpildīti minētās regulas 9. panta un Direktīvas 2002/58/EK 5. panta 3. punkta nosacījumi.
8. Datu turētāja un trešās personas nevienošāšanās par datu nosūtīšanas kārtību neapgrūtina, nepadara neiespējamu un neietekmē datu subjekta tiesību īstenošanu saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679; tas īpaši attiecas uz tiesībām uz datu pārnesamību saskaņā ar minētās regulas 20. pantu.
9. Komerccnoslēpumus glabā un tos izpauž trešām personām tikai tādā mērā, kādā šāda izpaušana ir absolūti nepieciešama, lai sasniegtu mērķi, par kuru lietotājs un trešā persona ir vienojušies. Datu turētājs vai, ja tā nav viena un tā pati persona, komercnoslēpuma turētājs, ja tas nav datu turētājs, identificē datus, kas ir aizsargāti kā komercnoslēpumi, tostarp attiecīgajos metadatos, un vienojas ar trešo personu par visiem samērīgiem tehniskiem un organizatoriskiem pasākumiem, kas vajadzīgi kopīgotu datu konfidencialitātes saglabāšanai, piemēram, līguma paraugnoteikumiem, konfidencialitātes nolīgumiem, stingriem piekļuves protokoliem, tehniskajiem standartiem un rīcības kodeksu piemērošanu.

10. Ja nepastāv vienošanās par šā panta 9. punktā minētajiem vajadzīgajiem pasākumiem vai ja trešā persona neīsteno pasākumus, par kuriem panākta vienošanās saskaņā ar šā panta 9. punktu, vai apdraud komercnoslēpumu konfidencialitāti, datu turētājs var pārtraukt vai attiecīgā gadījumā apturēt tādu datu kopīgošanu, kas identificēti kā komercnoslēpumi. Datu turētāja lēmumu pienācīgi pamato un bez liekas kavēšanās rakstiski sniedz trešajai personai. Šādos gadījumos datu turētājs paziņo kompetentajai iestādei, kas izraudzīta saskaņā ar 37. pantu, ka tas ir pārtraucis vai apturējis datu kopīgošanu, un norāda, par kuriem pasākumiem nav panākta vienošanās vai kuri pasākumi nav īstenoti, un, attiecīgā gadījumā, kuru komercnoslēpumu konfidencialitāte ir bijusi apdraudēta.

11. Izņēmuma apstākļos, ja datu turētājs, kurš ir komercnoslēpuma turētājs, spēj pierādīt, ka, neraugoties uz trešās personas saskaņā ar šā panta 9. punktu veiktajiem tehniskajiem un organizatoriskajiem pasākumiem, komercnoslēpumu izpaušana tam, visticamāk, nodarīs nopietnu ekonomisku kaitējumu, minētais datu turētājs katrā atsevišķā gadījumā var noraidīt pieprasījumu pieklūt konkrētajiem datiem. Minētos pierādījumus pienācīgi pamato, pamatojoties uz objektīviem elementiem, jo īpaši komercnoslēpumu aizsardzības izpildāmību trešās valstīs, pieprasīto datu raksturu un konfidencialitātes līmeni, kā arī savienotā produkta unikalitāti un novitāti, un tos trešajai personai sniedz rakstiski bez liekas kavēšanās. Ja datu turētājs atsakās kopīgot datus, ievērojot šo punktu, tas par to paziņo saskaņā ar 37. pantu izraudzītajai kompetentajai iestādei.

12. Neskarot trešās personas tiesības jebkurā posmā meklēt tiesību aizsardzību dalībvalsts tiesā, trešā persona, kas vēlas apstrīdēt datu turētāja lēmumu atteikt vai pārtraukt, vai apturēt datu kopīgošanu, ievērojot 10. un 11. punktu, var:

- a) saskaņā ar 37. panta 5. punkta b) apakšpunktu iesniegt sūdzību kompetentajai iestādei, kura bez liekas kavēšanās izlemj, vai un ar kādiem nosacījumiem datu kopīgošanu sāk vai atsāk; vai
- b) vienoties ar datu turētāju par lietas nodošanu strīdu izšķiršanas struktūrai saskaņā ar 10. panta 1. punktu.

13. Tiesības, kas minētas 1. punktā, nelabvēlīgi neietekmē datu subjektu tiesības, kas noteiktas piemērojamajos Savienības un valsts tiesību aktos par personas datu aizsardzību.

6. pants

To trešo personu pienākumi, kas datus saņem pēc lietotāja pieprasījuma

1. Datus, kas trešajai personai darīti pieejami, ievērojot 5. pantu, tā apstrādā tikai atbilstoši nolūkiem un nosacījumiem, par kuriem ir panākta vienošanās ar lietotāju, un ievērojot Savienības un valsts tiesību aktus par personas datu aizsardzību, tostarp datu subjekta tiesības, ciktāl tas attiecas uz personas datiem. Ja dati līgumiski saskaņotajam nolūkam vairs nav vajadzīgi, trešā persona tos dzēš, ja vien attiecībā uz nepersondatiem nav citādas vienošanās ar lietotāju.

2. Trešā persona:

- a) nepamatoti neapgrūrina lietotāja izvēli vai tiesību īstenošanu saskaņā ar 5. pantu un šo pantu, tostarp, piedāvājot lietotājam izvēli tādā veidā, kas nav neitrāls, vai piespiežot vai maldinot lietotāju, vai manipulējot ar viņu, vai ierobežojot vai pavājinot lietotāja autonomiju, lēmumu pieņemšanu vai izvēli, arī izmantojot lietotāja digitālu saskarni vai tās daļu;
- b) neatkarīgi no Regulas (ES) 2016/679 22. panta 2. punkta a) un c) apakšpunkta, saņemtos datus neizmanto profilēšanai, ja vien tas nav nepieciešams lietotāja pieprasītā pakalpojuma sniegšanai;

- c) saņemtos datus nedara pieejamus citai trešai personai, ja vien par dati nav darīti pieejami, pamatojoties uz līgumu ar lietotāju un ar noteikumu ka šī cita trešā persona veic visus nepieciešamos pasākumus, par kuriem datu turētājs un trešā persona ir vienojušies nolūkā saglabāt komercnoslēpumu konfidencialitāti;
- d) saņemtos datus nedara pieejamus uzņēmumam, kas ir izraudzīts par vārtzini, ievērojot Regulas (ES) 2022/1925 3. pantu;
- e) saņemtos datus neizmanto tāda produkta izstrādei, kas konkurē ar savienoto produktu, no kura nāk dati, kuriem pieklūts, vai minētajā nolūkā nekopīgo datus ar citu trešo personu; trešās personas nekādus produkta datus vai ar to saistīta pakalpojuma nepersondatus, kas tām darīti pieejami, neizmanto arī, lai gūtu ieskatu par datu turētāja saimniecisko stāvokli, aktīviem un ražošanas metodēm vai par datu turētāja veiktu produkta vai ar to saistīta pakalpojuma lietošanu;
- f) saņemtos datus neizmanto tādā veidā, kas negatīvi ietekmē savienotā produkta vai ar to saistīta pakalpojumu drošību;
- g) neignorē īpašos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās ar datu turētāju vai komercnoslēpumu turētāju, ievērojot 5. panta 9. punktu, un neapdraud komercnoslēpuma konfidencialitātes noteikumus;
- h) neliedz lietotājam, kas ir patērētājs, tostarp pamatojoties uz līgumu, darīt saņemtos datus pieejamus citām pusēm.

7. pants

To pienākumu tvērums, kas saistīti ar datu kopīgošanu starp uzņēmumu un patērētāju un starp uzņēmumiem

1. Šajā nodaļā noteiktie pienākumi neattiecas uz datiem, kas ģenerēti, lietojot savienotus produktus, ko ražojis vai projektējis mikrouzņēmums vai mazais uzņēmums, vai šāda uzņēmuma sniegtus ar tādiem produktiem saistītus pakalpojumus, ar noteikumu, ka minētajam uzņēmumam nav partneruzņēmums vai saistīts uzņēmums Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 3. panta nozīmē, kurš nav kvalificējams par mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu, un ja mikrouzņēmums un mazais uzņēmums nav apakšuzņēmums, kas ražo vai projektē savienotu produktu vai sniedz ar to saistītu pakalpojumu.

Tas pats attiecas uz datiem, kas ģenerēti, lietojot savienotus produktus, ko ražojis, vai ar tiem saistītus pakalpojumus, ko sniedzis uzņēmums, kurš ir kvalificēts par vidēju uzņēmumu saskaņā ar Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 2. pantu mazāk nekā vienu gadu, un uz savienotiem produktiem vienu gadu pēc dienas, kad vidējais uzņēmums tos ir laidis tirgū.

2. Līguma noteikumi, kas, kaitējot lietotājam, izslēdz šajā nodaļā paredzēto lietotāja tiesību piemērošanu, atkāpjas no tām vai maina to ietekmi, lietotājam nav saistoši.

III NODAĻA

TO DATU TURĒTĀJU PIENĀKUMI, KURIEM, IEVĒROJOT SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTUS, IR PIENĀKUMS DATUS DARĪT PIEEJAMUS

8. pants

Nosacījumi, ar kuriem datu turētāji datus dara pieejamus datu saņēmējiem

1. Ja uzņēmumu savstarpējās attiecībās datu turētājam ir pienākums datus darīt pieejamus datu saņēmējam saskaņā ar 5. pantu vai ar citiem piemērojamiem Savienības tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, datu turētājs vienojas ar datu saņēmēju par datu pieejamības nodrošināšanas kārtību un to dara saskaņā ar taisnīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem noteikumiem un pārredzamā veidā saskaņā ar šo nodaļu un IV nodaļu.

2. Līguma noteikums, kas attiecas uz piekļuvi datiem un to izmantošanu vai atbildību un tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ar datiem saistītu pienākumu neizpildes vai izbeigšanas gadījumā, nav saistošs, ja tas ir negodīgs līguma noteikums 13. panta nozīmē vai ja, kaitējot lietotājam, tas izslēdz II nodaļā noteikto lietotāja tiesību piemērošanu, atkāpjas no tām vai maina to sekas.
3. Attiecībā uz datu pieejamības nodrošināšanas kārtību datu turētājs, darot datus pieejamus, nediskriminē salīdzināmas datu saņēmēju kategorijas, tostarp datu turētāja partneruzņēmumus vai saistītos uzņēmumus. Ja datu saņēmējs uzskata, ka nosacījumi, ar kuriem dati tam ir darīti pieejami, ir diskriminējoši, datu turētājs pēc datu saņēmēja motivēta pieprasījuma bez liekas kavēšanās sniedz tam informāciju, kas pierāda, ka nekāda diskriminācija nav notikusi.
4. Datu turētājs datus datu saņēmējam nedara pieejamus, tostarp ekskluzīvi, ja vien lietotājs to nav pieprasījis saskaņā ar II nodaļu.
5. Datu turētājiem un datu saņēmējiem prasa sniegt tikai informāciju, kas vajadzīga, lai pārbaudītu, vai ir izpildīti līguma noteikumi, par kuriem panākta vienošanās, attiecībā uz datu pieejamības nodrošināšanu vai viņu pienākumiem saskaņā ar šo regulu vai citiem piemērojamiem Savienības tiesību aktiem, vai valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.
6. Ja Savienības tiesību aktos, tostarp šīs regulas 4. panta 6. punktā un 5. panta 9. punktā, vai valsts tiesību aktos, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, nav noteikts citādi, pienākums datus darīt pieejamus datu saņēmējam nerada pienākumu izpaust komercnoslēpumus.

9. pants

Atbildība par datu pieejamības nodrošināšanu

1. Jebkura atbildība, par kuru datu turētājs un datu saņēmējs vienojas attiecībā uz datu pieejamības nodrošināšanu uzņēmumu savstarpējās attiecībās, ir nediskriminējoša un saprātīga, kā arī var ietvert uzcenojumu.
2. Vienojoties par jebkuru atbildību, datu turētājs un datu saņēmējs jo īpaši ņem vērā:
 - a) izmaksas, kas radušās datu pieejamības nodrošināšanā, tostarp jo īpaši izmaksas, kas vajadzīgas datu formatēšanai, izplatīšanai ar elektroniskiem līdzekļiem un glabāšanai;
 - b) investīcijas datu vākšanā un sagatavošanā, attiecīgā gadījumā ņemot vērā to, vai citas puses ir sniegušas ieguldījumu attiecīgo datu iegūšanā, ģenerēšanā vai vākšanā.
3. Atbildība, kas minēta 1. punktā, var būt atkarīga arī no datu apjoma, formāta un rakstura.
4. Ja datu saņēmējs ir MVU vai bezpeļņas pētniecības organizācija un ja šādam datu saņēmējam nav partneruzņēmumu vai saistītu uzņēmumu, kuri nav kvalificējami par MVU, jebkura atbildība, par ko panākta vienošanās, nepārsniedz 2. punkta a) apakšpunktā minētās izmaksas.
5. Komisija pieņem pamatnostādnes par saprātīgas atbildības aprēķinu, ņemot vērā ieteikumu, ko sniedz 42. pantā minētā Eiropas Datu inovācijas kolēģija (EDIB).
6. Šis pants neliedz citiem Savienības tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, izslēgt atbildību par datu pieejamības nodrošināšanu vai paredzēt mazāku atbildību.
7. Datu turētājs sniedz datu saņēmējam informāciju, kurā pietiekami detalizēti izklāstīts atbildības aprēķina pamats, lai datu saņēmējs varētu novērtēt, vai ir izpildītas 1.- 4. punkta prasības.

10. pants

Strīdu izšķiršana

1. Lietotājiem, datu turētājiem un datu saņēmējiem ir piekļuve saskaņā ar šā panta 5. punktu sertificētai strīdu izšķiršanas struktūrai, kas izšķir strīdus, ievērojot 4. panta 3. un 9. punktu un 5. panta 12. punktu, ka arī strīdus saistībā ar tādiem taisnīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem noteikumiem, kuri reglamentē datu pieejamības nodrošināšanu saskaņā ar šo nodaļu un IV nodaļu un šādas nodrošināšanas pārredzamību.
2. Strīdu izšķiršanas struktūras attiecīgajām pusēm, pirms tās pieprasa lēmumu, dara zināmas maksas vai mehānismus, ko izmanto maksu noteikšanai.
3. Attiecībā strīdiem, kurus nodod izskatīšanai strīdu izšķiršanas struktūrai, ievērojot 4. panta 3. un 9. punktu un 5. panta 12. punktu, ja strīdu izšķiršanas struktūra izšķir strīdu par labu lietotājam vai datu saņēmējam, datu turētājs sedz visas strīdu izšķiršanas struktūras prasītās maksas un atlīdzina minētajam lietotājam vai minētajam datu saņēmējam visus citus pamatotus izdevumus, kuri tam radušies sakarā ar strīda izšķiršanu. Ja strīdu izšķiršanas struktūra izšķir strīdu par labu datu turētājam, lietotājam vai datu saņēmējam nav jāatlīdzina nekādas maksas vai citi izdevumi, ko datu turētājs ir samaksājis vai kas tam ir jāmaksā sakarā ar strīda izšķiršanu, ja vien strīdu izšķiršanas struktūra nekonstatē, ka lietotājs vai datu saņēmējs ir acīmredzami rīkojies negodprātīgi.
4. Klientiem un datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem ir piekļuve saskaņā ar šā panta 5. punktu sertificētai strīdu izšķiršanas struktūrai, kas izšķir strīdus, kuri saistīti ar klientu tiesību pārkāpumiem un datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju pienākumu neizpildi, saskaņā ar 23. līdz 31. pantu.
5. Dalībvalsts, kurā strīdu izšķiršanas struktūra ir izveidota, pēc minētās struktūras pieprasījuma to sertificē, ja tā ir pierādījusi, ka atbilst visiem šādiem nosacījumiem:
 - a) tā ir objektīva un neatkarīga, un tā pieņem savus lēmumus saskaņā ar skaidru, nediskriminējošu un taisnīgu reglamentu;
 - b) tai ir nepieciešamās speciālās zināšanas, kas jo īpaši saistītas ar tādiem taisnīgiem, saprātīgiem un nediskriminējošiem noteikumiem, tostarp atlīdzību, un par datu darīšanu pieejamus pārredzamā veidā, kas struktūrai ļauj faktiski noteikt minētos noteikumus;
 - c) tai var viegli piekļūt, izmantojot elektronisko sakaru tehnoloģijas;
 - d) tā spēj ātri, rezultatīvi un izmaksu ziņā efektīvi pieņemt lēmumus vismaz vienā Savienības oficiālajā valodā.
6. Dalībvalstis paziņo Komisijai par strīdu izšķiršanas struktūrām, kas sertificētas saskaņā ar 5. punktu. Komisija minēto struktūru sarakstu publicē īpašā tīmekļa vietnē un pastāvīgi to atjaunina.
7. Strīdu izšķiršanas struktūra atsakās izskatīt strīda izšķiršanas pieprasījumu, kas jau ir iesniegts citai strīdu izšķiršanas struktūrai vai dalībvalsts tiesai.
8. Strīdu izšķiršanas struktūra dod pusēm iespēju saprātīgā termiņā paust savus viedokļus par jautājumiem, ko minētās puses ir ierosinājušas minētajā struktūrā. Šajā sakarā katrai strīdā iesaistītajai pusei tiek sniegti otras attiecīgajā strīdā iesaistītās puses iesniegumi un ekspertu paziņojumi. Pusēm tiek dota iespēja komentēt minētos iesniegumus un paziņojumus.
9. Strīdu izšķiršanas struktūra lēmumu par tai iesniegto jautājumu pieņem 90 dienu laikā pēc tam, kad saņemts 1. un 4. punktā paredzētais pieprasījums. Minētais lēmums ir rakstiski vai pastāvīgā informācijas nesējā, un tam pievieno paskaidrojuma rakstu.

10. Strīdu izšķiršanas struktūras sagatavo un dara publiski pieejamus gada darbības pārskatus. Šādos gada pārskatos jo īpaši iekļauj šādu vispārēju informāciju:

- a) strīdu iznākumu agregējums;
- b) vidējais laiks, kas bija nepieciešams, lai izšķirtu strīdus;
- c) visizplatītākie iemesli strīdiem.

11. Lai veicinātu informācijas un paraugprakses apmaiņu, strīdu izšķiršanas struktūra var nolemt 10. punktā minētajā pārskatā iekļaut ieteikumus par to, kā izvairīties no problēmām vai tās risināt.

12. Strīdu izšķiršanas struktūras lēmums pusēm ir saistošs tikai tad, ja pirms strīdu izšķiršanas procedūras sākuma puses ir nepārprotami piekritušas tā saistošajam spēkam.

13. Šis pants neietekmē pušu tiesības vērsties dalībvalsts tiesā pēc efektīvas tiesiskās aizsardzības.

11. pants

Tehniski aizsardzības pasākumi par datu neatļautu izmantošanu vai izpaušanu

1. Datu turētājs var piemērot atbilstošus tehniskus aizsardzības pasākumus, arī viedlīgumus un šifrēšanu, lai novērstu neatļautu piekļuvi datiem, tostarp metadatiem, un nodrošinātu atbilstību 4., 5., 6., 8. un 9. pantam, kā arī saskaņotajiem līguma noteikumiem par datu pieejamības nodrošināšanu. Šādi tehniski aizsardzības pasākumi nediskriminē datu saņēmējus vai neietekmē lietotāja tiesības saņemt datu kopiju, izgūt vai izmantot datus, piekļūt datiem, sniegt datus trešām personām, ievērojot 5. pantu, vai trešās personas tiesības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem. Lietotāji, trešās personas un datu turētāji nemaina vai nenoņem šādus tehniskus aizsardzības pasākumus, ja vien par to nav panākta vienošanās ar datu turētāju.

2. Šā panta 3. punktā minētajos apstākļos trešā persona vai datu saņēmējs bez liekas kavēšanās izpilda datu turētāja vai – un attiecīgā gadījumā un ja tā nav viena un tā pati persona, – komercnoslēpuma turētāja vai lietotāja pieprasījumus:

- a) dzēst datus, ko ir darījis pieejamus datu turētājs, un visas to kopijas;
- b) izbeigt tādu preču, atvasinātu datu vai pakalpojumu ražošanu, piedāvāšanu vai laišanu tirgū vai lietošanu, kas ražoti, pamatojoties uz zināšanām, kuras iegūtas, izmantojot šādus datus, vai pārkāpuma preču importu, eksportu vai uzglabāšanu minētajos nolūkos, un visas pārkāpuma preces iznīcināt, ja pastāv nopietns risks, ka minēto datu nelikumīga izmantošana nodarīs būtisku kaitējumu datu turētājam, komercnoslēpuma turētājam vai lietotājam, vai ja šāds pasākums nebūtu nesamērīgs, ņemot vērā datu turētāja, komercnoslēpuma turētāja vai lietotāja intereses;
- c) informēt lietotāju par datu neatļautu izmantošanu vai izpaušanu un par pasākumiem, kas veikti, lai izbeigtu datu neatļautu izmantošanu vai izpaušanu;
- d) sniegt kompensāciju pusei, kura cieš no šādu datu, kuriem ir nelikumīgi piekļūti vai kuri tiek nelikumīgi izmantoti, ļaunprātīgas izmantošanas vai izpaušanas.

3. Šā panta 2. punktu piemēro, ja trešā persona vai datu saņēmējs:

- a) datu iegūšanas nolūkos ir sniedzis nepatiesu informāciju datu turētājam, izmantojis maldinošus vai piespiedu līdzekļus vai ļaunprātīgi izmantojis nepilnības datu turētāja tehniskajā infrastruktūrā, kas paredzēta datu aizsardzībai;
- b) datus, kas darīti pieejami, ir izmantojis neatļautiem mērķiem, tostarp konkurējoša savienota produkta izstrādei 6. panta 2. punkta e) apakšpunkta nozīmē;
- c) ir nelikumīgi izpaušis datus citai pusei;

- d) nav uzturējis tehniskos un organizatoriskos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās, ievērojot 5. panta 9. punktu; vai
- e) bez datu turētāja piekrišanas ir mainījis vai noņēmis tehniskos aizsardzības pasākumus, kurus datu turētājs piemēro, ievērojot šā panta 1. punktu.
4. Šā panta 2. punktu piemēro arī tad, ja lietotājs maina vai noņem datu turētāja piemērotos tehniskos aizsardzības pasākumus vai neuztur tos tehniskos un organizatoriskos pasākumus, ko lietotājs, vienojoties ar datu turētāju vai, ja tā nav viena un tā pati persona, ar komercnoslēpuma turētāju, ir veicis nolūkā saglabāt komercnoslēpumus, kā arī attiecībā uz jebkuru citu personu, kas saņēmusi datus no lietotāja, pārkāpjot šo regulu.
5. Ja datu saņēmējs pārkāpj 6. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu, lietotājiem ir tādas pašas tiesības kā datu turētājiem saskaņā ar šā panta 2. punktu.

12. pants

Datu turētāju, kuriem, ievērojot Savienības tiesību aktus, ir pienākums datus darīt pieejamus, pienākumu tvērums

1. Šo nodaļu piemēro gadījumos, kad datu turētājam uzņēmumu savstarpējās attiecībās saskaņā ar 5. pantu vai saskaņā ar piemērojamiem Savienības tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, ir pienākums datus darīt pieejamus datu saņēmējam.
2. Datu kopīgošanas līguma noteikums, kas, kaitējot pusei vai attiecīgā gadījumā – lietotājam, izslēdz šīs nodaļas piemērošanu, atkāpjas no šīs nodaļas vai maina tās ietekmi, minētajai pusei nav saistošs.

IV NODAĻA

NEGODĪGI LĪGUMA NOTEIKUMI PAR PIEKĻUVI DATIEM UN TO IZMANTOŠANU STARP UZŅĒMUMIEM

13. pants

Negodīgi līguma noteikumi, kas vienpusēji noteikti citam uzņēmumam

1. Līguma noteikums, kas attiecas uz piekļuvi datiem un to izmantošanu vai atbildību un tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ar datiem saistītu pienākumu neizpildes vai izbeigšanas gadījumā un ko uzņēmums vienpusēji noteicis citam uzņēmumam, pēdējam minētajam uzņēmumam nav saistošs, ja tas ir negodīgs.
2. Līguma noteikums, kas atspoguļo Savienības tiesību aktu imperatīvās normas vai Savienības tiesību aktu normas, kuras būtu piemērojamas, ja līguma noteikumi nereglamentētu attiecīgo jautājumu, nav uzskatāms par negodīgu.
3. Līguma noteikums ir negodīgs, ja tas pēc būtības ir tāds, ka tā izmantošana ievērojami atkāpjas no labas komercprakses attiecībā uz piekļuvi datiem un to izmantošanu pretrunā labai ticībai un godprātībai darījumos.
4. Konkrēti, 3. punkta nolūkos līguma noteikums ir negodīgs, ja tā mērķis vai sekas ir:
- a) izslēgt vai ierobežot puses, kura vienpusēji noteikusi noteikumu, atbildību par tīšām darbībām vai rupju neuzmanību;
- b) izslēgt tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas pusei, kurai noteikums ir noteikts vienpusēji, ir pieejami līgumsaistību neizpildes gadījumā, vai tās puses atbildību, kas vienpusēji noteikusi noteikumu, minēto saistību pārkāpuma gadījumā;
- c) dot pusei, kas vienpusēji noteikusi noteikumu, ekskluzīvas tiesības konstatēt, vai sniegtie dati atbilst līgumam, vai interpretēt kādu līguma noteikumu.

5. Šā panta 3. punkta nolūkos tiek pieņemts, ka līguma noteikums ir negodīgs, ja tā mērķis vai sekas ir:
- a) neatbilstoši ierobežot tiesiskās aizsardzības līdzekļus līgumsaistību neizpildes gadījumā vai atbildību minēto saistību pārkāpuma gadījumā vai paplašināt tā uzņēmuma atbildību, kuram noteikums ir vienpusēji noteikts;
 - b) ļaut pusei, kura vienpusēji noteikusi noteikumu, piekļūt otras līgumslēdzēja puses datiem un tos izmantot tādā veidā, kas būtiski kaitē otras līgumslēdzēja puses leģitīmajām interesēm, jo īpaši tad, ja šādi dati satur komerciāli sensitīvus datus vai ir aizsargāti ar komercnoslēpumiem vai intelektuālā īpašuma tiesībām;
 - c) liegt pusei, kurai noteikums ir noteikts vienpusēji, izmantot datus, ko minētā puse sniegusi vai ģenerējusi līguma darbības laikā, vai ierobežot šādu datu izmantošanu tiktāl, ka minētā puse nevar tos pienācīgi izmantot vai tvert, tiem piekļūt vai tos pārvaldīt, vai izmantot šādu datu vērtību;
 - d) liegt pusei, kurai noteikums ir noteikts vienpusēji, izbeigt līgumu saprātīgā termiņā;
 - e) liegt pusei, kurai noteikums ir noteikts vienpusēji, iegūt to datu kopiju, kurus minētā puse sniegusi vai ģenerējusi līguma darbības laikā vai saprātīgā termiņā pēc līguma izbeigšanas;
 - f) ļaut pusei, kura vienpusēji noteikusi noteikumu, izbeigt līgumu nesamērīgi īsā laikā, ņemot vērā otras līgumslēdzēja puses jebkuru saprātīgu iespēju pāriet uz alternatīvu un salīdzināmu pakalpojumu un šādas izbeigšanas radīto finansiālo kaitējumu, izņemot gadījumus, kad ir nopietni iemesli tā rīkoties;
 - g) ļaut pusei, kura vienpusēji noteikusi noteikumu, būtiski mainīt līgumā noteikto cenu vai jebkuru citu būtisku nosacījumu, kas saistīts ar kopīgojamo datu raksturu, formātu, kvalitāti vai kvantitāti, ja līgumā nav norādīts pamatots iemesls un nav paredzētas otras puses tiesības izbeigt līgumu šādu izmaiņu gadījumā.

Pirmās daļas g) apakšpunkts neietekmē noteikumus, saskaņā ar kuriem puse, kas vienpusēji noteikusi noteikumu, patur tiesības vienpusēji mainīt līguma uz nenoteiktu laiku noteikumus, ar noteikumu, ka līgumā ir norādīts pamatots iemesls šādām vienpusējām izmaiņām, ka pusei, kas vienpusēji noteikusi noteikumu, ir saprātīgā termiņā jāpaziņo otrai līgumslēdzējai pusei par jebkādām šādām paredzētām izmaiņām, un ka otra līgumslēdzēja puse izmaiņu gadījumā var bez maksas brīvi izbeigt līgumu.

6. Līguma noteikumu šā panta nozīmē uzskata par vienpusēji noteiktu, ja to ir iesniegusi viena līgumslēdzēja puse un otra līgumslēdzēja puse nav varējusi ietekmēt tā saturu, neraugoties uz mēģinājumu to apspriest. Līgumslēdzējai pusei, kas ir iesniegusi līguma noteikumu, ir pienākums pierādīt, ka minētais noteikums nav noteikts vienpusēji. Līgumslēdzēja puse, kura ir iesniegusi apstrīdēto līguma noteikumu, nevar apgalvot, ka attiecīgais līguma noteikums ir negodīgs.

7. Ja negodīgais līguma noteikums ir atdalāms no pārējiem līguma noteikumiem, minētie pārējie noteikumi ir saistoši.

8. Šo pantu nepiemēro līguma noteikumiem, kas nosaka līguma galveno priekšmetu, vai tam, cik adekvāta ir cena par sniegtajiem datiem.

9. Līguma puses, uz kurām attiecas 1. punkts, neizslēdz šā panta piemērošanu, neatkāpjās no tā vai nemaina tā ietekmi.

V NODAĻA

DATU PIEEJAMĪBAS NODROŠINĀŠANA PUBLISKĀ SEKTORA STRUKTŪRĀM, KOMISIJAI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI UN SAVIENĪBAS STRUKTŪRĀM, PAMATOJOTIES UZ ĀRKĀRTĒJU VAJADZĪBU

14. pants

Pienākums darīt datus pieejamus, pamatojoties uz ārkārtēju vajadzību

Ja publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra pierāda ārkārtēju vajadzību, kā noteikts 15. pantā, izmantot konkrētus datus, tostarp attiecīgos metadatus, kas nepieciešami minēto datu interpretēšanai un izmantošanai, lai veiktu savus tiesību aktos noteiktos pienākumus sabiedrības interesēs, minēto datu turētāji, kas ir juridiskas personas, bet nav publiskā sektora struktūras, dara tos pieejamus pēc pienācīgi pamatota pieprasījuma.

15. pants

Ārkārtēja vajadzība izmantot datus

1. Ārkārtēja vajadzība izmantot konkrētus datus šīs nodaļas nozīmē ir ierobežota laikā un tvērumā, un uzskata, ka tā pastāv tikai kādā no šādiem gadījumiem:
 - a) ja pieprasītie dati ir vajadzīgi, lai reaģētu uz sabiedrības ārkārtas situāciju, un publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra šādus datus nespēj ar alternatīviem līdzekļiem iegūt laikus un efektīvi, un ar līdzvērtīgiem nosacījumiem;
 - b) gadījumos, kurus neaptver a) apakšpunkts, un tikai tiktāl, ciktāl tas attiecas uz nepersondatiem, ja:
 - i) publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra rīkojas, pamatojoties uz Savienības vai valsts tiesību aktiem, un ir identificējusi konkrētus datus, kuru trūkums tai liedz pildīt konkrētu uzdevumu, kas veicams sabiedrības interesēs, kas ir skaidri noteikts tiesību aktos, piemēram, oficiālās statistikas sagatavošana vai sabiedrības ārkārtas situācijas mazināšana vai atgūšanās no tās; un
 - ii) publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra ir izsmēlusi visus citus līdzekļus, kas ir tās rīcībā, lai iegūtu šādus datus, tostarp, nepersondatu pirkšanu tirgū, piedāvājot tirgus cenas, vai paļaušanos uz spēkā esošajiem pienākumiem darīt datus pieejamus, vai jaunu legīslatīvu pasākumu pieņemšanu, kuri garantētu datu savlaicīgu pieejamību.
2. Šā panta 1. punkta b) apakšpunktu nepiemēro mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem.
3. Pienākumu pierādīt, ka publiskā sektora struktūra nav spējusi iegūt nepersondatus, pērkot tos tirgū, nepiemēro, ja konkrētais uzdevums, kas veikts sabiedrības interesēs, ir oficiālās statistikas sagatavošana un ja šādu datu pirkšana nav atļauta saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

16. pants

Saistība ar citiem pienākumiem darīt datus pieejamus publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai un Savienības struktūrām

1. Šī nodaļa neietekmē Savienības vai valsts tiesību aktos noteiktos pienākumus attiecībā uz ziņošanu, pieprasījumu par piekļuvi informācijai izpildi vai juridisko pienākumu izpildes pierādīšanu vai pārbaudi.

2. Šī nodaļa neattiecas uz publiskā sektora struktūrām, Komisiju, Eiropas Centrālo banku vai Savienības struktūrām, kas veic darbības, kuru mērķis ir novērst, izmeklēt, atklāt noziedzīgus nodarījumus vai administratīvus pārkāpumus, saukt pie atbildības par tiem vai izpildīt kriminālsodus, vai uz muitas vai nodokļu administrāciju. Šī nodaļa neietekmē piemērojamos Savienības un valsts tiesību aktus par noziedzīgu nodarījumu vai administratīvu pārkāpumu novēršanu, izmeklēšanu, atklāšanu vai saukšanu pie atbildības par tiem vai kriminālsodu vai administratīvo sodu izpildi, vai muitas vai nodokļu administrāciju.

17. pants

Pieprasījumi darīt pieejamus datus

1. Pieprasot datus saskaņā ar 14. pantu, publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra:
 - a) precizē, kuri dati, tostarp attiecīgie metadati, kas nepieciešami minēto datu interpretēšanai un izmantošanai, ir vajadzīgi;
 - b) pierāda, ka ir izpildīti nosacījumi, kas vajadzīgi, lai pastāvētu ārkārtēja vajadzība, kā minēts 15. pantā, kuras dēļ dati tiek pieprasīti;
 - c) paskaidro pieprasījuma mērķi, pieprasīto datu paredzēto izmantojumu, tostarp attiecīgā gadījumā paredzēto izmantojumu, ko veic trešā persona saskaņā ar šā panta 4. punktu, minētā izmantojuma ilgumu un attiecīgā gadījumā to, kā personas datu apstrāde apmierinās ārkārtējo vajadzību;
 - d) ja iespējams, precizē, kad ir sagaidāms, ka visas puses, kurām ir piekļuve datiem, tos izdzēsīs;
 - e) pamato tā datu turētāja izvēli, kuram pieprasījums ir adresēts;
 - f) norāda visas citas publiskā sektora struktūras vai Komisiju, Eiropas Centrālo banku vai Savienības struktūras un trešās personas, ar kurām pieprasītos datus paredzēts kopīgot;
 - g) ja tiek pieprasīti personas dati, precizē visus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, kas nepieciešami un ir samērīgi, lai īstenotu datu aizsardzības principus un vajadzīgos aizsardzības pasākumus, piemēram, pseidonimizācijas līmeni, un to, vai datu turētājs pirms datu pieejamības nodrošināšanas var piemērot anonimizāciju;
 - h) norāda tiesību normu, ar ko pieprasījuma iesniedzējai publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai uztic sabiedrības interesēs veicamo konkrēto uzdevumu, kurš ir būtisks saistībā ar datu pieprasīšanu;
 - i) norāda termiņu, līdz kuram dati ir jādara pieejami, un 18. panta 2. punktā minēto termiņu, līdz kuram datu turētājs var noraidīt pieprasījumu vai lūgt to grozīt;
 - j) dara visu iespējamo, lai izvairītos no tā, ka datu pieprasījuma izpildes rezultātā iestājas datu turētāju atbildība par Savienības vai valsts tiesību aktu pārkāpumiem.
2. Datu pieprasījums, kas iesniegts, ievērojot šā panta 1. punktu:
 - a) ir sastādīts rakstiski un datu turētājam saprotamā skaidrā, kodolīgā un vienkāršā valodā;
 - b) konkrēti norāda pieprasīto datu veidu un atbilst datiem, pār kuriem datu turētājam ir kontrole pieprasījuma laikā;
 - c) attiecībā uz pieprasīto datu detalizāciju, apjomu un piekļuves biežumu – ir samērīgs ar ārkārtējo vajadzību un ir pienācīgi pamatots;

- d) ievēro datu turētāja likumīgos mērķus, apņemoties nodrošināt komercnoslēpumu aizsardzību saskaņā ar 19. panta 3. punktu, un izmaksas un pūles, kas vajadzīgas, lai datus darītu pieejamus;
- e) attiecas uz nepersondatiem, un tikai tad, ja ir pierādīts, ka ar to nav pietiekami, lai reaģētu uz ārkārtējo vajadzību izmantot datus saskaņā ar 15. panta 1. punkta a) apakšpunktu, pieprasa personas datus pseidonimizētā veidā un nosaka tehniskos un organizatoriskos pasākumus, kas jāveic datu aizsardzībai;
- f) informē datu turētāju par sodiem, ko pieprasījuma neizpildes gadījumā saskaņā ar 40. pantu piemēro saskaņā ar 37. pantu izraudzītā kompetentā iestāde;
- g) ja pieprasījumu iesniedz publiskā sektora struktūra – tiek nosūtīts 37. pantā minētajam datu koordinātoram dalībvalstī, kur ir iedibināta pieprasījuma iesniedzēja publiskā sektora struktūra, kurš bez liekas kavēšanās dara pieprasījumu publiski pieejamu tiešsaistē, ja vien datu koordinātors neuzskata, ka šāda publiskošana radītu risku sabiedriskajai drošībai;
- h) ja pieprasījumu iesniedz Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra – bez liekas kavēšanās darīts pieejams tiešsaistē;
- i) ja ir pieprasīti personas dati, tiek bez liekas kavēšanās paziņots uzraudzības iestādei, kas ir atbildīga par Regulas (ES) 2016/679 piemērošanas uzraudzību dalībvalstī, kurā ir iedibināta publiskā sektora struktūra.

Eiropas Centrālā banka un Savienības struktūras informē Komisiju par saviem pieprasījumiem.

3. Publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra saskaņā ar šo nodaļu iegūtos datus nedara pieejamus atkalizmantošanai kā definēts Regulas (ES) 2022/868 2. panta 2. punktā vai Direktīvas (ES) 2019/1024 2. panta 11. punktā. Regulu (ES) 2022/868 un Direktīvu (ES) 2019/1024 nepiemēro publiskā sektora struktūru rīcībā esošiem datiem, kas iegūti saskaņā ar šo nodaļu.

4. Šā panta 3. punkts neliedz publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai ar datiem, kas iegūti saskaņā ar šo nodaļu, apmainīties ar citu publiskā sektora struktūru vai Komisiju, Eiropas Centrālo banku vai Savienības struktūru, lai izpildītu 15. pantā minētos uzdevumus, kā norādīts pieprasījumā saskaņā ar šā panta 1. punkta f) apakšpunktu, vai darīt datus pieejamus trešai personai, ja tā ar publiski pieejamu vienošanos ir deleģējusi minētajai trešai personai veikt tehniskas pārbaudes vai citas funkcijas. Pienākumi, kas, ievērojot 19. pantu, noteikti publiskā sektora struktūrām, jo īpaši aizsardzības pasākumi nolūkā saglabāt komercnoslēpumu konfidencialitāti, attiecas arī uz šādām trešām personām. Ja publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra datus nosūta vai dara pieejamus saskaņā ar šo punktu, tā bez liekas kavēšanās par to paziņo datu turētājam, no kura dati saņemti.

5. Ja datu turētājs uzskata, ka, pārsūtot datus vai darot tos pieejamus, ir pārkāptas tā tiesības saskaņā ar šo nodaļu, tas var iesniegt sūdzību saskaņā ar 37. pantu izraudzītajai kompetentajai iestādei dalībvalstī, kurā datu turētājs ir iedibināts.

6. Komisija izstrādā šajā pantā paredzēto pieprasījumu veidnes paraugu.

18. pants

Datu pieprasījumu izpilde

1. Datu turētājs, kas saņem pieprasījumu darīt datus pieejamus saskaņā ar šo nodaļu, datus pieprasījuma iesniedzējai publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai dara pieejamus bez liekas kavēšanās, ņemot vērā nepieciešamos tehniskos, organizatoriskos un juridiskos pasākumus.

2. Neskarot īpašās vajadzības, kas saistītas ar Savienības vai valsts tiesību aktos definēto datu pieejamību, datu turētājs var noraidīt vai lūgt grozīt pieprasījumu darīt datus pieejamus saskaņā ar šo nodaļu bez liekas kavēšanās un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā piecas darba dienas pēc to datu pieprasījuma saņemšanas, kuri vajadzīgi, lai reaģētu uz sabiedrības ārkārtas situāciju, un bez liekas kavēšanās un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 30 darba dienas pēc šāda pieprasījuma saņemšanas citos ārkārtējas vajadzības gadījumos, pamatojoties uz kādu no šiem iemesliem:

- a) datu turētājam nav kontroles pār pieprasītajiem datiem;
- b) cita publiskā sektora struktūra vai Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra iepriekš tajā pašā nolūkā jau ir iesniegusi līdzīgu pieprasījumu, un datu turētājs nav informēts par datu dzēšanu, ievērojot 19. panta 1. punkta c) apakšpunktu;
- c) pieprasījums neatbilst 17. panta 1. un 2. punktā noteiktajiem nosacījumiem.

3. Ja datu turētājs nolemj noraidīt pieprasījumu vai lūgt tā grozīšanu saskaņā ar 2. punkta b) apakšpunktu, tas norāda tās publiskā sektora struktūras vai Komisijas, Eiropas Centrālās bankas vai Savienības struktūras identitāti, kura iepriekš iesniegusi pieprasījumu tajā pašā nolūkā.

4. Ja pieprasītie dati ietver personas datus, datu turētājs datus pienācīgi anonimizē, ja vien personas datus nav jāizpauž, lai izpildītu pieprasījumu datus darīt pieejamus publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai. Šādos gadījumos datu turētājs datus pseidonimizē.

5. Ja publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra vēlas apstrīdēt datu turētāja atteikumu sniegt pieprasītos datus vai ja datu turētājs vēlas apstrīdēt pieprasījumu, un lietu nevar atrisināt, attiecīgi grozot pieprasījumu, lietu nodod saskaņā ar 37. pantu izraudzītajai kompetentajai iestādei dalībvalstī, kurā datu turētājs ir iedibināts.

19. pants

Publiskā sektora struktūru, Komisijas, Eiropas Centrālās bankas un Savienības struktūru pienākumi

1. Publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra, kas saņem datus saskaņā ar pieprasījumu, kurš iesniegts saskaņā ar 14. pantu:

- a) neizmanto datus veidā, kas nav saderīgs ar nolūku, kādam tie tika pieprasīti;
- b) ir īstenojušas tehniskus un organizatoriskus pasākumus, ar kuriem saglabā pieprasīto datu konfidencialitāti un integritāti un datu, jo īpaši personas datu, nosūtīšanas drošību un aizsargā datu subjektu tiesības un brīvības;
- c) dzēš datus, tiklīdz tie vairs nav vajadzīgi norādītajam nolūkam, un bez liekas kavēšanās informē datu turētāju un personas vai organizācijas, kas saņēmušas datus, ievērojot 21. panta 1. punktu, ka dati ir dzēsti, ja vien saistībā ar pārredzamības pienākumiem datu arhivēšana nav nepieciešama saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem par publisku piekļuvi dokumentiem.

2. Publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka, Savienības struktūra vai trešā persona, kas saņem datus saskaņā ar šo nodaļu:

- a) neizmanto datus vai ieskatu par datu turētāja saimniecisko stāvokli, aktīviem un ražošanas vai darbības metodēm, lai izstrādātu vai uzlabotu savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu, kas konkurē ar datu turētāja savienoto produktu vai ar to saistītu pakalpojumu;
- b) nekopīgo datus ar citu trešo personu nevienā no a) apakšpunktā minētajiem nolūkiem.

3. Komerccnoslēpumus publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai izpauž tikai tiktāl, ciktāl tas ir absolūti nepieciešams 15. pantā minētā pieprasījuma mērķa sasniegšanai. Šādā gadījumā datu turētājs vai, ja tā nav viena un tā pati persona, komerccnoslēpuma turētājs, identificē datus, kas ir aizsargāti kā komerccnoslēpumi, tostarp attiecīgos metadatus. Publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra pirms komerccnoslēpumu izpaušanas veic visus nepieciešamos un atbilstošos tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai saglabātu komerccnoslēpumu konfidencialitāti, tostarp, attiecīgā gadījumā izmantojot līguma paraugnoteikumus, tehniskos standartus un rīcības kodeksu piemērošanu.

4. Publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra ir atbildīga par tās saņemto datu drošību.

20. pants

Atlīdzība ārkārtējas vajadzības gadījumā

1. Datu turētāji, kas nav mikrouzņēmumi un mazie uzņēmumi, datus, kas nepieciešami, lai reaģētu uz sabiedrības ārkārtas situāciju, ievērojot 15. panta 1. punkta a) apakšpunktu, dara pieejamus bez maksas. Publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra, kas ir saņēmusi datus, pēc datu turētāja pieprasījuma nodrošina datu turētājam publisku atzišanu.

2. Datu turētājam ir tiesības uz taisnīgu atlīdzību par datu pieejamības nodrošināšanu saskaņā ar pieprasījumu, kas iesniegts, ievērojot 15. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Šāda atlīdzība sedz tehniskās un organizatoriskās izmaksas, kas radušās, izpildot pieprasījumu, tostarp attiecīgā gadījumā anonimizācijas, pseidonimizācijas, agregēšanas un tehniskās pielāgošanas izmaksas, un samērīgs uzcenojums. Pēc publiskā sektora struktūras, Komisijas, Eiropas Centrālās bankas vai Savienības struktūras pieprasījuma datu turētājs sniedz informāciju par izmaksu aprēķina pamatu un samērīgo uzcenojumu.

3. Šā panta 2. punktu piemēro arī gadījumos, kad mikrouzņēmums un mazais uzņēmums pieprasa atlīdzību par datu pieejamības nodrošināšanu.

4. Datu turētājiem nav tiesības uz atlīdzību par datu pieejamības nodrošināšanu atbilstīgi pieprasījumam, kas iesniegts, ievērojot 15. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ja konkrētais sabiedrības interesēs veiktais uzdevums ir oficiālās statistikas sagatavošana un ja datu pirkšana nav atļauta saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Dalībvalstis paziņo Komisijai, ja datu pirkšana oficiālās statistikas sagatavošanai nav atļauta saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

5. Ja publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra nepiekrīt datu turētāja pieprasītās atlīdzības apmēram, tās var iesniegt sūdzību saskaņā ar 37. pantu izraudzītajai kompetentajai iestādei dalībvalstī, kurā datu turētājs ir iedibināts.

21. pants

Sakarā ar ārkārtēju vajadzību iegūto datu kopīgošana ar pētniecības organizācijām vai statistikas iestādēm

1. Publiskā sektora struktūrai, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrai ir tiesības datus, kas saņemti saskaņā ar šo nodaļu, kopīgot ar:

- a) personām vai organizācijām, lai veiktu zinātnisko pētniecību vai analīzi, kas atbilst nolūkam, kādam dati tika pieprasīti; vai
- b) valstu statistikas iestādēm un Eurostat oficiālās statistikas sagatavošanai.

2. Personas vai organizācijas, kas saņem datus saskaņā ar 1. punktu, darbojas bez peļņas gūšanas nolūka vai kopsakarā ar Savienības vai valsts tiesību aktos atzītām sabiedriskām interesēm. Tās neietver organizācijas, kurās komercuzņēmumiem ir būtiska ietekme, kas varētu dot preferenciālu piekļuvi pētījumu rezultātiem.

3. Personas vai organizācijas, kas saņem datus saskaņā ar šā panta 1. punktu, ievēro tos pašus pienākumus, kuri piemērojami publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai vai Savienības struktūrām saskaņā ar 17. panta 3. punktu un 19. pantu.

4. Neatkarīgi no 19. panta 1. punkta c) apakšpunkta personas vai organizācijas, kas saņem datus, ievērojot šā panta 1. punktu, datus, kas saņemti nolūkam, kādam dati tika pieprasīti, var glabāt ne ilgāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad datus ir dzēsušas publiskā sektora struktūras, Komisija, Eiropas Centrālā banka un Savienības struktūras.

5. Ja publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra plāno nosūtīt vai darīt pieejamus datus saskaņā ar šā panta 1. punktu, tā bez liekas kavēšanās par to paziņo datu turētājam, no kura dati ir saņemti, norādot datu saņēmējas organizācijas vai personas identitāti un kontaktinformāciju, datu nosūtīšanas vai pieejamības nodrošināšanas nolūku, laika posmu, kurā dati tiks izmantoti, un veiktos tehniskos aizsardzības un organizatoriskos pasākumus, tostarp gadījumos, kad ir iesaistīti personas dati vai komercnoslēpumi. Ja datu turētājs nepiekrīt tam, ka dati tiek nosūtīti vai darīti pieejami, tas var iesniegt sūdzību saskaņā ar 37. pantu izraudzītajai kompetentajai iestādei dalībvalstī, kurā datu turētājs ir iedibināts.

22. pants

Savstarpēja palīdzība un pārrobežu sadarbība

1. Publiskā sektora struktūras, Komisija, Eiropas Centrālā banka un Savienības struktūras sadarbojas un palīdz cita citai, lai konsekventi īstenotu šo nodaļu.

2. Datus, ar kuriem apmainās sakarā ar palīdzību, kas lūgta un sniegta saskaņā ar 1. punktu, neizmanto veidā, kas nav saderīgs ar nolūku, kādam tie pieprasīti.

3. Ja publiskā sektora struktūra plāno pieprasīt datus no datu turētāja, kas iedibināts citā dalībvalstī, tā par šo plānu vispirms paziņo saskaņā ar 37. pantu izraudzītajai kompetentajai iestādei minētajā dalībvalstī. Šī prasība attiecas arī uz Komisijas, Eiropas Centrālās bankas un Savienības struktūru pieprasījumiem. Pieprasījumu izskata tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā datu turētājs ir iedibināts.

4. Pēc pieprasījuma izskatīšanas, ņemot vērā 17. pantā noteiktās prasības, attiecīgā kompetentā iestāde bez liekas kavēšanās veic vienu no šādām darbībām:

a) nosūta pieprasījumu datu turētājam un attiecīgā gadījumā informē pieprasījuma iesniedzēju publiskā sektora struktūru, Komisiju, Eiropas Centrālo banku vai Savienības struktūru par vajadzību, ja tāda ir, sadarboties ar tās dalībvalsts publiskā sektora struktūrām, kurā datu turētājs ir iedibināts, nolūkā samazināt administratīvo slogu, kas datu turētājam rodas pieprasījuma izpildē;

b) pienācīgi pamatotu iemeslu dēļ noraida pieprasījumu saskaņā ar šo nodaļu.

Pieprasījuma iesniedzēja publiskā sektora struktūra, Komisija, Eiropas Centrālā banka vai Savienības struktūra, pirms veikt jebkādu citu rīcību, piemēram, pieprasījuma atkārtotu iesniegšanu, attiecīgā gadījumā ņem vērā attiecīgās kompetentās iestādes ieteikumu un sniegto pamatojumu, ievērojot pirmo daļu.

VI NODAĻA

DATU APSTRĀDES PAKALPOJUMU SNIEDZĒJA MAIŅA

23. pants

Efektīvai maiņai radīto šķēršļu likvidēšana

Datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji veic 25., 26., 27., 29. un 30. pantā paredzētos pasākumus, lai klientiem nodrošinātu iespēju pāriet uz datu apstrādes pakalpojumu, kas aptver to pašu pakalpojuma veidu un ko sniedz cits datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs, vai uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas, vai attiecīgā gadījumā vienlaikus izmantot vairākus datu apstrādes pakalpojumu sniedzējus. Konkrētāk, datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji neuzliek un novērš pirmskomerciālus, komerciālus, tehniskus, līgumiskus un organizatoriskus šķēršļus, kas liedz klientiem:

- a) pēc maksimālā paziņošanas termiņa beigām un maiņas procesa sekmīgas pabeigšanas saskaņā ar 25. pantu izbeigt līgumu par datu apstrādes pakalpojumu;
- b) noslēgt jaunus līgumus ar citu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju, kas aptver to pašu pakalpojuma veidu;
- c) klienta eksportējamus datus un digitālos aktīvus pārnest pie cita datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja vai uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas, tostarp pēc bezmaksas piedāvājuma izmantošanas;
- d) saskaņā ar 24. pantu panākt funkcionālo līdzvērtību jaunā datu apstrādes pakalpojuma lietošanā cita tādu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja vai sniedzēju IKT vidē, kuri aptver to pašu pakalpojuma veidu;
- e) ja tas ir tehniski iespējams, nošķirt 30. panta 1. punktā minētos datu apstrādes pakalpojumus no citiem datu apstrādes pakalpojumiem, ko sniedz datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs.

24. pants

Tehnisko pienākumu darbības joma

Datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju pienākumi, kas noteikti 23., 25., 29., 30. un 34. pantā, attiecas tikai uz sākotnējā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja pakalpojumiem, līgumiem vai komercpraksi.

25. pants

Līguma noteikumi par maiņu

1. Klienta tiesības un datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja pienākumus saistībā ar šādu pakalpojumu sniedzēju maiņu vai attiecīgā gadījumā pāreju uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas, skaidri nosaka rakstiskā līgumā. Minēto līgumu datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs pirms līguma parakstīšanas klientam dara pieejamu tādā veidā, kas klientam ļauj līgumu uzglabāt un reproducēt.
2. Neskarot Direktīvu (ES) 2019/770, šā panta 1. punktā minētajā līgumā iekļauj vismaz šādus elementus:
 - a) klauzulas, kas ļauj klientam pēc pieprasījuma pāriet uz datu apstrādes pakalpojumu, ko piedāvā cits datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs, vai pārnest visus eksportējamus datus un digitālos aktīvus uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas, bez liekas kavēšanās un jebkurā gadījumā ne pēc obligātā maksimālā 30 kalendāro dienu pārejas perioda, kurš skaitāms pēc d) apakšpunktā minētā maksimālā paziņošanas termiņa un kurā turpina piemērot pakalpojumu līgumu, un kurā datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs:
 - i) maiņas procesā sniedz saprātīgu palīdzību klientam un klienta pilnvarotām trešām personām;

- ii) rīkojas ar pienācīgu rūpību, lai saglabātu darbības nepārtrauktību, un turpina sniegt līgumā paredzētās funkcijas vai pakalpojumus;
 - iii) sniedz skaidru informāciju par zināmajiem riskiem, kas apdraud funkciju vai pakalpojumu sniegšanas nepārtrauktību no sākotnējā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja puses;
 - iv) saskaņā ar piemērojamiem Savienības vai valsts tiesību aktiem nodrošina, ka visā maiņas procesā tiek saglabāts augsts drošības līmenis, jo īpaši datu drošība to nosūtīšanas laikā un nepārtraukta datu drošība g) apakšpunktā noteiktajā izguves periodā;
- b) datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja pienākums atbalstīt ar attiecīgajiem līgumpakalpojumiem saistīto klienta atteikšanās stratēģiju, tostarp, sniedzot visu relevanto informāciju;
 - c) klauzulu, kurā norādīts, ka līgumu uzskata par izbeigtu un ka klientu par līguma izbeigšanu informē vienā no šādiem gadījumiem:
 - i) attiecīgā gadījumā pēc tam, kad ir sekmīgi pabeigts pārejas process;
 - ii) beidzoties maksimālajam paziņošanas termiņam, kas minēts d) apakšpunktā, ja klients nevēlas veikt maiņu, bet gan dzēst savus eksportējamus datus un digitālos aktīvus pēc pakalpojuma izbeigšanas;
 - d) maksimālais paziņošanas termiņš maiņas procesa uzsākšanai, kas nepārsniedz divus mēnešus;
 - e) visu datu un digitālo aktīvu kategoriju, kuras var pārnest maiņas procesā, tostarp vismaz visu eksportējamo datu kategoriju, izsmeljoša specifikācija;
 - f) tādu pakalpojumu sniedzēja datu apstrādes pakalpojuma iekšējai darbībai specifisku datu kategoriju izsmeljoša specifikācija, kuras ir atbrīvojamas no šī punkta e) apakšpunktā paredzēto eksportējamo datu kategorijām, ja pastāv pakalpojumu sniedzēja komercnoslēpumu pārkāpuma risks, ar noteikumu, ka šādi atbrīvojumi netraucē vai nekavē 23. pantā paredzēto maiņas procesu;
 - g) vismaz 30 kalendārās dienas ilgs minimālais datu izguves periods, kas sākas pēc pārejas perioda beigām, par kuru klients un datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs ir vienojušies saskaņā ar šā punkta a) apakšpunktu un 4. punktu;
 - h) klauzula, kas garantē visu to eksportējamo datu un digitālo aktīvu pilnīgu dzēšanu, kurus tieši ģenerējis klients vai kuri ir tieši saistīti ar klientu, pēc g) apakšpunktā minētā izguves perioda beigām vai pēc alternatīva saskaņota perioda beigām dienā, kas ir vēlāk nekā diena, kad beidzas g) apakšpunktā minētais izguves periods, ar noteikumu, ka maiņas process ir sekmīgi pabeigts;
 - i) maiņas maksas, ko datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji var piemērot saskaņā ar 29. pantu.
3. Šā panta 1. punktā minētajā līgumā iekļauj klauzulas, kuras paredz, ka klients var paziņot datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam savu lēmumu veikt vienu vai vairākas no šādām darbībām, beidzoties 2. punkta d) apakšpunktā minētajam maksimālajam paziņošanas termiņam:
- a) pāriet pie cita datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja, un šādā gadījumā klients sniedz nepieciešamo informāciju par minēto pakalpojumu sniedzēju;
 - b) pāriet uz IKT infrastruktūru, kas atrodas uz vietas;
 - c) dzēst savus eksportējamus datus un digitālos aktīvus.

4. Ja 2. punkta a) apakšpunktā paredzētais obligātais maksimālais pārejas periods nav tehniski iespējams, datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs par to klientam paziņo 14 darba dienu laikā pēc maiņas pieprasījuma iesniegšanas, kā arī pienācīgi pamato tehnisko neiespējamību un norāda alternatīvu pārejas periodu, kas nepārsniedz septiņus mēnešus. Saskaņā ar šā panta 1. punktu visā alternatīvajā pārejas periodā tiek nodrošināta pakalpojuma sniegšanas nepārtrauktība.

5. Neskarot 4. punktu, 1. punktā minētajā līgumā iekļauj klauzulas, kuras klientam paredz tiesības vienu reizi pagarināt pārejas periodu uz laikposmu, ko klients uzskata par piemērotāku savām vajadzībām.

26. pants

Datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju pienākums sniegt informāciju

Datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs sniedz klientam:

- a) informāciju par pieejamajām procedūrām saistībā ar maiņu un pārvešanu uz datu apstrādes pakalpojumu, ieskaitot informāciju par pieejamajām maiņas un pārvešanas metodēm un formātiem, kā arī ierobežojumiem un tehniskajiem limitiem, kas datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam ir zināmi;
- b) atsauci uz atjauninātu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja uzturētu tiešsaistes reģistru, ietverot sīku informāciju par visām datu struktūrām un datu formātiem, kā arī attiecīgajiem standartiem un atklātajām sadarbības specifikācijām, kurā ir pieejami 25. panta 2. punkta e) apakšpunktā minētie eksportējamie dati.

27. pants

Godprātības pienākums

Visas iesaistītās puses, tostarp jaunie datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji, godprātīgi sadarbojas, lai maiņas procesu padarītu rezultatīvu, nodrošinātu datu laicīgu nosūtīšanu un saglabātu datu apstrādes pakalpojuma nepārtrauktību.

28. pants

Līgumiskie pārredzamības pienākumi attiecībā uz starptautisku piekļuvi un nosūtīšanu

1. Datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji savās tīmekļa vietnēs dara pieejamu un pastāvīgi atjaunina šādu informāciju:
 - a) jurisdikcija, kurai ir pakļauta IKT infrastruktūra, kas ieviesta to individuālo pakalpojumu datu apstrādei;
 - b) to tehnisko, organizatorisko un līgumisko pasākumu vispārējs apraksts, kurus datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs ir pieņēmis, lai nepieļautu starptautisku valdības piekļuvi Savienībā turētiem nepersondatiem vai tos nosūtīt, ja šāda piekļuve vai nosūtīšana būtu pretrunā Savienības tiesību aktiem vai attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem.
2. Līgumos par visiem datu apstrādes pakalpojumiem, ko piedāvā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji, ir uzskaitītas 1. punktā minētās tīmekļa vietnes.

29. pants

Maiņas maksu pakāpeniska atcelšana

1. No 2027. gada 12. janvāra datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji nepiemēro klientam nekādas maiņas maksas par maiņas procesu.
2. No 2024. gada 11. janvāra līdz 2027. gada 12. janvārim datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji var klientam piemērot pazeminātas maiņas maksas par maiņas procesu.
3. Šā panta 2. punktā minētā pazeminātā maksa par maiņu nepārsniedz izmaksas, kas radušās tādu datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam, kuri ir tieši saistīti ar attiecīgo maiņas procesu.
4. Pirms līguma noslēgšanas ar klientu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji potenciālajam klientam nodrošina skaidru informāciju par standarta pakalpojumu maksām un sodiem par līguma pirmstermiņa izbeigšanu, kurus varētu piemērot, kā arī par pazeminātajām maiņas maksām, kuras varētu piemērot 2. punktā minētajā laikposmā.

5. Attiecīgā gadījumā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji nodrošina klientam informāciju par datu apstrādes pakalpojumiem, kas ietver ļoti sarežģītu vai dārgu maiņu vai ko nav iespējams mainīt bez būtiskas iejaukšanās datos, digitālajos aktīvos vai pakalpojumu arhitektūrā.
6. Attiecīgā gadījumā datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji 4. un 5. punktā minēto informāciju dara publiski pieejamu klientiem, izmantojot īpaši tam paredzētu sadaļu savā tīmekļa vietnē vai jebkādā citā viegli piekļūstamā veidā.
7. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 45. pantu, lai papildinātu šo regulu, izveidojot uzraudzības mehānismu, ar ko Komisija uzrauga maiņas maksas, ko tirgū piemēro datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji, un nodrošinātu, ka maiņas maksu atcelšana un pazemināšana, ievērojot šā panta 1. un 2. punktu, tiek panākta minētajos punktos noteiktajos termiņos.

30. pants

Maiņas tehniskie aspekti

1. Tādu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji, kuri saistīti ar mērogojamiem un elastīgiem datošanas resursiem, kas ir tikai infrastruktūras elementi, piemēram, infrastruktūras darbībai nepieciešamie serveri, tīkli un virtuālie resursi, bet kuri nenodrošina piekļuvi ekspluatācijas pakalpojumiem, programmatūrai un lietotnēm, kas tiek glabātas, citādi apstrādātas vai ieviestas minētajos infrastruktūras elementos, saskaņā ar 27. pantu savu iespēju robežās veic visus saprātīgus pasākumus, lai veicinātu to, ka klients pēc pārejas uz pakalpojumu, kas aptver to pašu pakalpojuma veidu, jaunā datu apstrādes pakalpojuma lietošanā panāk funkcionālu līdzvērtību. Sākotnējais datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs atvieglo maiņas procesu, nodrošinot jaudas, adekvātu informāciju, dokumentāciju, tehnisku atbalstu un attiecīgā gadījumā nepieciešamos rīkus.
2. Lai atvieglotu maiņas procesu, tādu datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji, kas nav minēti 1. punktā, visiem saviem klientiem un attiecīgajiem jaunajiem datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem vienādā mērā bez maksas dara pieejamas atvērtās saskarnes. Datu pārnēsības un sadarbības nolūkos minētajās saskarnēs iekļauj pietiekamu informāciju par attiecīgo pakalpojumu, lai varētu izstrādāt programmatūru saziņai ar pakalpojumiem.
3. Attiecībā uz datu apstrādes pakalpojumiem, kas nav minēti šā panta 1. punktā, datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji nodrošina saderību ar kopējām specifikācijām, kuras balstītas uz atklātajām sadarbības specifikācijām vai saskaņotajiem sadarbības standartiem, vismaz 12 mēnešus pēc tam, kad atsauces uz minētajām kopējām specifikācijām vai saskaņotajiem datu apstrādes pakalpojumu sadarbības standartiem pēc pamatā esošo īstenošanas aktu publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* saskaņā ar 35. panta 8. punktu ir publicētas Savienības centrālajā datu apstrādes pakalpojumu sadarbības standartu repozitorijā.
4. Datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji, kas nav minēti šā panta 1. punktā, atjaunina 26. panta b) punktā minēto tiešsaistes reģistru saskaņā ar saviem pienākumiem, kas noteikti šā panta 3. punktā.
5. Tā paša pakalpojuma veida pakalpojumu maiņas gadījumā, attiecībā uz kuriem saskaņā ar 35. panta 8. punktu Savienības centrālajā datu apstrādes pakalpojumu sadarbības standartu repozitorijā nav publicētas šā panta 3. punktā minētās kopējās specifikācijas vai saskaņotie sadarbības standarti, datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs pēc klienta pieprasījuma visus eksportējamus datus eksportē strukturētā, plaši izmantotā un mašīnlasāmā formātā.
6. Datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem nepieprasa izstrādāt jaunus tehnoloģijas vai pakalpojumus vai izpaust, vai nosūtīt digitālos aktīvus, kas ir aizsargāti ar intelektuālā īpašuma tiesībām vai kas ir komercnoslēpums, klientam vai citam datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam vai apdraudēt klienta vai pakalpojumu sniedzēja drošību un pakalpojuma integritāti.

31. pants

Īpašs režīms attiecībā uz konkrētiem datu apstrādes pakalpojumiem

1. Pienākumi, kas noteikti 23. panta d) punktā, 29. pantā un 30. panta 1. un 3. punktā, neattiecas uz datu apstrādes pakalpojumiem, kuru lielākā daļa galveno iezīmju ir īpaši izstrādātas, lai apmierinātu atsevišķa klienta konkrētās vajadzības, vai ja visas sastāvdaļas ir izstrādātas atsevišķa klienta vajadzībām, un ja minētie datu apstrādes pakalpojumi netiek piedāvāti plašā komerciālā mērogā, izmantojot datu apstrādes pakalpojumu sniedzēja pakalpojumu katalogu.
2. Šajā nodaļā noteiktie pienākumi neattiecas uz datu apstrādes pakalpojumiem, kurus testēšanas un izvērtēšanas nolūkos un uz ierobežotu laiku sniedz neražošanas versijā.
3. Pirms tiek noslēgts līgums par šajā pantā minēto datu apstrādes pakalpojumu sniegšanu, datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs informē potenciālo klientu par tiem šajā nodaļā noteiktajiem pienākumiem, kuri netiek piemēroti.

VII NODAĻA

NELIKUMĪGA STARPTAUTISKA VALDĪBAS PIEKĻUVE NEPERSONDATIEM UN TO NOSŪTĪŠANA

32. pants

Starptautiska valdības piekļuve un nosūtīšana

1. Neskarot 2. vai 3. punktu, datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji veic visus atbilstošos tehniskos, organizatoriskos un juridiskos pasākumus, arī noslēdz līgumus, lai nepieļautu starptautisku un trešās valsts valdības piekļuvi Savienībā turētiem nepersondatiem un šādu datu nosūtīšanu, ja šāda nosūtīšana vai piekļuve būtu pretrunā Savienības tiesību aktiem vai attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem.
2. Ikvienu trešās valsts tiesas lēmumu vai spriedumu un ikvienu trešās valsts administratīvās iestādes lēmumu, kurā datu apstrādes pakalpojumu sniedzējam pieprasīts nosūtīt Savienībā turētus nepersondatus, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, vai dot piekļuvi tiem, jebkādi atzīst vai izpilda vienīgi tad, ja tas ir balstīts uz starptautisku nolīgumu, piemēram, savstarpējas tiesiskās palīdzības līgumu, kas ir spēkā starp pieprasītāju trešo valsti un Savienību, vai šādu nolīgumu starp pieprasītāju trešo valsti un dalībvalsti.
3. Ja starptautiska nolīguma, kā minēts 2. punktā, nav un datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs ir tāda trešās valsts tiesas lēmuma vai sprieduma vai trešās valsts administratīvās iestādes lēmuma adresāts, ar kuru pieprasa nosūtīt Savienībā turētus nepersondatus, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, vai dot piekļuvi tiem, un ja šāda lēmuma izpilde radītu risku, ka adresāts pārkāpj Savienības vai attiecīgās dalībvalsts tiesību aktus, šādu datu nosūtīšanu minētajai trešās valsts iestādei vai minētās trešās valsts iestādes piekļuvi tiem īsteno tikai tad, ja:
 - a) trešās valsts sistēmā ir noteikta prasība izklāstīt šāda lēmuma vai sprieduma pamatojumu un samērīgumu un noteikts, ka šādam lēmumam vai spriedumam jābūt pietiekami konkrētam, piemēram, jānosaka pietiekama saikne ar konkrētām aizdomās turētām personām vai pārkāpumiem;
 - b) adresāta pamatoto iebildumu izskata trešās valsts kompetentā tiesa; un
 - c) trešās valsts kompetentā tiesa, kas izdevusi lēmumu vai spriedumu vai izskata administratīvās iestādes lēmumu, saskaņā ar minētās trešās valsts tiesību aktiem ir pilnvarota pienācīgi ņemt vērā ar Savienības vai attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem aizsargāto datu sniedzēja juridiskās intereses.

Lai noteiktu, vai pirmajā daļā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, lēmuma vai sprieduma adresāts var lūgt attiecīgās valsts struktūras vai iestādes, kuras kompetencē ir starptautiskā sadarbība juridiskos jautājumos, atzinumu, jo īpaši, ja tas uzskata, ka lēmums var attiekties uz komercnoslēpumiem un citiem komerciāli sensitīviem datiem, kā arī uz saturu, ko aizsargā ar intelektuālā īpašuma tiesībām, vai ja nosūtīšanas rezultātā var notikt reidentifikācija. Attiecīgā valsts struktūra vai iestāde var apspriesties ar Komisiju. Ja adresāts uzskata, ka lēmums vai spriedums var kaitēt Savienības vai tās dalībvalstu valsts drošības vai aizsardzības interesēm, tas lūdz attiecīgās valsts struktūras vai iestādes atzinumu, lai noteiktu, vai pieprasītie dati attiecas uz Savienības vai tās dalībvalstu valsts drošības vai aizsardzības interesēm. Ja adresāts viena mēneša laikā nav saņēmis atbildi vai ja šādas struktūras vai iestādes atzinumā secināts, ka pirmajā daļā paredzētie nosacījumi nav izpildīti, adresāts minēto iemeslu dēļ var noraidīt nepersondatu nosūtīšanas vai piekļuves tiem pieprasījumu.

Šīs regulas 42. pantā minētā *EDIB* konsultē Komisiju un palīdz tai izstrādāt pamatnostādnes par to, kā novērtēt, vai šā punkta pirmajā daļā paredzētie nosacījumi ir izpildīti.

4. Ja 2. vai 3. punktā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs, atbildot uz pieprasījumu un balstoties uz pakalpojumu sniedzēja vai 3. punkta otrajā daļā minētās attiecīgās valsts struktūras vai iestādes minētā pieprasījuma pamatotu interpretāciju, sniedz pieļaujamo datu minimumu.

5. Pirms trešās valsts iestādes pieprasījuma izpildes datu apstrādes pakalpojumu sniedzējs informē klientu par minēto pieprasījumu piekļūt tā datiem, izņemot, ja pieprasījums ir saistīts ar tiesībaizsardzības mērķiem, un tik ilgi, cik tas nepieciešams tiesībaizsardzības darbības efektivitātes saglabāšanai.

VIII NODAĻA

SADARBSPĒJA

33. pants

Pamatprasības attiecībā uz datu, datu kopīgošanas mehānismu un pakalpojumu, kā arī kopīgo Eiropas datu telpu sadarbspēju

1. To datu telpu dalībnieki, kas piedāvā datus vai datu pakalpojumus citiem dalībniekiem, ievēro šādas pamatprasības nolūkā veicināt datu, datu kopīgošanas mehānismu un pakalpojumu, kā arī tādu kopīgo Eiropas datu telpu sadarbspēju, kuras ir konkrētam mērķim vai nozarei specifiskas vai starpnozaru sadarbspējīgas kopēju standartu un prakses sistēmas, lai kopīgotu vai kopīgi apstrādātu datus, cita starpā jaunu produktu un pakalpojumu izstrādes, zinātniskās pētniecības vai pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu vajadzībām:

- a) ir pietiekami aprakstīts, attiecīgā gadījumā mašīnlasāmā formātā, datu kopas saturs, izmantošanas ierobežojumi, licences, datu vākšanas metodika, datu kvalitāte un nenoteiktība, lai saņēmējs varētu datus atrast, tiem piekļūt un tos izmantot;
- b) ir publiski un konsekventi aprakstītas datu struktūras, datu formāti, vārdnīcas, klasifikācijas shēmas, taksonomija un kodu saraksti, ja tie ir pieejami;
- c) lai nodrošinātu automātisku piekļuvi datiem un to nodošanu starp pusēm, arī pastāvīgi, lielapjoma lejupielādes veidā vai reāllaikā un mašīnlasāmā formātā, ja tas ir tehniski realizējams un nekavē savienotā produkta labu darbību, ir pietiekami aprakstīti tehniskie līdzekļi, kas ļauj piekļūt datiem, piemēram, lietojumprogrammas saskarnes, un to lietošanas noteikumi un pakalpojumu kvalitāte;
- d) attiecīgā gadījumā ir nodrošināti līdzekļi, kas ļauj panākt datu kopīgošanas nolīgumu izpildes automatizēšanai paredzēto rīku, piemēram, viedlīgumu, sadarbspēju.

Prasības var būt vispārējas vai attiekties uz konkrētām nozarēm, pilnībā ņemot vērā savstarpējo saistību ar prasībām, kas izriet no citiem Savienības vai valsts tiesību aktiem.

2. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar šīs regulas 45. pantu, lai šo regulu papildinātu, sīkāk precizējot šā panta 1. punktā noteiktās pamatprasības, attiecībā uz tām prasībām, kuras pēc savas būtības nevar radīt paredzēto ietekmi, ja tās nav sīkāk precizētas saistošos Savienības tiesību aktos, un lai pienācīgi atspoguļotu tehnoloģiju un tirgus attīstību.

Komisija, pieņemot deleģētos aktus, ņem vērā *EDIB* ieteikumu saskaņā ar 42. panta c) punkta iii) apakšpunktu.

3. Tiek prezumēts, ka tādu datu telpu dalībnieki, kas piedāvā datus vai datu pakalpojumus citiem tādu datu telpu dalībniekiem, kas atbilst saskaņotajiem standartiem vai to daļām, kuru atsauces ir publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, atbilst 1. punktā noteiktajām pamatprasībām tiktāl, ciktāl uz minētajām prasībām attiecas šādi saskaņotie standarti vai to daļas.

4. Komisija, ievērojot Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. pantu, pieprasa vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt saskaņotus standartus, kas atbilst šā panta 1. punktā noteiktajām pamatprasībām.

5. Komisija ar īstenošanas aktiem var pieņemt kopējas specifikācijas, kas attiecas uz jebkuru vai visām šā panta 1. punktā noteiktajām pamatprasībām, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) Komisija, ievērojot Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktu, vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām ir pieprasījusi izstrādāt saskaņotu standartu, kas atbilst šā panta 1. punktā noteiktajām pamatprasībām, un:

i) pieprasījums nav pieņemts;

ii) saskaņotie standarti, kuros atbildēts uz minēto pieprasījumu, nav piegādāti termiņā, kas noteikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktu; vai

iii) saskaņotie standarti neatbilst pieprasījumam; un

b) *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1025/2012 nav publicēta atsauce uz saskaņotiem standartiem, kuri attiecas uz šā panta 1. punktā noteiktajām būtiskajām pamatprasībām, un nav gaidāms, ka šāda atsauce tiks publicēta saprātīgā termiņā.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 46. panta 2. punktā.

6. Pirms šā panta 5. punktā minētā īstenošanas akta projekta sagatavošanas Komisija informē Regulas (ES) Nr. 1025/2012 22. pantā minēto komiteju, ka tā uzskata, ka šā panta 5. punkta nosacījumi ir izpildīti.

7. Sagatavojot 5. punktā minēto īstenošanas akta projektu, Komisija ņem vērā *EDIB* ieteikumu un citu attiecīgo struktūru vai ekspertu grupu viedokļus un pienācīgi apspriežas ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

8. Tiek prezumēts, ka datu telpu dalībnieki, kuri citiem datu telpu dalībniekiem piedāvā datus vai datu pakalpojumus, kas atbilst kopējām specifikācijām, kuras noteiktas ar 5. punktā minētajiem īstenošanas aktiem, vai to daļām, atbilst 1. punktā noteiktajām pamatprasībām, ciktāl uz minētajām prasībām attiecas šādas kopējās specifikācijas vai to daļas.

9. Ja saskaņotu standartu ir pieņēmusi kāda Eiropas standartizācijas organizācija un ierosinājusi Komisijai nolūkā atsaukt uz to publicēt *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, Komisija saskaņoto standartu novērtē saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1025/2012. Ja atsaukt uz saskaņoto standartu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, Komisija atceļ šā panta 5. punktā minētos īstenošanas aktus vai to daļas, kas attiecas uz tām pašām pamatprasībām, uz kurām attiecas minētais saskaņotais standarts.

10. Ja dalībvalsts uzskata, ka kopējā specifikācija pilnībā neapmierina 1. punktā noteiktās pamatprasības, tā par to informē Komisiju, iesniedzot detalizētu skaidrojumu. Komisija minēto detalizēto skaidrojumu novērtē un attiecīgā gadījumā var grozīt īstenošanas aktu, ar ko nosaka attiecīgo kopējo specifikāciju.

11. Komisija, ņemot vērā *EDIB* priekšlikumu saskaņā ar Regulas (ES) 2022/868 30. panta h) punktu, var pieņemt pamatnostādnes, kas nosaka sadarbspējīgas kopēju standartu un prakses sistēmas kopīgo Eiropas datu telpu darbībai.

34. pants

Sadarbspēja datu apstrādes pakalpojumu paralēlas izmantošanas nolūkos

1. Prasības, kas noteiktas 23. un 24. pantā, 25. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktā, a) apakšpunkta iv) punktā, e) un f) apakšpunktā un 30. panta 2.-5. punktā, *mutatis mutandis* piemēro arī datu apstrādes pakalpojumu sniedzējiem, lai veicinātu sadarbspēju datu apstrādes pakalpojumu paralēlas izmantošanas nolūkos.

2. Ja datu apstrādes pakalpojumu izmanto paralēli citam datu apstrādes pakalpojumam, datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji var noteikt maksu par datu pārnesi, bet tikai nolūkā pārvirzīt radušās pārneses maksas, nepārsniedzot šādas izmaksas.

35. pants

Datu apstrādes pakalpojumu sadarbspēja

1. Atklātās sadarbspējas specifikācijas un saskaņotie datu apstrādes pakalpojumu sadarbspējas standarti:

- a) panāk, ja tas ir tehniski realizējams, sadarbspēju starp dažādiem datu apstrādes pakalpojumiem, kas aptver vienu un to pašu pakalpojuma veidu;
- b) uzlabo digitālo aktīvu pārnesamību starp dažādiem datu apstrādes pakalpojumiem, kas aptver vienu un to pašu pakalpojuma veidu;
- c) ja tas ir tehniski realizējams, sekmē funkcionālo līdzvērtību starp dažādiem 30. panta 1. punktā minētajiem datu apstrādes pakalpojumiem, kas aptver vienu un to pašu pakalpojuma veidu;
- d) nelabvēlīgi neietekmē datu apstrādes pakalpojumu un datu drošību un integritāti;
- e) ir izstrādāti tādā veidā, lai būtu iespējami tehniski jauninājumi un jaunu funkciju un inovācijas iekļaušana datu apstrādes pakalpojumos.

2. Atklātās sadarbspējas specifikācijas un saskaņotie datu apstrādes pakalpojumu sadarbspējas standarti pienācīgi pievēršas:

- a) mākoņdatošanas sadarbspējas aspektiem, kas saistīti ar datu pārraides sadarbspēju, sintaktisko sadarbspēju, semantisko datu sadarbspēju, darbības sadarbspēju un politikas sadarbspēju;
- b) mākoņdatu pārnesamības aspektiem, kas saistīti ar datu sintaktisko pārnesamību, datu semantisko pārnesamību un datu politikas pārnesamību;
- c) mākoņdatošanas lietotņu aspektiem, kas saistīti ar lietotņu sintaktisko pārnesamību, lietotņu komandu pārnesamību, lietotņu metadatu pārnesamību, lietotņu darbības pārnesamību un lietotņu politikas pārnesamību.

3. Atklātās sadarbspējas specifikācijas atbilst Regulas (ES) Nr. 1025/2012 II pielikumam.

4. Ņemusi vērā attiecīgos starptautiskos un Eiropas standartus un pašregulācijas iniciatīvas, Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktu var pieprasīt vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt saskaņotus standartus, kas atbilst šā panta 1. un 2. punktā noteiktajām pamatprasībām.

5. Komisija ar īstenošanas aktiem var pieņemt kopējās specifikācijas, pamatojoties uz atklātām sadarbības specifikācijām, kas aptver visas 1. un 2. punktā noteiktās pamatprasības.
6. Sagatavojot šā panta 5. punktā minēto īstenošanas akta projektu, Komisija ņem vērā attiecīgo kompetento iestāžu, kas minētas 37. panta 5. punkta h) apakšpunktā, un citu attiecīgo struktūru vai ekspertu grupu viedokļus un pienācīgi apspriežas ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām.
7. Ja dalībvalsts uzskata, ka kopējā specifikācija pilnībā neapmierina 1. un 2. punktā noteiktās pamatprasības, tā par to informē Komisiju, iesniedzot detalizētu skaidrojumu. Komisija minēto detalizēto skaidrojumu novērtē un attiecīgā gadījumā var grozīt īstenošanas aktu, ar ko nosaka attiecīgo kopējo specifikāciju.
8. Šīs regulas 30. panta 3. punkta nolūkā Komisija, izmantojot īstenošanas aktus, Savienības centrālajā datu apstrādes pakalpojumu sadarbības standartu repozitorijā publicē atsauces uz datu apstrādes pakalpojumu sadarbības saskaņotajiem standartiem un kopējām specifikācijām.
9. Šajā pantā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 46. panta 2. punktā.

36. pants

Pamatprasības attiecībā uz datu kopīgošanas līgumu izpildes viedlīgumiem

1. Tādas lietotnes pārdevējs, kas izmanto viedlīgumus, vai, ja tāda nav, persona, kuras komercdarbība, darījumdarbība vai profesija ir saistīta ar viedlīgumu ieviešanu citu personu labā sakarā ar tādas vienošanās vai tās daļas izpildi, kas paredz darīt pieejamus datus, nodrošina, ka minētie viedlīgumi atbilst šādām pamatprasībām:
 - a) robustums un piekļuves kontrole, kas nodrošina, ka viedlīgums ir izstrādāts tā, lai sniegtu piekļuves kontroles mehānismus un ļoti lielu robustumu, kas ļauj izvairīties no funkcionālām kļūdām un izturēt trešo personu manipulācijas;
 - b) droša izbeigšana un pārtraukšana, kas nodrošina, ka ir ieviests mehānisms, ar ko izbeidz nepārtrauktu transakciju izpildi, un ka viedlīgums ietver iekšējas funkcijas, kas var atiestatīt līgumu vai dot tam norādījumu apturēt vai pārtraukt darbību, jo īpaši, lai nepieļautu turpmāku nejašu izpildi;
 - c) datu arhivēšana un nepārtrauktība, kas apstākļos, kad viedlīgums ir jāizbeidz vai jādeaktivizē, nodrošina iespēju arhivēt transakcijas datus, viedlīguma loģiku un kodu, lai saglabātu ierakstu par darbībām, kas iepriekš veiktas ar datiem (revidējamība);
 - d) piekļuves kontrole, kas nodrošina viedlīgumu aizsardzību, pārvaldības un viedlīguma slāņos izmantojot stingrus piekļuves kontroles mehānismus; un
 - e) konsekvence, kas nodrošina atbilstību tā datu kopīgošanas līguma noteikumiem, kuru izpilda ar viedlīgumu.
2. Viedlīguma pārdevējs vai, ja tāda nav, persona, kuras komercdarbība, darījumdarbība vai profesija ir saistīta ar viedlīgumu ieviešanu citu personu labā sakarā ar tādas vienošanās vai tās daļas izpildi, kas paredz darīt pieejamus datus, veic atbilstības novērtēšanu, lai izpildītu 1. punktā noteiktās pamatprasības, un attiecībā uz minēto prasību izpildi izdod ES atbilstības deklarāciju.
3. Sagatavojot ES atbilstības deklarāciju, tādas lietotnes pārdevējs, kas izmanto viedlīgumus, vai, ja tāda nav, persona, kuras komercdarbība, darījumdarbība vai profesija ir saistīta ar viedlīgumu ieviešanu citu personu labā sakarā ar tādas vienošanās vai tās daļas izpildi, kas paredz darīt pieejamus datus, atbild par 1. punktā noteikto pamatprasību izpildi.

4. Tiek prezumēts, ka viedlīgums, kas atbilst saskaņotajiem standartiem vai to attiecīgajām daļām, atsaucies uz kuriem ir publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, atbilst 1. punktā noteiktajām pamatprasībām, ciktāl uz minētajām prasībām attiecas šādi saskaņotie standarti vai to daļas.

5. Komisija, ievērojot Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. pantu, pieprasa vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt saskaņotus standartus, kas atbilst šā panta 1. punktā noteiktajām pamatprasībām.

6. Komisija, izmantojot īstenošanas aktus, var pieņemt kopējās specifikācijas, kas attiecas uz jebkuru vai visām 1. punktā noteiktajām pamatprasībām, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) Komisija, ievērojot Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktu, vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām ir pieprasījusi izstrādāt saskaņotu standartu, kas atbilst šā panta 1. punktā noteiktajām pamatprasībām, un:

i) šis pieprasījums nav pieņemts;

ii) saskaņotie standarti, kuros atbildēts uz minēto pieprasījumu, nav piegādāti termiņā, kas noteikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktu; vai

iii) saskaņotie standarti neatbilst pieprasījumam; un

b) *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1025/2012 nav publicēta atsauce uz saskaņotiem standartiem, kuri attiecas uz šī panta 1. punktā noteiktajām būtiskajām pamatprasībām, un nav gaidāms, ka šāda atsauce tiks publicēta saprātīgā termiņā.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 46. panta 2. punktā.

7. Pirms šā panta 6. punktā minētā īstenošanas akta projekta sagatavošanas Komisija informē Regulas (ES) Nr. 1025/2012 22. pantā minēto komiteju, ka tā uzskata, ka šā panta 6. punkta nosacījumi ir izpildīti.

8. Sagatavojot šā panta 6. punktā minēto īstenošanas akta projektu, Komisija ņem vērā *EDIB* ieteikumu un citu attiecīgo struktūru vai ekspertu grupu viedokļus un pienācīgi apspriežas ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

9. Tiek prezumēts, ka viedlīguma pārdevējs vai, ja tāda nav, persona, kuras komercdarbība, darījumdarbība vai profesija ir saistīta ar viedlīgumu ieviešanu citu personu labā sakarā ar tādas vienošanās vai tās daļas izpildi, kas paredz darīt pieejamus datus, kas atbilst kopējām specifikācijām, kuras noteiktas ar 6. punktā minētajiem īstenošanas aktiem, vai to daļām, atbilst 1. punktā noteiktajām pamatprasībām, ciktāl uz tam attiecas šādas kopējās specifikācijas vai to daļas.

10. Ja saskaņotu standartu ir pieņēmusi kāda Eiropas standartizācijas organizācija un ierosinājusi Komisijai atsauci uz to publicēt *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, Komisija saskaņoto standartu novērtē saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1025/2012. Ja atsauci uz saskaņoto standartu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, Komisija atceļ šā panta 6. punktā minētos īstenošanas aktus vai to daļas, kas attiecas uz tām pašām pamatprasībām, uz kurām attiecas minētais saskaņotais standarts.

11. Ja dalībvalsts uzskata, ka kopējā specifikācija pilnībā neapmierina 1. punktā noteiktās pamatprasības, tā par to informē Komisiju, iesniedzot detalizētu skaidrojumu. Komisija minēto detalizēto skaidrojumu novērtē un attiecīgā gadījumā var grozīt īstenošanas aktu, ar ko nosaka attiecīgo kopējo specifikāciju.

IX NODAĻA

ĪSTENOŠANA UN IZPILDES PANĀKŠANA

37. pants

Kompetentās iestādes un datu koordinatori

1. Katra dalībvalsts izraugās vienu vai vairākas kompetentās iestādes, kas atbild par šīs regulas piemērošanu un izpildi (kompetentās iestādes). Dalībvalstis var izveidot vienu vai vairākas jaunas iestādes vai paļauties uz esošajām iestādēm.
2. Ja dalībvalsts izraugās vairāk nekā vienu kompetento iestādi, tā vienu no šīm iestādēm izraugās par datu koordinatoru, lai atvieglotu sadarbību starp kompetentajām iestādēm un palīdzētu šīs regulas darbības jomā esošām vienībām visos jautājumos, kas saistīti ar tās piemērošanu un izpildi. Kompetentās iestādes, īstenojot uzdevumus un pilnvaras, kas tām piešķirtas saskaņā ar 5. punktu, savstarpēji sadarbojas.
3. Uzraudzības iestādes, kas atbild par Regulas (ES) 2016/679 piemērošanas uzraudzību, ir atbildīgas par šīs regulas piemērošanas uzraudzību, ciktāl tā attiecas uz personas datu aizsardzību. Regulas (ES) 2016/679 VI un VII nodaļu piemēro *mutatis mutandis*.

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs ir atbildīgs par šīs regulas piemērošanas uzraudzību, ciktāl tā attiecas uz Komisiju, Eiropas Centrālo banku vai Savienības struktūrām. Attiecīgā gadījumā Regulas (ES) 2018/1725 62. pantu piemēro *mutatis mutandis*.

Šajā punktā minētos uzraudzības iestāžu uzdevumus un pilnvaras īsteno attiecībā uz personas datu apstrādi.

4. Neskarot šā panta 1. punktu:
 - a) attiecībā uz konkrētiem nozaru datu piekļuves un izmantojuma jautājumiem, kas saistīti ar šīs regulas piemērošanu, ievēro nozaru iestāžu kompetenci;
 - b) kompetentajai iestādei, kas atbild par 23. līdz 31. panta un 34. un 35. panta piemērošanu un izpildi, ir pieredze datu un elektronisko sakaru pakalpojumu jomā.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetento iestāžu uzdevumi un pilnvaras ir skaidri definētas un ietver šādus uzdevumus un pilnvaras:
 - a) veicināt šīs regulas darbības jomā esošu lietotāju un struktūru datpratību un informētību par tiesībām un pienākumiem saskaņā ar šo regulu;
 - b) izskatīt sūdzības, kas izriet no iespējamiem šīs regulas pārkāpumiem, tostarp attiecībā uz komercnoslēpumiem, un atbilstošā apjomā izmeklēt sūdzības priekšmetu un saprātīgā termiņā regulāri attiecīgā gadījumā saskaņā ar valsts tiesību aktiem informēt sūdzības iesniedzēju par izmeklēšanas gaitu un rezultātiem, jo īpaši, ja ir nepieciešama papildu izmeklēšana vai koordinācija ar citu kompetento iestādi;
 - c) veikt izmeklēšanu par jautājumiem, kas saistīti ar šīs regulas piemērošanu, arī pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no citas kompetentās iestādes vai citas publiskās iestādes;
 - d) ar administratīvu procedūru starpniecību piemērot iedarbīgus, samērīgus un atturošus finansiālos sodus, kas var ietvert periodiskus sodus un sodus ar atpakaļejošu spēku, vai sākt tiesvedības par naudas sodu piemērošanu;

- e) uzraudzīt tehnoloģiskās un attiecīgās komerciālās norises, kas ir būtiskas datu pieejamības nodrošināšanas un to izmantošanas ziņā;
- f) sadarboties ar citu dalībvalstu kompetentajām iestādēm un attiecīgā gadījumā ar Komisiju vai EDIB, lai nodrošinātu šīs regulas konsekventu un efektīvu piemērošanu, tostarp visas attiecīgās informācijas elektronisku apmaiņu bez liekas kavēšanās, tostarp attiecībā uz šā panta 10. punktu;
- g) sadarboties ar attiecīgajām kompetentajām iestādēm, kas ir atbildīgas par citu Savienības vai valsts tiesību aktu īstenošanu, tostarp ar iestādēm, kas ir kompetentas datu un elektronisko sakaru pakalpojumu jomā, ar uzraudzības iestādi, kas atbild par Regulas (ES) 2016/679 piemērošanas uzraudzību, vai ar nozaru iestādēm, lai nodrošinātu, ka šī regula tiek īstenota saskaņoti ar citiem Savienības un valsts tiesību aktiem;
- h) sadarboties ar attiecīgajām kompetentajām iestādēm, lai nodrošinātu, ka 23. līdz 31. panta un 34. un 35. panta izpilde ir konsekventa ar citiem Savienības tiesību aktiem un pašregulējumu, ko piemēro datu apstrādes pakalpojuma sniedzējiem;
- i) nodrošināt, ka maiņas maksas tiek atceltas saskaņā ar 29. pantu;
- j) izskatīt saskaņā ar V nodaļu iesniegtos datu pieprasījumus.

Datu koordinators, ja tāds ir izraudzīts, veicina pirmās daļas f), g) un h) apakšpunktos minēto sadarbību un pēc kompetento iestāžu pieprasījuma palīdz tām.

6. Datu koordinators, ja šāda kompetentā iestāde ir izraudzīta:

- a) darbojas kā vienots kontaktpunkts visos jautājumos, kas saistīti ar šīs regulas piemērošanu;
- b) nodrošina, ka publiskā sektora struktūru pieprasījumi darīt datus pieejamus ārkārtējas vajadzības gadījumā saskaņā ar V nodaļu ir publiski pieejami tiešsaistē, un sekmē brīvprātīgus datu kopīgošanas līgumus starp publiskā sektora struktūrām un datu turētājiem;
- c) katru gadu informē Komisiju par atteikumiem, kas paziņoti saskaņā ar 4. panta 2. un 8. punktu un 5. panta 11. punktu.

7. Dalībvalstis paziņo Komisijai kompetento iestāžu nosaukumus un to uzdevumus un pilnvaras un attiecīgā gadījumā datu koordinatora nosaukumu. Komisija uztur minēto iestāžu publisku reģistru.

8. Veicot savus uzdevumus un īstenojot pilnvaras saskaņā ar šo regulu, kompetentās iestādes ir objektīvas un brīvas no jebkādas tiešas vai netiešas ārējas ietekmes un attiecībā uz atsevišķiem gadījumiem nelūd un nepieņem nevienas citas publiskas iestādes vai privātas personas norādījumus.

9. Dalībvalstis gādā par to, lai kompetentajām iestādēm tiktu nodrošināti pietiekami cilvēkresursi un tehniskie resursi un attiecīgas speciālās zināšanas, kas vajadzīgi, lai tās varētu efektīvi veikt savus uzdevumus saskaņā ar šo regulu.

10. Vienības, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, ir tās dalībvalsts kompetencē, kurā vienība ir iedibināta. Ja vienība ir iedibināta vairāk nekā vienā dalībvalstī, tiek uzskatīts, ka tā ir tās dalībvalsts kompetencē, kurā ir tās galvenais iedibinājums, t. i., dalībvalsts, kurā ir vienības galvenais birojs vai reģistrēts birojs, no kura tiek īstenotas galvenās finanšu funkcijas un darbības kontrole.

11. Ikviens šīs regulas darbības jomā ietilpstoša vienība, kas Savienībā dara pieejamus savienotus produktus vai piedāvā pakalpojumus un kas nav iedibināta Savienībā, izraugās juridisko pārstāvi vienā no dalībvalstīm.

12. Lai nodrošinātu atbilstību šai regulai, šīs regulas darbības jomā ietilpstoša vienība, kas Savienībā dara pieejamus savienotus produktus vai piedāvā pakalpojumus, pilnvaro juridisko pārstāvi tā, lai kompetentās iestādes pie tā varētu vērsties papildus attiecīgajai vienībai vai tās vietā par visiem jautājumiem, kas saistīti ar minēto vienību. Minētais juridiskais pārstāvis sadarbojas ar kompetentajām iestādēm un pēc pieprasījuma sniedz kompetentajām iestādēm visaptverošu informāciju par šīs regulas darbības jomā esošās vienības, kas Savienībā dara pieejamus savienotus produktus vai piedāvā pakalpojumus, veiktajām darbībām un tās ieviestajiem noteikumiem, lai nodrošinātu atbilstību šai regulai.

13. Tiek uzskatīts, ka šīs regulas darbības jomā ietilpstošā vienība, kas Savienībā dara pieejamus savienotus produktus vai piedāvā pakalpojumus, ir tās dalībvalsts kompetencē, kurā atrodas tās juridiskais pārstāvis. Tas, ka šāda vienība ir izraudzījies juridisko pārstāvi, neskar tās saukšanu pie atbildības un jebkādu prasību tiesā, kas varētu tikt uzsākta pret šādu vienību. Līdz brīdim, kad vienība ieceļ juridisko pārstāvi saskaņā ar šo pantu, tā attiecīgā gadījumā ir visu dalībvalstu kompetencē, lai nodrošinātu šīs piemērošanu un izpildi. Jebkura kompetentā iestāde var īstenot savu kompetenci, tostarp piemērojot iedarbīgus, samērīgus un atturošus sodus, ar noteikumu, ka cita kompetentā iestāde vienībai par tiem pašiem faktiem jau nepiemēro izpildes procedūras saskaņā ar šo regulu.

14. Kompetentajām iestādēm ir pilnvaras pieprasīt no to dalībvalsts kompetencē esošiem lietotājiem, datu turētājiem vai datu saņēmējiem, vai to juridiskajiem pārstāvjiem visu informāciju, kas vajadzīga, lai pārbaudītu atbilstību šai regulai. Jebkurš informācijas pieprasījums ir samērīgs ar tā pamatā esošo izpildāmo uzdevumu un ir pamatots.

15. Ja kompetentā iestāde vienā dalībvalstī lūdz palīdzību vai izpildes pasākumus kompetentai iestādei citā dalībvalstī, tā iesniedz pamatotu pieprasījumu. Pēc šāda pieprasījuma saņemšanas kompetentā iestāde bez liekas kavēšanās sniedz atbildi, sīki izklāstot paveiktās vai iecerētās darbības.

16. Kompetentās iestādes ievēro konfidencialitātes un dienesta noslēpuma un komercnoslēpuma principus un aizsargā personas datus saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem. Jebkādu informāciju, ar ko notikusi apmaiņa palīdzības pieprasījuma kontekstā un kas sniegta, ievērojot šo pantu, izmanto tikai saistībā ar jautājumu, kura risināšanai tā tika lūgta.

38. pants

Tiesības iesniegt sūdzību

1. Neskarot citus administratīvās vai tiesiskās aizsardzības līdzekļus, fiziskām un juridiskām personām ir tiesības individuāli vai attiecīgā gadījumā kolektīvi iesniegt attiecīgajā kompetentajā iestādē dalībvalstī, kurā ir to pastāvīgā dzīvesvieta, darba vieta vai iedibinājuma vieta, sūdzību, ja tās uzskata, ka ir pārkāptas viņu tiesības saskaņā ar šo regulu. Datu koordinators pēc pieprasījuma sniedz fiziskām un juridiskām personām visu nepieciešamo informāciju, lai tās varētu iesniegt sūdzības attiecīgajā kompetentajā iestādē.

2. Kompetentā iestāde, kurā iesniegta sūdzība, saskaņā ar valsts tiesību aktiem informē sūdzības iesniedzēju par lietas izskatīšanas gaitu un pieņemto lēmumu.

3. Lai sūdzības efektīvi un laikus izskatītu un atrisinātu, kompetentās iestādes sadarbojas, tostarp bez liekas kavēšanās elektroniski apmainoties ar visu attiecīgo informāciju. Šī sadarbība neietekmē sadarbības mehānismus, kas noteikti Regulas (ES) 2016/679 VI un VII nodaļā un Regulā (ES) 2017/2394.

39. pants

Tiesības uz efektīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem

1. Neatkarīgi no jebkādiem administratīviem vai citiem ārpustiesas tiesību aizsardzības līdzekļiem jebkurai skartajai fiziskajai un juridiskajai personai ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli attiecībā uz kompetento iestāžu pieņemtiem juridiski saistošiem lēmumiem.
2. Ja kompetentā iestāde saistībā ar sūdzību nerīkojas, jebkurai skartajai fiziskajai un juridiskajai personai saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir vai nu tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, vai arī ir pieejama pārskatīšana, ko veic neatkarīga struktūra ar piemērotām speciālām zināšanām.
3. Tiesvedība, ievērojot šo pantu, tiek sākta tās kompetentās iestādes dalībvalsts tiesās vai tribunālos, pret kuru kāda persona individuāli vai attiecīgā gadījumā vienas vai vairāku fizisku vai juridisku personu pārstāvji kolektīvi vērs tiesiskās aizsardzības līdzekli.

40. pants

Sodi

1. Dalībvalstis nosaka noteikumus par sodiem, ko piemēro par šīs regulas pārkāpumiem, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētie sodi ir iedarbīgi, samērīgi un atturoši.
2. Dalībvalstis minētos noteikumus un pasākumus līdz 2025. gada 12. septembrim dara zināmus Komisijai un bez kavēšanās paziņo tai par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas tos ietekmē. Komisija regulāri atjaunina un uztur viegli pieejamu publisku minēto pasākumu reģistru.
3. Piemērojot sodus par šīs regulas pārkāpumiem, dalībvalstis ņem vērā *EDIB* ieteikumus un šādus neizsmeljošus kritērijus:
 - a) pārkāpuma būtība, smaguma pakāpe, apmērs un ilgums;
 - b) jebkuras darbības, ko pārkāpēja puse veikusi, lai mazinātu vai labotu pārkāpuma radīto kaitējumu;
 - c) visi iepriekšējie pārkāpējas puses izdarītie pārkāpumi;
 - d) pārkāpējas puses pārkāpuma rezultātā gūtais finansiālais labums vai novērstie zaudējumi, ciktāl tādu labumu vai zaudējumus var uzticami noteikt;
 - e) jebkurš cits atbildību pastiprinošs vai mīkstinošs apsvēruma, kas attiecas uz lietas apstākļiem;
 - f) pārkāpēja puses gada apgrozījums Savienībā iepriekšējā finanšu gadā.
4. Par šīs regulas II, III un V nodaļā noteikto pienākumu pārkāpumiem uzraudzības iestādes, kuras atbildīgas par Regulas (ES) 2016/679 piemērošanas uzraudzību, savas kompetences ietvaros var piemērot administratīvos naudas sodus saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 83. pantu, nepārsniedzot minētās regulas 83. panta 5. punktā minēto summu.
5. Par šīs regulas V nodaļā noteikto pienākumu pārkāpumiem Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs savas kompetences ietvaros var piemērot administratīvos naudas sodus saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1725 66. pantu, nepārsniedzot minētās regulas 66. panta 3. punktā minēto summu.

41. pants

Līguma paraugnoteikumi un līguma standartklauzulas

Lai palīdzētu pusēm izstrādāt un sarunās panākt līgumus ar taisnīgām, pamatotām un nediskriminējošām līgumu tiesībām un pienākumiem, Komisija pirms 2025. gada 12. septembra izstrādā un iesaka nesaistošus līguma paraugnoteikumus par piekļuvi datiem un to izmantošanu, tostarp noteikumus par saprātīgu atbildību un komercnoslēpumu aizsardzību, un nesaistošas līguma standartklauzulas mākoņdatošanas līgumiem.

42. pants

EDIB uzdevumi

EDIB, ko, ievērojot Regulas (ES) 2022/868 29. pantu, Komisija ir izveidojusi kā ekspertu grupu un kurā ir pārstāvētas kompetentās iestādes, atbalsta šīs regulas konsekventu piemērošanu ar šādām darbībām:

- a) sniedz konsultācijas un palīdzību Komisijai, lai izstrādātu konsekventu kompetento iestāžu praksi II, III, V un VII nodaļas izpildē;
- b) veicina sadarbību starp kompetentajām iestādēm, veidojot spējas un apmainoties ar informāciju, jo īpaši nosakot metodes efektīvai apmaiņai ar informāciju par II, III un V nodaļā noteikto tiesību un pienākumu izpildi pārrobežu lietās, tostarp koordinējot sodu noteikšanu;
- c) sniedz konsultācijas un palīdzību Komisijai attiecībā uz:
 - i) izpratni par to, vai pieprasīt 33. panta 4. punktā, 35. panta 4. punktā un 36. panta 5. punktā minēto saskaņoto standartu izstrādi;
 - ii) regulas 33. panta 5. punktā, 35. panta 5. un 8. punktā un 36. panta 6. punktā minēto īstenošanas aktu sagatavošanu;
 - iii) regulas 29. panta 7. punktā un 33. panta 2. punktā minēto deleģēto aktu sagatavošanu; un
 - iv) pamatnostādņu pieņemšanu, kuras nosaka sadarbībspējīgas kopējo standartu un prakses sistēmas kopīgo Eiropas datu telpu darbībai, kas minētas 33. panta 11. punktā.

X NODAĻA

SUI GENERIS TIESĪBAS SASKAŅĀ AR DIREKTĪVU 96/9/EK

43. pants

Datubāzes, kurās ir konkrēti dati

Sui generis tiesības, kas paredzētas Direktīvas 96/9/EK 7. pantā, nepiemēro, ja dati ir iegūti vai ģenerēti ar savienotu produktu vai ar to saistītu pakalpojumu, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, jo īpaši saistībā ar tās 4. un 5. pantu.

XI NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

44. pants

Citi Savienības tiesību akti, kas reglamentē tiesības un pienākumus attiecībā uz piekļuvi datiem un to izmantošanu

1. Konkrētie pienākumi, kas saistīti ar datu pieejamības nodrošināšanu starp uzņēmumiem, starp uzņēmumiem un patērētājiem un izņēmuma kārtā starp uzņēmumiem un publiskām struktūrām un kas noteikti Savienības tiesību aktos, kuri stājušies spēkā 2024. gada 11. janvārī vai agrāk, un atbilstīgi tiem pieņemtos deleģētos vai īstenošanas aktos, paliek neskarti.
2. Šī regula neskar Savienības tiesību aktus, kuros, ņemot vērā kādas nozares vajadzības, kādu kopīgu Eiropas datu telpu vai sabiedrības interešu jomu, ir noteiktas papildu prasības, jo īpaši attiecībā uz:
 - a) tehniskajiem aspektiem, kas saistīti ar piekļuvi datiem;

- b) ierobežojumiem, kas attiecas uz datu turētāju tiesībām piekļūt noteiktiem lietotāju sniegtiem datiem un tos izmantot;
- c) citiem aspektiem, kas nav saistīti tikai ar piekļuvi datiem un to izmantošanu.

3. Šī regula, izņemot V nodaļu, neskar Savienības un valsts tiesību aktus, kas paredz piekļuvi datiem un atļauj to izmantošanu zinātniskās pētniecības nolūkos.

45. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 29. panta 7. punktā un 33. panta 2. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no 2024. gada 11. janvāra.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 29. panta 7. punktā un 33. panta 2. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa leģislāciju nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 29. panta 7. punktu vai 33. panta 2. punktu pieņemtais deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja trijos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par trīs mēnešiem.

46. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja, kas izveidota ar Regulu (ES) 2022/868. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

47. pants

Grozījums Regulā (ES) 2017/2394

Regulas (ES) 2017/2394 pielikumam pievieno šādu punktu:

“29. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) /2854 (2023. gada 13. decembris) par saskaņotiem noteikumiem par taisnīgu piekļuvi datiem un to lietošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2017/2394 un Direktīvu (ES) 2020/1828 (Datu akts) (OV L, 2023/2854, 22.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj>).”

48. pants

Grozījums Direktīvā (ES) 2020/1828

Direktīvas (ES) 2020/1828 I pielikumā pievieno šādu punktu:

“68. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/2854 (2023. gada 13. decembris) par saskaņotiem noteikumiem par taisnīgu piekļuvi datiem un to lietošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2017/2394 un Direktīvu (ES) 2020/1828 (Datu akts) (OV L, 2023/2854, 22.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj>).”

49. pants

Izvērtēšana un pārskatīšana

1. Komisija līdz 2028. gada 12. septembrim izvērtē šo regulu un iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei, un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par galvenajiem konstatējumiem. Izvērtējumā īpaši novērtē:

- a) situācijas, kas uzskatāmas par ārkārtējas vajadzības situācijām šīs regulas 15. panta un V nodaļas piemērošanas praksē nolūkā, jo īpaši pieredze, kas gūta, publiskā sektora struktūrām, Komisijai, Eiropas Centrālajai bankai un Savienības struktūrām piemērojot šīs regulas V nodaļu; kompetentajai iestādei saskaņā ar šīs regulas 18. panta 5. punktu nodoto procedūru par V nodaļas piemērošanu skaitu un iznākumu, par ko ziņojušas kompetentās iestādes; citu Savienības vai valsts tiesību aktos noteikto pienākumu ietekmi attiecībā uz pieprasījumu par piekļuvi informācijai izpildi; datu brīvprātīgas kopīgošanas mehānismu, piemēram, tādu, ko ieviesuši saskaņā ar Regulu (ES) 2022/868 atzītās datu altruisma organizācijas, ietekmi uz šīs regulas V nodaļas mērķu sasniegšanu, un personas datu nozīmi šīs regulas 15. panta kontekstā, tostarp privātumu veicinošu tehnoloģiju attīstību;
- b) šīs regulas ietekmi uz datu izmantošanu ekonomikā, tostarp uz datu inovāciju, datu monetizācijas praksi un datu starpniecības pakalpojumiem, kā arī uz datu kopīgošanu kopīgajās Eiropas datu telpās;
- c) dažādu kategoriju un veidu datu pieejamību un izmantošanu;
- d) dažu kategoriju uzņēmumu (labuma guvēju) izslēgšanu saskaņā ar 5. pantu;
- e) jebkādas ietekmes uz intelektuālā īpašuma tiesībām neesamību;
- f) ietekmi uz komercnoslēpumiem, tostarp uz aizsardzību pret to nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu, kā arī ietekmi, ko rada mehānisms, kas datu turētājam ļauj noraidīt lietotāja pieprasījumu saskaņā ar 4. panta 8. punktu un 5. panta 11. punktu, ciktāl iespējams, ņemot vērā jebkādu Direktīvas (ES) 2016/943 pārskatīšanu;
- g) vai 13. pantā minētais negodīgu līguma noteikumu saraksts ir atjaunināts, ņemot vērā jaunu uzņēmējdarbības praksi un straujo tirgus inovāciju tempu;
- h) izmaiņas datu apstrādes pakalpojumu sniedzēju līgumiskajā praksē un to, vai tās nodrošina pietiekamu atbilstību 25. pantam;
- i) to maksu samazināšanu, ko datu apstrādes pakalpojumu sniedzēji uzliek par maiņas procesu, atbilstoši maiņas maksu pakāpeniskai atcelšanai saskaņā ar 29. pantu;
- j) šīs regulas mijiedarbību ar citiem Savienības tiesību aktiem, kas attiecas uz datu ekonomiku;
- k) valdības nelikumīgas piekļuves nepersondatiem novēršanu;
- l) izpildes režīma efektivitāti saskaņā ar 37. panta prasībām;

- m) šīs regulas ietekmi uz MVU attiecībā uz to inovācijas spēju un uz datu apstrādes pakalpojumu pieejamību lietotājiem Savienībā, un uz jauno pienākumu izpildes slogu.
2. Komisija līdz 2028. gada 12. septembrim izvērtē šo regulu un iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei, un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par galvenajiem konstatējumiem. Minētajā izvērtējumā novērtē 23. līdz 31. panta un 34. un 35. panta ietekmi, jo īpaši attiecībā uz cenu noteikšanu un Savienībā piedāvāto datu apstrādes pakalpojumu daudzveidību, īpašu uzmanību pievēršot MVU pakalpojumu sniedzējiem.
3. Dalībvalstis sniedz Komisijai informāciju, kas vajadzīga 1. un 2. punktā minēto ziņojumu sagatavošanai.
4. Komisija uz 1. un 2. punktā minēto ziņojumu pamata attiecīgā gadījumā var Eiropas Parlamentam un Padomei iesniegt tiesību akta priekšlikumu par šīs regulas grozījumiem.

50. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2025. gada 12. septembra.

No 3. panta 1. punkta izrietošos pienākumus piemēro savienotiem produktiem un ar tiem saistītiem pakalpojumiem, kas laisti tirgū pēc 2026. gada 12. septembra.

III nodaļu piemēro attiecībā uz pienākumiem darīt datus pieejamus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kuri stājas spēkā pēc 2025. gada 12. septembra.

IV nodaļu piemēro līgumiem, kas noslēgti pēc 2025. gada 12. septembra.

IV nodaļu piemēro no 2027. gada 12. septembra līgumiem, kas noslēgti 2025. gada 12. septembrī vai pirms tam, ar noteikumu, ka to:

- a) ilgums nav noteikts; vai
- b) termiņš beidzas pēc vismaz 10 gadiem no 2024. gada 11. janvāra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Strasbūrā, 2023. gada 13. decembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja
R. METSOLA

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
P. NAVARRO RÍOS